

AINEVALDKOND: KEEL JA KIRJANDUS**1. Valdkonna õppeainete õpetamise eesmärk ja valdkonnapädevused**

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärk gümnaasiumis on kujundada õpilastes keele- ja kirjanduspädevus, mis tähendab suutlikkust mõista keelt ja kirjandust kui rahvusliku, riikliku ja iseenda identiteedi alust ning väärtustada keelt ja kirjandust rahvusliku ning maailmakultuuri osana. Keele- ja kirjanduspädevus hõlmab teadmisi ja oskusi, kujundamaks keele- ja kultuuriteadlikku inimest, kes käitub nii suulises kui ka kirjalikus väljenduses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt. Keele- ja kirjanduspädevus tähendab oskust eri liiki tekste mõista, luua, analüüsida ja kriitiliselt hinnata. Keele- ja kirjandusõpetusega taotletakse, et gümnaasiumi lõpuks omandab õpilane järgmised valdkonnapädevused: 1) väärtustab keelt ja kirjandust kui (rahvus)kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendajat ning mõtlemis- ja tunnetusvahendit, teadvustab keelt identiteedi osana, väärtustab keelelist ja kultuurilist mitmekesisust; 2) toimib keeleteadlikult, väljendub selgelt, eesmärgipäraselt ja üldkirjakeele normidele vastavalt nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses, märkab ja arvestab keeles toimuvaid muutusi; 3) mõistab, analüüsib ja hindab kriitiliselt eri liiki tekste ning eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit; 4) arendab oma loovvõimeid, kirjutab ja esitab eri tüüpi ning eri žanris tekste, kasutab tekstiloomes sobivaid ja asjakohaseid alustekste; 5) mõistab keele ja kirjanduse ühiskondlikku, ajaloolist ja kultuuriväärtust ning tähtsust iseenda arengus; 6) väärtustab lugemist, suunab oma lugemust, oskab ise valida kirjandusteoseid jm lugemisvara, arendab lugedes oma tunde-, kogemus- ja mõttemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuriteadmisi.

2. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Gümnaasiumi keele- ja kirjandusõpetust ühendab eesmärk tundma õppida, osata ja vallata loomulikku keelt, mis on mõtete ja tunnete vahendaja, kultuurilise, riikliku ja iseenda identiteedi kandja ning rahvuskultuuri vundament. Keeleoskus kõnes ja kirjas on inimese mõtlemis- ja tundevõime kujunemise, intellektuaalse arengu ja sotsialiseerumise alus. Keeleja kirjanduspädevus aitab õpilasel eetilisi norme, olusid ja partnerit arvestades suhelda, motiveeritult ja enastjuhtivalt õppida ning tegutseda. Eesti keele valdamine Eestis on hariduslik vajadus, mis on eduka ja jätkusuutliku õppimise eeldus kõikides õppeainetes. Vene keele valdamise eesmärk vene õppekeelega koolis on hoida sidet emakeelse kultuuripärandiga. Ainevaldkonnasisese lõimingu põhialus gümnaasiumis on tekstikeskne keele- ja kirjandusõpetus, kus tekstikäsitlus hõlmab erinevaid tekste ja tekstitoiminguid. Tekstide kaudu õppides täieneb õpilase tekstikogemus, kujuneb žanri- ja kontekstitunnetus. Tekstitoimingud hõlmavad tekstide funktsionaalset lugemist, nende üle arutlemist ja kriitilist hindamist, keeleliste ja stiililiste väljendusvahendite eritlemist ja analüüsi, nende praktilist rakendamist tekstiloomes ning trükitud ja digitaalsete keeleressursside kasutamist. Keele- ja kirjandusõpetusse lõimitakse audiovisuaalseid väljendusviise (pilt, film, video jm).

Kirjandusõppes (5 kursust) soodustatakse teksti- ja lugejakeskse lähenemise kaudu õpilase kirjandushuvi, arendatakse tema lugejavõimeid, mõtte- ja tundemaailma, kujundatakse eetilisi tõekspidamisi ja esteetilisi hoiakuid, pööratakse tähelepanu teksti kui terviku mõistmisele, selle analüüsimisele ja tõlgendamisele, vaadeldakse sõnakunsti poeetikat ja kujundikeele olemust, edendatakse väljendusoskust nii kõnes kui ka kirjas. Teksti- ja lugejakeskset kirjanduskäsitlust täiendab kirjanduslooline lähenemisviis, mis asetab teosed loomisaja ühiskondlik-kultuurilisse konteksti ning avab nende esteetilisi erijooni. Ilukirjandustekstide lugemise ja uurimise eesmärk gümnaasiumis on avardada õpilase elu- ja kultuurikogemust, rikastada tema keeletunnetust, pakkuda inspiratsiooni ning toetada isiksuslikku arengut. Gümnaasiumi keele- ja kirjanduskursused eesti ja vene õppekeelega koolidele taotleavad ühiseid õpitulemusi ja on seotud samase õppesisuga. Kursuste läbimise järjekord määratakse kindlaks kooli õppekavas. Keelekursuste õppesisu võib ka teisiti liigendada ja kursusi paralleelselt õpetada. Eesti keele kui teise keele õpe lähtub Euroopa keeleõppe raamdokumendi ja selle lisade põhimõtetest ning nendes kirjeldatud keeleoskustasemetest. Eesmärk on õpilaste toimetulek eestikeelses ühiskonnas, sh suutlikkus jätkata õpinguid ja siseneda tööturule. Eesti keeles teise keelena on oluline saavutada gümnaasiumi lõpuks keeleoskustase, mis võimaldab aktiivselt osaleda ühiskonnaelus, eesti keeles õpinguid jätkata ja tööturul edukalt toime tulla, st eakohane C1-keeleoskustase.

3. Võimalusi valdkonnaüleseks lõiminguks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja õppekava läbivate teemade käsitlemiseks

Ainevaldkonnas toetatakse üldpädevuste arengut, käsitletakse läbivaid teemasid ning kasutatakse valdkonnaülese lõimingu võimalusi vastavalt kooli eripärale ja kooli õppekavas sätestatule. Keele ja kirjanduse valdkonna ained lõimuvad valdkonnaüleselt kõikide 3 õppeainetega ja toetavad pädevuste saavutamist teistes ainevaldkondades.

Keeleoskus loob eeldused kõigi õppeainete edukaks omandamiseks ja toimetulekuks nii isiklikus kui ka avalikus elus. Kõikide valdkondade õppeained arendavad keelekasutuse põhipädevusi: sõnavara tundmist ja rakendamist, tekstimõistmist ja -loomet, pädevust suuliselt ja kirjalikult suhelda.

Õpilaste funktsionaalne ja kriitiline kirjaoskus kujuneb välja eesti / vene keele õppimisele lisaks kõigi õppeainete õppimise tulemusel, mis eeldab pidevat koostööd aineõpetajate vahel.

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi ja läbivaid teemasid. Üldpädevusteni jõutakse eri allikatest teavet hankides ja seda kriitiliselt hinnates, eri liiki tekste lugedes ja analüüsides, nende üle arutledes ja väideldes, erilaadseid tekste funktsionaalselt koostades ja kirjutades.

Keele- ja kirjandusõpetuse eriosa on edendada tekstidega süva- ja metatasandil töötamise kaudu õpilaste tekstiteadlikkust. Üldpädevuste kujundamisel kasutatakse erinevaid koostöövorme, õppemeetodeid ja -keskkondi, sh digivahendeid ja -võtteid, veebi- ja e-õppekeskkondi, analüüsitakse ja lahendatakse elulisi probleemolukordi ja väärtuskonflikte, arvestatakse õpilaste isikupära ja andelaadi.

Läbivate teemade õpilase jaoks tähenduslik käsitlemine toetab tema suutlikkust oma teadmisi ja oskusi erinevates olukordades rakendada, väärtusnorme, -hoiakuid ja -hinnanguid kujundada ning võimaldab luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust. Läbivad teemad kui ühiskonnas tähtsustatud aineülesed valdkonnad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade vahelise lõimingu vahendiks. Neid on oluline arvestada keele ja kirjanduse õppesisu ja õpitulemuste kavandamisel, kooli õppekava koostamisel ja koolikeskkonna kujundamisel. Läbivate teemade käsitlemist toetavad projekt- ja probleemõpe, uurimis- ja loovtegevused, lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusülesanded ning mitmekülgne info- ja digikirjaoskus.

4. Valdkondlikku õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Valdkondlikku õppetegevust kavandades ja korraldades: 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üld- ja valdkonnapädevustest, gümnaasiumi sihiseadest, gümnaasiumi lõpuks taotletavatest teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning õpitulemustest ja kooli õppekavas sätestatud õppesisust ning lõimingust teiste õppeainete ja läbivate teemadega; 2) arvestatakse didaktika nüüdisaegsete käsitluste ja ainevaldkonnas toimunud arenguga, võetakse arvesse kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas; 3) toetatakse lõimingut valdkonna sees, õppeainete vahel ja õppekava läbivate teemadega, arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid; 4) rakendatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid õppetegevusi, kujundatakse õpiharjumusi ja -oskusi; 5) arvestatakse õpilaste individuaalseid eripärasid ja -võimeid, kasutatakse diferentseeritud sisu ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpiraskustele ning pakutakse õpiabi; 6) taotletakse mõõdukalt ja ühtlaselt jaotuvat õpikoormust, mis soodustab motivatsiooni ning jätab aega puhkuseks ja huvitegevuseks; 7) tegeldakse probleemikeskselt ja kogemuspõhiselt eluliste nähtuste ja inimsuhetega, seostatakse õpitavat igapäevaelu, jätkuõpingute ja tulevase tööeluga; 8) loetakse ja käsitletakse eri tüüpi ja liiki tekste ea- ja jõukohasuse, valikulisuse ja huvidele vastavuse põhimõttel ning ühise identiteedi kujundamise eesmärgil; 9) kujundatakse õpilase keeleteadlikkust, metakeele valdamist, suhtlus- ja väljendusoskust, keeleressursside ja -allikate teadliku kasutamise oskust; 10) kasutatakse digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, arendatakse info-, meedia- ja digikirjaoskust; 11) arendatakse eri liigis ning žanris ilukirjandustekstide, sh tervikteoste avatud ja loovat analüüsi-, tõlgendamise- ja mõistmisoskust, ilukirjandusliku poeetika tundmist; 12) tegeldakse tekstilooma ja -esitlusega ning omaloomingulise kirjutamisega, kasutatakse selleks ka digivahendeid ja veebikeskkondi. Õppesisu käsitlemisel ja õppetegevuse kavandamisel teeb aineõpetaja koostöös õpilastega valiku arvestusega, et üld- ja valdkonnapädevused ning kursuste õpitulemused oleksid saavutatavad. Keele- ja kirjandusõpetuses tuleb vältida ühekülgseid õppemeetodeid, vajalikud on nii teadmist, mõistmist, rakendamist, analüüsi, hindamist kui ka loomist toetavad õppetegevused ja -ülesanded.

5. Hindamine (sh valdkonna õppeainete kontrolli ja hindamise eesmärk)

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada seda teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks ja ennastjuhtiva õppija kujundamiseks. Hinnatakse õpitulemuste saavutatust, mis on kooskõlas õppesisu ja -tegevustega ning vastavuses ainealaste teadmiste, oskuste ja hoiakutega. Hoiakute hindamisel (nt mõistab, kujundab, tähtsustab, väärtustab) antakse õpilasele suunavaid ja toetavaid sõnalisi hinnanguid. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Hinnatakse nii õppeprotsessi vältel, õppeteema lõppedes kui ka kursuse lõpus. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid. Kokkuvõtva hindamise kõrval rakendatakse õppeprotsessi käigus kujundavat hindamist, kus õpilasele antakse suulist ja kirjalikku sõnalist tagasisidet tema ainealaste tulemuste, tugevate külgede ja puuduste kohta ning innustatakse ja suunatakse teda edasisel õppimisel. Õpilane kaasatakse hindamisprotsessi, et ta saaks analüüsida oma õpitegevust ja tagasisidestada kaasõpilaste sooritusi. Eesti / vene keele õppimisel gümnaasiumiastmes hinnatakse õpilase 1) suulist ja kirjalikku suhtlust, s.o väljendusoskust, 2) eri liiki tekstide, sealhulgas teadus-, meedia- ja tarbetekstide vastuvõttu, s.o analüüsi, mõistmist ja kriitilist hindamist, 3) eri tüüpi ja liiki tekstide loomist, sh arutlevat tekstikirjutust, 4) keeleteadmisi, sealhulgas oskust teha sobivaid ja põhjendatud keelevelikuid enda loodud tekstides. Kirjanduse õppimisel hinnatakse 1) tervikteoste ja tekstikatkendite lugemist ning esitamist, 2) kirjandustekstide analüüsi, tõlgendamist ja mõistmist, 3) ilukirjandusliku keelekasutuse eripära mõistmist ja valdamist, 4) kirjandusteadmisi, sh kirjandusmõistete kasutamist ja kirjandusloolise konteksti tundmist. Eesti / vene keele ja kirjanduse õpitulemuste kontrolli ja hindamise vormid peavad olema mitmekesised. Need peavad hõlmama suulisi ja kirjalikke tegevusi, ühe- ja mitmeotstarbelisi sooritusi, nagu individuaalsed, paaris- ja rühmatööd, rakenduslikud testid ja harjutused, ainealased kontrolltööd, analüüsi- ja tõlgendusülesanded, lugemispäeviku pidamine ja õpimapi koostamine. Hindamiseks sobivad veel mitmesugused oskusi edendavad sooritusülesanded, nagu avalik esinemine, luule-, proosa- ja draamateksti esitamine, eri žanris tekstide kirjutamine (kõne, arvamus, päevik, arvustus jm), arutleva kirjandi (essee) kirjutamine, uurimusliku teksti kirjutamine, projekti koostamine ja elluviimine, multimodaalse ettekande loomine ja esitlemine. Lugemiskontrollile, mis piirdub sisu meenutavate faktiküsimustega, tuleb eelistada arutlusele suunavaid analüüsi- ja tõlgendusküsimusi, mõttevahetust teksti väärtuste ja sõnumi üle. Kirjanduse hindamisel (nt loovtöodes ja tekstitõlgendustes) pole alati võimalik täpselt määratleda teadmiste ja oskuste standardit, mistõttu hindamise skaala on siin võrdlemisi paindlik. Hinnates õpilaste omaloomingulisi töid, võib tunnustada idee ja teostuse originaalsust, iseseisvust, üldistavust või muud vaatenurka. Kirjaliku arutluse (essee) puhul hinnatakse arvamuste ja seisukohtade veenvust, argumentide ja näidete seostatust, teksti ülesehitust, konteksti sobivat lausestust ja sõnastust, õigekirja ja vormistust. Kõikides kirjalikes töodes parandab aineõpetaja keelevead, kuid arvestab hindamisel soorituse väärtusi vastavalt ülesande eesmärgile ja kokkulepitud hindamiskriteeriumidele. 5 Eesti keele kui teise keele õppeaines hinnatakse saavutatud õpitulemusi, mis põhinevad Euroopa keeleõppe raamdokumendi vastavatel kirjeldustel. Eesti keele kui teise keele õppes käsitletakse keelevigu õppimise loomuliku osana ning neid parandatakse ja arvestatakse hindamisel vastavalt õppetegevuse eesmärgile. Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete hindamisel lähtutakse gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sättest, hindamise nõuded ja korraldus täpsustatakse kooli õppekava üldosas ja valdkonnakavas.

6. Õppekeskkond

Kool koostöös aineõpetajatega korraldab keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpet: 1) viisil, kus luuakse üksteist austav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivaldavaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse õpilase pingutusi ja õpiedu; 2) ruumis, kus saab kasutada digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, et arendada info-, meedia- ja digikirjaoskust; 3) ruumis, kus on võimalik liikumist eeldavateks tegevusteks inventari ümber paigutada (nt rühmatööd, õppemängud, draamaõppe ülesanded); 4) eesti keel teise keelena õppetunnis rühmades, mille soovitatav suurus on kuni 15 õpilast; 5) väljaspool kooliruumi, et rakendada õppimist toetavaid ja mitmekesisemaid õppevorme (nt projekt-, õues- ja reisiõpe) ja -tegevusi (nt õppekäik teatrisse, muuseumisse, raamatukokku, kohtumised kirjanike ja tõlkijatega, osavõtt olümpiaadidest ja konkurssidest, valdkondlikud teemapäevad ja -nädalad). Pädevuste peamiste komponentide – teadmiste, oskuste ja hoiakute kujundamisel

on kandev roll õpetajal, kes loob sobiva õppekeskkonna ja toetab väärtuskasvatust, ning koolil, kus normide, väärtuste, rituaalide, sümbolite ja lugude kaudu edendatakse omanäolist koolikultuuri.

II VALDKONNA ÕPPEAINED

KIRJANDUS

1. Gümnaasiumi lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

1) mõistab kirjanduse ühiskondlikku, ajaloolist, rahvus- ja maailmakultuurilist tähtsust ning selle rolli individuaalse ja kollektiivse identiteedi kujundamisel; 2) arendab ja rakendab oma loovvõimeid, koostab eri laadis ja žanris tekste, väljendab ennast nii suuliselt kui ka kirjalikult, lähtudes eesmärgist, situatsioonist ja kontekstist; 3) tunneb mitmekülgsemalt ja sügavamalt kirjandusteose poeetikat, tekstianalüüsi ja -tõlgenduse eri võimalusi, avab kirjanduse põhiliikide suhteid ja vorme; 4) mõistab kirjanduskeele kujundlikkust selle mitmetähenduslikkuses, kujundab kirjanduse kaudu oma esteetilisi ja eetilisi hoiakuid, seostab kirjandust teiste kunstiliikide ja eluvaldkondadega; 5) loeb eri laadis ja žanris eesti ja maailmakirjandusteoseid, analüüsib ja tõlgendab neid eri vaatenurkadest, näeb kirjandustekstide kaudu maailma ja iseenda mõistmise võimalusi

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärk gümnaasiumis on kujundada õpilastes keele- ja kirjanduspädevus, mis tähendab suutlikkust mõista keelt ja kirjandust kui rahvusliku ja eneseidentiteedi alust ja kunstiliiki ning mõista ja hinnata rahvuslikku ning maailma kultuuripärandit. Keele- ja kirjanduspädevus tähendab oskust kasutada keelt erinevates suhtlusolukordades, et saavutada oma eesmärged, arvestades suhtlusnorme ja keelekasutustavasid. Keele- ja kirjanduspädevus on oskus erinevaid tekste mõista ja luua, analüüsida ning kriitiliselt hinnata.

2. Õppeaine kirjeldus

Kirjandus on gümnaasiumis üks keskseid kultuuri- ja kunstiaineid, milles õpilane kujundab oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, rikastab suhtluskultuuri ja väljendusoskust, teadvustab kultuuri eripära ja mitmekesisust ning mõtestab ühiskonna- ja kultuurinähtusi sügavamalt. Kirjandus kui õppeaine suunab õpilast mõistma ja väärtustama nii varasema kui ka praeguse aja kultuuri ning panustama ka ise kultuuri tarbimisse ja loomisse.

Gümnaasiumi kirjandusõpetuses toetub õpilane põhikooli kirjandustundides omandatule. Lugemis- ja tekstitoimingud on jätkuvalt kirjandusõpetuse loomulik ja vajalik alus, sest kirjandust saab õppida vaid lugedes. Teoseid käsitledes keskendutakse lugeja kaasaloovale rollile, tõstetakse esile tema seisukohti ja hinnanguid, rõhutatakse tekstiga suhtlemise tunnetuslikku ja kogemuslikku külge. Lugeja vastuvõtuvõimet arendades, eri žanris tervikteoseid ja tekstikatkendeid analüüsides ning tõlgendades õpib õpilane tajuma elulisi olukordi ja taustu, lahkama aktuaalseid teemasid ja probleeme ning märkama vaatepunktide erinevust arvamuste ja hoiakute kujunemisel. Lugeja vaatepunkti rõhutavat teosekäsitlust täiendab kirjandusteadusliku sihiseadega tekstikeskne lähenemisviis, kus metakeele kaudu keskendutakse teose sisemiste seaduspärasuste avastamisele. Kuna sõnakunstiteos põhineb kujundikeelel, siis omandab õpilane lugedes oskuse hinnata ja mõista ilukirjanduse poeetikat selle mõttelis-tundelises ühtsuses ja mitmetähenduslikkuses.

Diakroonilise, s.o kirjandusloolise käsitluse kõrval on eelistatum sünkrooniline, s.o voolule, žanrile ja teemale keskenduv käsitlus, või ka lähenemisviis, kus tekstikeskselt analüüsilt liigutakse tekstiväliste taustade, ülevaadete ja seosteni. Tekstivälist konteksti uurides mõistab õpilane mitmesuguste keele-, ajaloo- ja kultuuriteadmiste olulisust teose kui terviku mõistmisel. Kultuuriloolise tausta kujundamisel märkab õpilane seoseid teiste õppeainetega, nagu ajaloo, inimese- ja ühiskonnaõpetuse, geograafia, muusika, kunsti ja filosoofiaga ning väärtustab kirjandust kultuuriruumi olulise osana.

Õppeaine põhisisu on kirjandusteoste lugemine ja käsitlemine, mis arendab esteetilist tunnetust, ent soodustab ka rahvuskultuurilise teadvuse ja eneseteadvuse arengut. Erilist tähelepanu pööratakse ilukirjandusteose kui terviku mõistmisele ning teksti analüüsile ja tõlgendamisele eri vaatepunktidest. Kirjandus võimaldab õpilasel teadvustada oma mina ja ainulaadsust muutuv maailmas ning soodustab elueesmärkide teadlikku valikut. Kirjanduse käsitlemine gümnaasiumis on suunatud eelkõige sellele, et arendada lugejateadvust ning isiksuslikku – vastutavat ja emotsionaalset suhet kirjandusega.

Kohustuslikud kirjanduskursused nende soovituslikus järjekorras – „Pärimus ja kirjandus“, „Identiteet ja eesti kirjandus“, „Ajastud, voolud ja žanrid kirjanduses“ I, „Ajastud, voolud ja žanrid kirjanduses“ II, „Kirjandus ja ühiskond“ – võtavad arvesse õpilase abstraktse mõtlemise võimet, selle arengut ja lugemuse suurenemist. Kursused pakuvad ainesiseseid ja -väliseid lõiminguvõimalusi, nende järgnevus eeldab ja kasutab varem õpitut. Kursuse sees võib õppesisu järjekorda vajaduse korral muuta, lõhkumata seejuures selle sisulist tervikut ja vertikaalset ainelooikat. Kirjandusteoste võrdlev käsitlus, sh eesti ja maailmakirjanduse kõrvutamine on soovituslik lähenemisviis, mis võimaldab esile tuua teostevahelisi haakumisi ja põrkumisi näiteks voolu, stiili, žanri, teema, sündmustiku, karakterikujutuse või mis tahes muul tasandil.

3. Õpitulemused

Kooliastme õpitulemused jagunevad kaheks: üldised (sõnalised) ja täpsustatud (tabelina) õpitulemused. Kooliastme õpitulemused koosnevad kolmest aspektist: keelelised õpitulemused, kultuur ja väärtused ning õpioskused. Näiteks eesti keele kooliastme keelelised õpitulemused on sõnastatud, lähtudes C1-tasemest.

Täpsustatud õpitulemustena ei ole vaja kopeerida osaoskuste tabeli lahtrite sisu iga kord uuesti. Piisab, kui esitada osaoskuste tabel lisana üks kord ainekavade lõpus ning lisada täpsustatud õpitulemuste tabeli juurde viide peatükile, kus osaoskuste tabel asub (analoogselt riikliku õppekavaga).

4. Õppesisu

Kursus „**Identiteet ja eesti kirjandus**“ keskendub identiteediloomele, eeskätt sotsiaalse, rahvusliku ja kultuurilise identiteedi kujutamisele eesti kirjanduse näitel. Kursus aitab õpilasel mõista kirjanduse rolli identiteetide peegeldaja ja kujundajana, ühtlasi näidata, kuidas identiteetid ajas ja ruumis dunaamilise ja dialoogilise protsessi käigus muutuvad, samastumist ja eristumist võimaldavad. Kursuse fookuses on rahvusliku identiteediga – eeskätt eestlusega – seotud teemad ja probleemid nii ajaloo kui ka tänapäeva vaatenurgast. Laiemalt käsitletakse mitmesuguseid rahvuskultuurilisi identiteete, mille tuumväärtused avanevad kirjanduslike narratiivide (lugude) ja kujundite (sümbolite) kaudu. Teoste valik suunab õpilast lugema Eesti autorite loomingut ja väärtustama seda kui rahvuskultuurilist identiteeti vahendavat lugemisvara.

Kursuste „**Ajastud, voolud ja žanrid kirjanduses**“ I–II käigus saab õpilane ettekujutuse maailmakultuuri kui terviku arengust, mis avaldub paljude Euroopa rahvuskirjanduste mitmekesisuses. Esimene kursus hõlmab ajavahemikku antiigist romantismini ja teine realismist postmodernismini.

Kursused toetavad õpilase kultuuriteadvuse ja süsteemsemate kirjandusteadmiste kujunemist. Erinevalt teistest gümnaasiumi kirjanduskursustest on kirjandusloo kursused üles ehitatud kronoloogilisel põhimõttel, mis ei tähenda seda, et võrdse põhjalikkusega peaks käsitlema kõiki ajastuid. Nagu teistegi kirjanduskursuste puhul jääb õpetajale vabadus valida, millistele teostele, žanritele, vooludele ja ajastutele rohkem keskenduda. Kursused arendavad oskust mõista kirjandusteost mingi ajastu, voolu või žanri kontekstis. Oluliseks oskuseks on märgata tunnuseid, poetilisi väljendusvahendeid ja leida infot, mille alusel tekste analüüsida ja tõlgendada.

Kursustel õpitu aitab näha põhjuslikke seoseid ajaloolise kultuurisituatsiooni ja sellel ajal sündinud loomingu vahel. Õpilasel on kergem mõista kirjandusvoolude tekkepõhjust, erinevusi ja arengut, kui need on esitatud kronoloogilises järgnevuses ja võimaldavad omavahelist võrdlemist. Teoste käsitlemine kirjandusloolises järgnevuses võimaldab õpilasel paremini tajuda kirjandust protsessina, mitte üksikute kirjandusteoste jadana. Ajaloolisi kirjandusžanre tänapäevaste näidetega kõrvutades saab leida põnevaid seoseid.

Kursus „**Kirjandus ja ühiskond**“ võimaldab õpilasel kirjanduse kaudu paremini mõista ümbritsevat maailma, inimese ja ühiskonna suhteid, aga ka kirjanduse laiemat ühiskondlikku tähendust ja olulisust maailmas toimuvate muutuste märkamisel, teadvustamisel, mõtestamisel ja kujundamisel. Kursus, mis hõlmab olulisi kirjandus- ja mõttevoole ning ühiskonna ja kultuuriga seotud praktikaid, põhineb peamiselt 20. ja 21. sajandi kirjandusel, sest ühiskondlikud muutused on olnud neil ajajärgudel kõige suuremad ning nende tähtsus murranguline. Kursus võimaldab kirjanduse kaudu analüüsida nii mineviku kui ka tänapäeva ühiskonna probleeme. Kursus ei eelda kronoloogilist lähenemist, vaid võimaldab rakendada kontsentrilist teemaõpet ning eesti ja maailmakirjanduse võrdlevat käsitlemist.

5. Õppetegevus

Igal kursusel loeb õpilane läbi kolm kuni neli tervikteost, võimekamad õpilased rohkem. Lugemisvara valikul arvestatakse eesti ja maailmakirjanduse, klassikalise ja tänapäeva kirjanduse ning eri žanre esindavate luule-, proosa- ja draamateoste tasakaalustatud proportsioone ning nais- ja meesautorite esindatust. Kohustuslike tervikteoste valiku teeb õpetaja, arvestades nii kooli eripära kui ka õpilaste huvisid ja võimeid. Valitud lugemistekstid võimaldavad käsitleda kursuste õppesisu ja saavutada õpitulemused ning toetavad üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist. Ülejäänud autorite loomingut tutvustatakse kas ülevaatlikult või lühemaid tekstinäiteid käsitledes. Eesti keelest erineva emakeelega õpilastel on soovitatav lugeda kirjandusteoseid nende kodukeelt esindava maa kirjandusest.

Gümnaasiumi kirjandusõpetuses innustatakse õpilast lugema suuremat vaimset pingutust nõudvaid tekste, mis aitavad arendada tema lugejaoskusi, rikastada mõttemaailma, avardada tunnetusvälja ja kujundada kirjanduslikku maitsemeelt. Lugemisevõimeid arendades ja väärtkirjandust (sh tüvitekste ja klassikateoseid) tundma õppides eristab õpilane kirjandusvoole ja -žanre, omandab nende analüüsiks vajaliku mõistevaramu ning suudab käsitletud teosed paigutada ajastunähtuste ja mõttevoolude konteksti. Kirjandusmõistete tundmine on omakorda vajalik selleks, et tekste analüüsida ja kirjandusruumis orienteeruda.

Selleks et hoida kultuuri järjepidevust ning kujundada põlvkondlikku ja rahvuslikku ühisteadvust, on gümnaasiumis oluline lugeda ja ühiselt käsitleda eesti kirjanduse klassikuid ja tüvitekste, teiste hulgas A. H. Tammsaare „Tõde ja õigust“ (I osa), A. Gailiti ja J. Krossi loomingut, katkendeid F. R. Kreutzwaldi „Kalevipojast“, samuti B. Alveri, P.-E. Rummo, J. Kaplinski, J. Viidingu ja D. Kareva luulet.

Erinevate kirjanduskursuste lugemisvara interpreteerides mõistab õpilane kirjanduse rolli inimese, rahvuse ja ühiskonna arengu peegeldajana ning väärtustab lugemist elukestva eneseharimisviisina. Lugemiskogemust jagades harjub õpilane väärtustama seda kui vaimset naudingut ja rahuldust pakkuvat suhtlustava. Õpilane leiab endale huvipakkuvat lugemisvara, kasutades erinevaid otsinguvõimalusi (e-kataloogid, lugemisblogid, foorumid, taskuhäälingud), tunneb kirjandusteose vastuvõtu spetsiifika sõltuvust raamatu tehnoloogilisest vormist (trüki-, audio- ja e-raamat) ja valib endale sobiva. Kirjandustundides tegeldakse ka aime- ja teadustekstidega (nt esseed, arvustused, uurimused), mis on seotud eelkõige kirjanduse ning kirjanike ja teiste kultuurilooliselt tähenduslike isikutega. Kirjanduskriitiliste ja -looliste tekstide kaudu avatakse kirjanikke mõjutanud asjaolusid ning tekitatakse huvi inimese isiksusliku arengu ja kultuuriloo vastu, ühtlasi õpitakse kriitika toel tundma teose kirjanduslikku ja ajaloolist konteksti ning mõistma sügavamalt teose poeetilist aegruumi.

Kirjandusõpetuse oluline osa on mitmekülgne tekstiloome, sh eri tüüpi (nt arutlus, kirjeldus) ning žanri tekstide kirjutamine (nt kiri, kõne, essee, dialoog). Lugemiskogemuse jagamine, oma mõtete ja tunnete verbaalne väljendamine loob eelduse isiklikumaks suhteks kirjandusega ja kogu õppeprotsessiga ning pakub õpilasele võimaluse olla isikupärane ja loov. Loominguline eneseväljendus kirjanduse õppimisel hõlmab suhtlemist ka veebikeskkondades, info hankimist ja kriitilist hindamist, digitaalse sisu loomist (nt esitlus, veebiartikkel, lühifilm), selle muutmist ja taasesitamist.

Kirjandusõpetuse kaudu suunatakse õpilast mõistma kunstiliikide vahelisi seoseid, avastama viise, kuidas kirjanduslikke süžeesid, karaktereid, teemasid ja motiive kasutatakse ning teatris, filmis, muusikas ja kujutavas kunstis edasi arendatakse. Kirjandus lõimub eeskätt keeleõpetusega, aga ka kõikide teiste õppeainetega ning toetab õppesisu ja õpitulemuste kaudu õppekava üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist ning läbivate teemade käsitlemist. Kirjandusõpetuse õpitulemuste saavutamist toetavad kirjandusteostel põhinevad mängufilmid ja kirjanike elulugudest ajendatud dokumentaalfilmid, samuti kirjandusteemalised audio- ja videomaterjalid veebikeskkondades, sh raadio- ja telesaated.

Kirjandustundide õppetegevused on mitmekesised, nende kaudu arendatakse erinevaid oskusi, kus õpilane arutleb, analüüsib, seostab ja võrdleb, rakendab teadmisi ja oskusi praktikas, mõtleb ja tegutseb loovalt. Kirjandusõpetust toetavad erinevad õppevormid (nt uurimuslik, projekt- ja reisiõpe) ja -tegevused (nt õppekäik teatrisse, muuseumisse ja raamatukokku, kohtumised kirjanike ja tõlkijatega, osavõtt olümpiaadidest ja konkurssidest, teemapäevade korraldamine). Õpitulemustes pööratakse tähelepanu kirjanduse multifunktsionaalsusele ning kirjandusliku suhtluse mitmesuunalisusele.

6. Hindamine

Kirjanduse valdkonna õppeainete kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada seda teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks ja ennastjuhtiva õppija kujundamiseks. Hinnatakse õpitulemuste saavutatust, mis on kooskõlas õppesisu ja -tegevustega ning vastavuses ainealaste teadmiste, oskuste ja hoiakutega. Hoiakute hindamisel (nt mõistab, kujundab, tähtsustab, väärtustab) antakse õpilasele suunavaid ja toetavaid sõnalisi hinnanguid. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Hinnatakse nii õppeprotsessi vältel, õppeteema lõppedes kui ka kursuse lõpus. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid. Kokkuvõtva hindamise kõrval rakendatakse õppeprotsessi käigus kujundavat hindamist, kus õpilasele antakse suulist ja kirjalikku sõnalist tagasisidet tema ainealaste tulemuste, tugevate külgede ja puuduste kohta ning innustatakse ja suunatakse teda edasisel õppimisel. Õpilane kaasatakse hindamisprotsessi, et ta saaks analüüsida oma õpitegevust ja tagasisidestada kaasõpilaste ning iseenda (enesehindamise oskus) sooritusi. Gümnaasiumiastmes hinnatakse õpilase 1) suulist ja kirjalikku suhtlust, s.o väljendusoskust, 2) eri liiki tekstide, sealhulgas teadus-, meedia- ja tarbetekstide vastuvõttu, s.o analüüsi, mõistmist ja kriitilist hindamist, 3) eri tüüpi ja liiki tekstide loomist, sh arutlevat tekstikirjutust, 4) keeleteadmisi, sealhulgas oskust teha sobivaid ja põhjendatud keelevalikuid enda loodud tekstides. Kirjanduse õppimisel hinnatakse 1) tervikteoste ja tekstikatkendite lugemist ning esitamist, 2) kirjandustekstide analüüsi, tõlgendamist ja mõistmist, 3) ilukirjandusliku keelekasutuse eripära mõistmist ja valdamist, 4) kirjandusteadmisi, sh kirjandusmõistete kasutamist ja kirjandusloolise konteksti tundmist. Kirjanduse õpitulemuste kontrolli ja hindamise vormid on mitmekesised. Need hõlmavad suulisi ja kirjalikke tegevusi, ühe- ja mitmeotstarbelisi sooritusi, nagu individuaalsed, paaris- ja rühmatööd, rakenduslikud testid ja harjutused, ainealased kontrolltööd, analüüsi- ja tõlgendusülesanded. Hindamiseks sobivad veel mitmesugused oskusi edendavad sooritusülesanded, nagu avalik esinemine, luule-, proosa- ja draamateksti esitamine, eri žanris tekstide kirjutamine (kõne, arvamus, päevik, arvustus jm), arutleva kirjandi (essee) kirjutamine, projekti koostamine ja elluviimine. Lugemiskontrollile, mis piirdub sisu meenutavate faktiküsimustega, tuleb eelistada arutlusele suunavaid analüüsi- ja tõlgendusküsimusi, mõttevahetust teksti väärtuste ja sõnumi üle. Kirjanduse hindamisel (nt loovtöodes ja tekstitõlgendustes) pole alati võimalik täpselt määratleda teadmiste ja oskuste standardit, mistõttu hindamise skaala on siin võrdlemisi paindlik. Hinnates õpilaste omaloomingulisi töid, võib tunnustada idee ja teostuse originaalsust, iseseisvust, üldistavust või muud vaatenurka. Kirjaliku arutluse (essee) puhul hinnatakse arvamuste ja seisukohtade veenvust, argumentide ja näidete seostatust, teksti ülesehitust, konteksti sobivat lausestust ja sõnastust, õigekirja ja vormistust. Kõikides kirjalikes töodes parandab aineõpetaja keelevead, kuid arvestab hindamisel soorituse väärtusi vastavalt ülesande eesmärgile ja kokkulepitud hindamiskriteeriumidele.

VEENE KEEL

1. Gümnaasiumi lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- 1) mõistab vene keele kui emakeele rolli individuaalse identiteedi kujundamisel, lähtudes funktsionaalsetest, eetilistest ja esteetilistest kaalutlustest;
- 2) väljendab ennast nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses selgelt, eesmärgipäraselt ja üldkirjakeele normide järgi, kasutab keeleallikaid;
- 3) analüüsib ja hindab kriitiliselt erinevaid tekste ning tunneb tekstide mõjutusvahendeid, kasutab sihipäraselt ja eetiliselt teabeallikaid;
- 4) teab tekstide ülesehituse põhimõtteid ja iseärasusi, loob ning analüüsib eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
- 5) mõistab keele tähendust ühiskonnas, tajub keele ajaloolist kujunemist, väärtustab keeleoskust;
- 6) arendab lugedes oma keeleoskust.

2. Õppeaine kirjeldus

Vene keele kui emakeele valdamine kõnes ja kirjas on isiksuse mõtlemisvõime kujunemise, vaimse arengu ning sotsialiseerumise alus ja eeldus. Vene keele õppimise kaudu kujundatakse õpilase identiteeti, samuti tema väärtushinnanguid ja -hoiakuid. Õpilane mõistab ja väärtustab kultuurilist ja keelelist

mitmekesisust, keele kaudu ka eesti ja vene kultuuri eripärasid ning kokkupuutepunkte. Gümnaasiumiõpingute jooksul kujuneb oskus kasutada korrektset keelt oma eesmärkide saavutamiseks erinevates suhtlusolukordades, arvestades kujunenud suhtlusnorme ja keelekasutustavasid. Teoreetilised teadmised vene keelest ja keele praktiline valdamine aitavad saada tänapäeva ühiskonna tegusaks liikmeks. Eri keele- ja teabeallikate kasutamisoskus võimaldab õpilasel toime tulla erinevates eluvaldkondades ja -situatsioonides. Töö tekstidega on aluseks oskusele neid mõista, analüüsida, kriitiliselt hinnata ning luua eri tüüpi ja liiki tekste. Teoreetilised teadmised on keele praktilise valdamise aluspõhi, seepärast sisaldab gümnaasiumi ainekava kolme tüüpi õppematerjali: teadmised keelest ning praktiline keele- ja suhtlusoskus. Vene keele emakeelena kursustega püütakse anda õpilastele baasteadmistega võrdses mahus praktilisi oskusi. Gümnaasiumilõpetaja peab valdama tänapäeva keeleteadust, uut tehnoloogiat ja uusi tööviise. Praktilised kursused eeldavad õpitud teoreetiliste teadmiste rakendamist. Gümnaasiumis läbitakse vene keeles kuus kohustuslikku kursust: „Keel, ühiskond ja kultuur“, „Meedia ja mõjutamine“, „Tekst ja stiil“, „Suulise teksti vastuvõtt ja loomine“, „Kirjalike tekstide vastuvõtt ja loomine“ ja „Praktiline vene keel“.

10 klass - „Keel, ühiskond, kultuur“, „Praktiline vene keel“

11 klass - „Tekst ja stiil“, „Suulise teksti vastuvõtt ja loomine“

12 klass - „Kirjalike tekstide vastuvõtt ja loomine“, „Meedia ja mõjutamine“

3. Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) väärtustab keelt ja kirjandust kui (rahvus)kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendajat ning mõtlemis- ja tunnetusvahendit, teadvustab keelt identiteedi osana, väärtustab keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;
- 2) toimib keeleteadlikult, väljendub selgelt, eesmärgipäraselt ja üldkirjakeele normidele vastavalt nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses, märkab ja arvestab keeles toimuvaid muutusi;
- 3) mõistab, analüüsib ja hindab kriitiliselt eri liiki tekste ning eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit;
- 4) arendab oma loovvõimeid, kirjutab ja esitab eri tüüpi ning eri žanris tekste, kasutab tekstiloomes sobivaid ja asjakohaseid alustekste;
- 5) mõistab keele ja kirjanduse ühiskondlikku, ajaloolist ja kultuuriväärtust ning tähtsust iseenda arengus;
- 6) väärtustab lugemist, suunab oma lugemust, oskab ise valida kirjandusteoseid jm lugemisvara, arendab lugedes oma tunde-, kogemus- ja mõttemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuriteadmisi.

4. Õppesisu: kursuse „**Keel, ühiskond ja kultuur**“ õppesisus rõhutatakse keele rolli tänapäeva ühiskonnas, teadvustatakse keele ja kultuuri seoseid, aga ka vene keele eripära võrreldes teiste keeltega. Kursus annab võimaluse mõista keele arengut ajas ning selle staatust ja seisundit tänapäeval. Tähelepanu pööratakse keele varieerumisele ja erinevatele keelekihtidele sotsiaalsetes praktikates. Kursus arendab õpilase kriitilist ja loomingulist mõtlemist, keeletunnetust ja teadlikkust.

Kursusel „**Meedia ja mõjutamine**“ keskendutakse infoühiskonnast arusaamisele, arendatakse eri liiki tekstide mõistmise, fakti ja arvamuse eristamise oskust. Tähtis on osata hankida eri allikatest teavet, analüüsida verbaalset teksti nii visuaalses kui ka audiovisuaalses keskkonnas ja tunda ära meedia mõjutamisvõtted. Samas arendatakse ka oskust kujundada ja väljendada oma arvamusi ja hoiakuid.

Kursuse „**Tekst ja stiil**“ kaudu saavad õpilased teoreetilisi teadmisi teksti struktuurist ning mitmesugustes suhtlusoludes kasutatavate eri tüüpi tekstide loomisest, mõistmisest ja hindamisest. Kursuses vaadeldakse süvendatult teksti keele ja stiili küsimusi. Käsitletakse erinevate tekstiliikide keele- ja stiilierinevusi, vaadeldakse sõnavara stiilikihistusi ja tähendusnüansse ning kirjutamise komponente ja nõudeid eri tekstiliikide keelele. Õpitulemustes taotletakse, et õpilane kasutab alustekste, tõlgendab neid, analüüsib keeleliselt ja stilistiliselt, refereerib, tsiteerib ja viitab. Õppesisus tegeldakse mitmesuguste keelekasutusvaldkondadega, analüüsitakse eri liiki tekstide sisu, eesmäärke, kasutuskonteksti, ülesehitust, sõnavara ning stiili. Õpilane koostab ise eri liiki tekste (sh tarbe-, meedia- ja teadustekste), kasutab sobivaid väljendusvahendeid ning teeb mõttekaid keele- ja stiilivalikuid.

Järgmised kolm vene keele praktilist kursust täiendavad suulise ja kirjaliku teksti mõistmise ja loomise oskusi. Kursus „**Suulise teksti vastuvõtt ja loomine**“ aitab edukalt sotsialiseeruda erinevates situatsioonides, laiendab õpilase silmaringi, arendab keeleoskust erinevates suhtlusolukordades ja -tingimustes. Kursuse jooksul õpitakse tundma suulise kommunikatsiooni eripära, erinevaid suhtlusviise, tegeldakse suuliste tekstide vastuvõtu, kriitilise hindamise ja mõistmisega. Keskendutakse suuliste tekstide (kõne) loomisele lähtuvalt suhtluseesmärgist, edendamaks õpilase sotsiaalset pädevust ja suhtlemisoskust.

Kursuse „**Kirjalike tekstide vastuvõtt ja loomine**“ raames antakse õpilasele võimalus analüüsida ja mõista eri liiki tekste, leida vajalikku infot ning kasutada seda argumenteerimisel ja oma arvamuse sõnastamisel. Suur roll on intellektuaalse omandi tähtsustamisel ja autoriõiguste järgimisel. Õpitulemustega eeldatakse, et õpilane koostab eri liiki tekste, väljendab end eri vormides ja stiilides täpselt, asjakohaselt ja väljendusrikkalt, rakendades õigekeelsusalaseid teadmisi ja oskusi ning tänapäeva vene keele leksikaalseid norme. Kursuse õppesisu õpetab mõistma ja koostama eri tüüpi ja eri liiki kirjalikke tekste, arendab oskust analüüsida tekstide sisu ja ülesehitust, hinnata neid kriitiliselt, sh ära tunda valeinfot, koostada etapiviisilise kirjutamisprotsessi käigus ise eri liiki tekste, kasutades neile iseloomulikke väljendusvahendeid ja järgides üldisi õigekeelsusnorme. Õppesisu fookuses on meedia- ja tarbetekstid, mida õpilane elulistes situatsioonides kõige sagedamini kohtub.

Kursuse „**Praktiline vene keel**“ kaudu edendatakse üldist kirjakultuuri, korratakse, parandatakse ja kinnistatakse õigekeelsus- ja kirjakeeleoskust, sealhulgas ortograafiat ja interpunktsiooni. Kursuse õppesisus pööratakse tähelepanu õigekeelsuse praktikatele, ortograafia ja interpunktsiooni kordamisele ning sõnavara rikastamisele. Harjutatakse vajaliku ortograafia- ja interpunktsiooniteabe saamiseks kasutama sõnastikke, raamatukogu katalooge ning interneti. Praktiline vene keele oskus tähendab kirjakeele valdamist, seepärast edendatakse tekstide vastuvõtu ja loomise oskusi. Oluline on leida suhtlusolukorrale sobiv ja vestluspartnerit arvestav toon ja stiil, osata suhtlust või teemat alustada, arendada ja tõrjuda. Tähtis on eristada meediakanalites faktiinfot ja arvamust, olla valmis esitama täpsustavaid küsimusi ja vastuväiteid. Kuulamisoskuse arendamise eesmärk on mõista suhtlussituatsiooni ja vestluspartnerit.

5. Õppetegevus

Gümnaasiumis suureneb õpilase vastutus oma keeleoskuse arengu eest (iseseisev õpe).

Gümnaasiumikursused võivad ülesehituselt varieeruda (nt teema-, oskusepõhised). Osaoskusi arendatakse võrdselt, kursuseti võivad rõhuasetused erineda. Õpilasi suunatakse iseseisvalt lugema autentseid ilukirjandus-, teabe-, tarbe- ja meediatekste. Õpetaja valib mitmekesiseid ülesandeid, mis eeldavad loovat käsitlust.

Keerukamate keelekonstruktsioonide õpetamiseks kasutab õpetaja ülesandeid, kus õpilane saab rakendada suhtlemisoskust erinevates keeleregistrites (nt suhtlemine ametiasutuses, töövestlusel, olmesfääris).

Õpetaja suunab õpilasi kõrvutama ning analüüsima keelte sarnasusi ja erinevusi, nägema keeltevahelisi seoseid ning jälgima oma keelekasutust. Õpitulemuste saavutamiseks vajalikud eesmärgid ja tegevused kavandatakse õpetaja ning õpilase koostöös.

Õppetegevuseks sobivad:

ajurünnak, vestlused, praktiline töö, psühholoogide töödega tutvumine, teoreetilise materjali lugemine ja kuulamine, tekstide lugemine ja analüüsimine terviklikkuse, sidususe, järjepidevuse, terviklikkuse ja ülesehituse seisukohalt, stiili ja žanri määramine, näidistekstide kuulamine, suuliste ja kirjalike tekstide võrdlus erinevate parameetrite järgi, keelelise teksti täiendamine sobivate terminitega õpitavast osast, tekstiloomine (eri liiki tekstide kirjutamine ja esitamine), ettelugemine, kangelasest kõneportree loomine, arutleva kirjandi kirjutamine, kirjandi analüüs, praktilised harjutused kõne vigade ja ebatäpsuste kõrvaldamiseks, arutleva kirjandi ja esse tekstide võrdlus, erinevat tüüpi tarbetekstide struktuuri analüüs ja koostamine: avaldus, volitus, CV, motivatsioonikiri, seletuskiri jne, rolli- ja suhtlusmängud, ajaleheartikli analüüs ja info kasutamine uues kontekstis, reklaami jälgimine ajalehtedes ja ajakirjades, selle mõju hindamine publikule, reklaamtekstide kirjutamine, erinevat tüüpi kommentaaride analüüs koostamine, arvustuste ja soovitude

kirjutamine Internetis, esitluste loomine ja esitamine, ettekanded ja õpilaste poolt koostatud sõnavõtted erinevatel teemadel, tabelite ja diagrammide analüüs, statistiliste andmete tõlgendamine, erinevate sõnastike koostamine, artiklite analüüs, sõnaraamatute ja entsüklopeediatega töötamine: sõnaraamatukirje koostamine, keelepüü uurimine, keelefunktsioonide klassifitseerimise põhijoonise koostamine, loominguline töö, filmide vaatamine ja selle põhjal ülesannete tegemine, nähtu loov tõlgendamine mitteverbaalsete suhtlusvahendite tundides saadud teadmiste põhjal, rahvaste maailmakeeled mitteverbaalsete suhtlusvahendite eripäradest, konspekti koostamine, selgitamine, paaritöö, harjutav etteütus, teksti pirandamine, näidete analüüs (erineva stiili ja žanri tekstid), küsimuste-vastuste ülesanne varem õpitu kordamiseks, õpilaste teadmiste üldistamine, miniloeng, kogutud materjalist väikeste uurimistööde kirjutamine (rühmatöö/projektitegevuse vormis); lühikeste kirjalike tööde kirjutamine: essee, referaat, arvustus jne, raadio kuulamine ja ülesannete täitmine.

6. Hindamine: vene keele õppimisel gümnaasiumiastmes hinnatakse õpilase 1) suulist ja kirjalikku suhtlust, s.o väljendusoskust, 2) eri liiki tekstide, sealhulgas teadus-, meedia- ja tarbetekstide vastuvõttu, s.o analüüsi, mõistmist ja kriitilist hindamist, 3) eri tüüpi ja liiki tekstide loomist, sh arutlevat tekstikirjutust, 4) keeleteadmisi, sealhulgas oskust teha sobivaid ja põhjendatud keelevalikuid enda loodud tekstides.

EESTI KEEL TEISE KEELENA

1. Õppe-eesmärgid/ Gümnaasiumi lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Gümnaasiumilõpetaja saavutab C1-keeleoskustaseme, mis tähendab, et ta

- 1) väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit;
- 2) tunneb ja kasutab eestikeelset meediat, jälgib Eestis toimuvat;
- 3) mõistab üksikasjalikult pikemaid ja keerukamaid eri valdkonna tekste;
- 4) kasutab keelt loomulikult, paindlikult ja tulemuslikult enamikes suhtlusolukordades;
- 5) arutleb olulistel ühiskondlikel teemadel; väljendab, põhjendab ja kaitseb oma arvamusi ja seisukohti täpselt ja ladusalt;
- 6) kirjutab sobiva ülesehituse ja väljenduslaadiga eri žanris ja stiilis tekste.

2. Õppeaine kirjeldus

Muu kodukeelega õpilased õpivad eesti keelt teise keelena eesmärgiga lõimuda Eesti ühiskonda, osaleda aktiivselt ühiskondlikus tegevuses, jätkata õpinguid eesti keeles ning tulla edukalt toime tööturul. Õppekava seab eesmärgiks jõuda gümnaasiumi lõpuks eakohase C1-keeleoskustasemeni. Nii kõrge keeleoskustaseme saavutamiseks on oluline kasutada keele- ja kultuurikeskkonna kõiki võimalusi. Lisaks tõhusale õppele eesti keele tundides on eesti keelt vaja kasutada teiste ainete õppimisel ning aktiivsel suhtlemisel väljaspool kooli, huvihariduses jm.

Eesti keele teise keelena tundides kasutatakse tänapäevaseid ja kaasahaaravaid õppematerjale ning autentseid lugemis- ja kuulamistekste, mis hoiavad õpilasi kursis ühiskonnas toimuvaga ja toetavad eesti keele kasutamise soovi. Keeletundides kasutatakse inspireerivaid aktiivõppemeetodeid, mis toetavad eri õpistiiliga õpilasi, võimaldavad õpilastel keelt eesmärgipäraselt kasutada ning aitavad kujundada keelest süsteemse arusaamise. Õppeprotsessis arendatakse oskust teha koostööd ja töötada iseseisvalt ning kasutada tõhusaid keeleõppevõtteid. Kasutatakse keelekeskkonna võimalusi: suunatakse jälgima eestikeelset meediat, suhtlema eesti keeles väljaspool koolitunde, osalema eestikeelsetel üritustel, kutsutakse tundidesse eesti keelt kõnelevaid külalisi jmt. Eesti keelt õppides väärtustatakse ka teisi keeli ja kultuure, eriti õpilaste päritolukultuuri.

Eesti keele kui teise keele õppes keskendutakse viiele laiale teemavaldkonnale: Eesti ja maailm; kultuur ja looming; keskkond; haridus ja töö; inimene ja ühiskond. Iga valdkonnaga tegeldakse korduvalt vastavalt õpilaste keeleoskustasemele, kogemustele, huvidele ning vajadustele. Valdkonnad on igapäevaelus omavahel põimunud ning samamoodi käsitletakse neid ka keeleõpetuses. Eesti keele tunnis suheldakse eesti keeles.

Eesti keele kui teise keele õpetaja teeb koostööd eesti keeles õpetavate muude ainete õpetajatega, et toetada teiste ainete omandamist keeleliselt ning aidata õpilastel näha ainetevahelisi seoseid.

3. Õpitulemused

- 1) mõistab eri pikkuse ja keerukusega ning eri žanridesse ja liikidesse kuuluvaid suulisi ja kirjalikke tekste;
- 2) jälgib ja mõistab eri teemadel ettekandeid, mõttevahetust ja väitlust, suudab vajaliku teabe konspekteerida;
- 3) mõistab huumorit, irooniat, allteksti ja idiomaatilist kõnepruuki sisaldavat teksti;
- 4) saab aru keerukamate tegevusjuhistest, toodete ja teenuste tutvustustest ning muudest juhenditest ja juhistest;
- 5) leiab, sünteesib, teeb kokkuvõtte ja edastab eri allikatest pärit teavet ning seisukohti;
- 6) väljendub selgelt ja täpselt, ladusalt ja loomulikult, paindlikult ja mõjusalt enamikes suhtlusolukordades;
- 7) peab selge ja loogilise ettekande keerukal teemal, arendab mõtet, laiendab ja põhjendab oma seisukohti, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte;
- 8) osaleb arutelus, väitleb abstraktse teema üle, põhjendab oma seisukohti ja teeb kaaslastega koostööd;
- 9) kirjeldab selgelt ja üksikasjalikult, kuidas mingit toimingut läbi viia ning edastab ladusalt juhiseid;
- 10) kirjutab argumenteeritud arvamustekste keerukamatel teemadel, kasutab mitmest allikast pärit teavet, arendab mõtet, esitab põhjendatud poolt- ja vastuväiteid, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte;
- 11) kirjutab loovtekste isikupärasel stiilis;
- 12) valdab rikkalikku sõnavara ja mõistab kujundlikku keelt, väljendub selgelt, ladusalt ja varieeruvalt;
- 13) valdab grammatika tarindeid;
- 14) hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;
- 15) arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda;
- 16) ühendab lausungid selgelt ja loogiliselt sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks;
- 17) järgib õigekirjareegleid.

4. Õppesisu

Eesti keele kui teise keele õppes keskendutakse viiele laiale teemavaldkonnale: Eesti ja maailm; kultuur ja looming; keskkond; haridus ja töö; inimene ja ühiskond. Iga valdkonnaga tegeldakse korduvalt vastavalt õpilaste keeleoskustasemele, kogemustele, huvidele ning vajadustele. Valdkonnad on igapäevaelus omavahel põimunud ning samamoodi käsitletakse neid ka keeleõpetuses. Eesti keele tunnis suheldakse eesti keeles.

Eesti keel on sisult ja funktsioonilt kõiki eesti keeles õpetatavaid aineid lõimiv õppeaine, mis nõuab eesti keele õpetaja ning teiste aineõpetajate tihedat ja eesmärgistatud koostööd.

Tunnis erinevaid töövõtteid rakendades arvestab õpetaja, et selles kooliastmes vajavad õpilased samuti õpetaja tuge, alles gümnaasiumi lõpuks tulevad õpilased iseseisvalt toime.

Selles kooliastmes peaks õpilane suutma end vajaduse korral töötama sundida ka siis, kui õpitav ei kuulu tema huvivaldkonda.

Õpioskusi arendatakse õpilaste aktiivse kaasamisega tegevuste kavandamisse. Oluline on, et õpilased saaksid ise valida näiteks teemasid, töömeetodeid ja töö lõpptulemuste esitamise viise ning vastutada tehtu eest.

Gümnaasiumis valib ja kasutab õpilane talle sobivaid õpistrateegiaid, kuid vajab seejuures veel õpetaja abi oma strateegiate efektiivsuse hindamisel. Iseseisvate tööharjumuste kõrval kinnistuvad paaris- ja meeskonnatöö oskused.

Et toetada õpimotivatsiooni ning luua pingevaba õhkkond, tuleb silmas pidada järgmist:

- 1) õpetades tuleb kasutada teematikat, mis võimaldab õpilasel suhestuda ümbritseva maailmaga;

- 2) õppes tuleb rakendada ajakohaseid materjale ja õppevorme;
- 3) õppes peab arvestama erineva keeleoskustasemega õpilaste vajadusi, pakkudes neile sobivaid pingutust nõudvaid ülesandeid;
- 4) õppes on vead loomulikud; õpetaja julgustab õpilast vigu analüüsima ja nendest õppima ning korrigeerib ka ise vajaduse korral oma tegevust;
- 5) tagasisidestamisel on oluline kujundav hindamine ning vältima peab hinnete ületähtsustamist;
- 6) õpilane suudab seostada eri valdkondades omandatud ja seda ühtsesse süsteemi viia;
- 7) õpetades peab tegema koostööd teiste ainete õpetajatega, kasutades ülesandeid, mis võimaldavad lõimida keeleoskust ning ainealaseid teadmisi;
- 8) toetada tuleb õpilaste koostööd, seejuures peaks õpetaja sekkuma kaudselt; rõhk on väärtushinnangute kujundamisel.

5. Õppetegevus

Gümnaasiumis suureneb õpilase vastutus oma keeleoskuse arengu eest (eesti keele kasutamine, iseseisev õpe).

Gümnaasiumikursused võivad ülesehituselt varieeruda (nt teema-, oskusepõhised). Osaoskusi arendatakse võrdselt, kursuseti võivad rõhuasetused erineda. Õpitavat keelt kasutatakse aktiivselt nii tunnis kui ka väljaspool eesti keele tundi (nt teised ainetunnid, õppereisid, õpilasvahetused, keelelaagrid ja kohtumised eesti keelt emakeelena kõnelejatega). Õpilasi suunatakse iseseisvalt lugema autentseid ilukirjandus-, teabe-, tarbe- ja meediatekste. Õpetaja valib mitmekesiseid ülesandeid, mis eeldavad loovat käsitlust.

Keeletasemele vastava sõnavara ning keerukamate keelekonstruktsioonide õpetamiseks kasutab õpetaja ülesandeid, kus õpilane saab rakendada suhtlemisoskust erinevates keeleregistrites (nt suhtlemine ametiasutuses, töövestlusel, olmesfääris).

Õpetaja suunab õpilasi kõrvutama ning analüüsima keelte sarnasusi ja erinevusi, nägema keeltevahelisi seoseid ning jälgima oma keelekasutust. Õpitulemuste saavutamiseks vajalikud eesmärgid ja tegevused kavandatakse õpetaja ning õpilase koostöös.

Õppetegevuseks sobivad:

- 1) eestikeelsete autentsete meediamaterjalide, sh audiovisuaalsete materjalide, kasutamine;
- 2) iseseisev lugemine ja kuulamine ning erinevate ülesannete täitmine (nt märkmete tegemine, refereerimine, ettekanne);
- 3) tarbekirjade koostamine (nt elulookirjeldus, avaldus, motivatsioonikiri, seletuskiri, lugejakiri);
- 4) loovtööde kirjutamine (nt kirjand, artikkel, kokkuvõte, luuletus);
- 5) referaatide ja/või uurimistööde koostamine ning esitlemine;
- 6) keelerühmade arutlused ja väitlused;
- 7) rolli- ja suhtlusmängud;
- 8) info otsimine erinevatest eestikeelsetest teabeallikatest (nt seletav sõnaraamat, internet);
- 9) projektitööd (nt filmide tegemine, teatritükkide etendamine, veebilehtede koostamine, riigisisised projektid);
- 10) keelekeskkonnas täidetavad ülesanded (nt muuseumitund, intervjuud).

6. Hindamine

Tunni/teema/kursuse lõpus pakutakse õpilastele võimalust enesehindamiseks ja tagasiside andmiseks. Meelitakse õppija iseseisvalt hinnata oma õpioskusi (eesmärgistamise, aja organiseerimise, kavandamine, küsimuste küsimise ja tervikmustrite märkamise oskus) koostades portfolio.

Teiste omavahelise vestluse mõistmisel hinnatakse: tekstist arusaamist; teemakohaste sõnade, fraaside jne tabamist ja seostamist; ajalise järjestuse tabamist (nt lugudes); oskust tabada esineja meeleolu, hoiakuid ja seisukohti ning suhtumist ja sotsiokultuurilisi vihjeid.

Elava esituse mõistmise puhul hinnatakse: oskust teha kokkuvõtteid ning järeldusi kuulatud loengute, mõttevahetuste ja väitluste põhjal.

Teadaannete ja juhiste mõistmisel hinnatakse: suuniste ja üksikasjalike juhiste mõistmist ning teadaannete tuuma tabamist.

Videopildita ülekannete ja salvestiste mõistmisel hinnatakse: konkreetse info leidmist; põhisisu ja olulise info mõistmist; tähtsa info tabamist; esineja meeleolu, hoiakute ja seisukohtade äratundmist.

Telesaadete, filmide ja videote vaatamisel hinnatakse: põhisisu sh üksikasjade, nüansside ja vihjelise tähenduse tabamist; slängi ja idiomaaatilise keelekasutuse mõistmist.

Suulise suhtluse puhul hinnatakse arutluskäigu jälgimist ning vestluskaaslase mõistmist.

Telekommunikatsioonivahendite kasutamisel hinnatakse oskust kasutada neid enamiku isiklike või õppe- ja tööeesmärkide saavutamiseks.

7. Raamdokumendist osaoskuste tabel

KUULAMINE	
Ainekava õpitulemused	Metoodilised soovitusel, sh diferentseerimise võimalused
1) mõistab eri pikkuse ja keerukusega ning eri žanridesse ja liikidesse kuuluvaid suulisi tekste; 2) jälgib ja mõistab eri teemadel ettekandeid, mõttevahetust ja väitlust, suudab vajaliku teabe konspekteerida; 3) mõistab huumorit, irooni, allteksti ja idiomaaatilist kõnepruuki sisaldavat teksti; 4) saab aru keerukamate tegevusjuhistest, toodete ja teenuste tutvustustest ning muudest juhenditest ja juhistest; 5) valdab rikkalikku sõnavara ja mõistab kujundlikku keelt. Suulise teksti mõistmine hõlmab nii elavat, silmast silma suhtlust kui ka selle distantsilt toimuvaid või salvestatud vorme.	Üldine suuline mõistmine Pikemast jutust abstraktsel ja keerukal teemal arusaamine. Pika arutluse jälgimine isegi siis, kui selle ülesehitus ei ole selge ja mõtteseosed on vaid aimatavad ja neid ei panda sõnadesse. Idiomaatiliste ja argiväljendite tundmine. Teiste omavahelise vestluse mõistmine Teiste omavahelise keeruka mõttevahetuse jälgimine rühmaarutelu ja väitluses. Iga osaleja suhtumise tabamine elavas arutelus, kus kõnevoorud kattuvad, esineb kõrvalekaldumisi ja argikeelseid idiomaaatilisi väljendeid, kui esitus on loomuliku kiirusega ja keelevariant tuttav (intervjuud, tele- ja raadiosaated, vaidlused, debatid jms). Elava esituse mõistmine Loengute, mõttevahetuste ja väitluste jälgimine. Teadaannete ja juhist mõistmine Vajaliku info kätte saamine isegi kehva kvaliteedi ja moonutatud heli ja/või visuaaliga vanadest salvestistest või avalikest teadaannetest, nt rongijaamas, staadionil. Keeruka tehnilise info mõistmine (nt tegevusjuhised või tuttavate toodete ja teenuste tutvustused). Videopildita ülekannete ja salvestiste mõistmine Eri laadi salvestiste ja ülekannete mõistmine (sh sõnumid, ilmateated, jutustatud lood, ilukirjanduslikud tekstid (audioraamatud), uudised, intervjuud ning dokumentaalsaadet), tabades peenemaid nüansse (nt varjatud hoiakud ja osalejate omavahelised suhted). Audiovisuaalne mõistmine (Telesaadete, filmide ja videote vaatamine) Filmi sisust arusaamine, põhisisu tabamine (sh üksikasjade, nüansside, vihjelise tähenduse, slängi ja idiomaaatilise kõnepruugi tabamine). Keerukatest teleülekannetest üksikasjalik mõistmine (nt päevakajalised saated, intervjuud, arutelud ja jutusaated). Suuline suhtlus Vestluskaaslase mõistmine

	Vestluskaaslase üksikasjalik mõistmine, kui vesteldakse abstraktsel ja keerukal teemal, isegi kui vesteldakse abstraktsel ja keerukal teemal. Vaba mõttevahetus (sõprade ringis) Keeruka arutelu raskusteta mõistmine, isegi kui tegu on abstraktse ja keeruka võõra kõneainega. Telekommunikatsioonivahendite kasutamine Telekommunikatsioonivahendite kasutamine enamiku isiklike või õppe- ja tööeesmärkide saavutamiseks.
Õppematerjalide viited: Tele- ja raadiosaated err.ee, https://etv.err.ee/ringvaade, https://reporter.kanal2.ee/, https://kuku.pleier.ee/, https://vikerraadio.err.ee/ Noortele mõeldud telesaated https://jupiter.err.ee/ (nt Impulss, Rakett69, Ooson jne) Podcastid https://podcast.ee/ Ühe minuti loengud https://novaator.err.ee/k/uhe-minuti-loeng Tagasi kooli e-tunnid https://etunnid.tagasikooli.ee/ Audioraamatud www.rahvaraamat.ee Filmid “Apteeker Melchior” (kõik osad), “Soo”, “Tõde ja Õigus”, “Mandariinid”, “Nullpunkt”, “Nimed marmortahvlil”, “Klass”, “Vehkleja”, “1944”, “November”, “Sügisball”, “Vigased pruudid”, “Kalev”.	
Tagasiside, edasiside ja hindamine Teiste omavahelise vestluse mõistmisel hinnatakse: tekstist arusaamist; teemakohaste sõnade, fraaside jne tabamist ja seostamist; ajalise järjestuse tabamist (nt lugudes); oskust tabada esineja meeleolu, hoiakuid ja seisukohti ning suhtumist ja sotsiokultuurilisi vihjeid. Elava esituse mõistmise puhul hinnatakse: oskust teha kokkuvõtteid ning järeldusi kuulnud loengute, mõttevahetuste ja väitluste põhjal. Teadaannete ja juhiste mõistmisel hinnatakse: suuniste ja üksikasjalike juhiste mõistmist ning teadaannete tuuma tabamist. Videopildita ülekannete ja salvestiste mõistmisel hinnatakse: konkreetse info leidmist; põhisisu ja olulise info mõistmist; tähtsa info tabamist; esineja meeleolu, hoiakute ja seisukohtade äratundmist. Telesaadete, filmide ja videote vaatamisel hinnatakse: põhisisu sh üksikasjade, nüansside ja vihjelise tähenduse tabamist; slängi ja idiomaaatilise keelekasutuse mõistmist. Suulise suhtluse puhul hinnatakse arutluskäigu jälgimist ning vestluskaaslase mõistmist. Telekommunikatsioonivahendite kasutamisel hinnatakse oskust kasutada neid enamiku isiklike või õppe- ja tööeesmärkide saavutamiseks.	
LUGEMINE	
1) mõistab eri pikkuse ja keerukusega ning eri žanridesse ja liikidesse kuuluvaid kirjalikke tekste; 2) mõistab huumorit, irooni, allteksti ja idiomaaatilist kõnepruuki sisaldavat teksti; 3) saab aru keerukamate tegevusjuhistest, toodete ja teenuste tutvustustest ning muudest juhenditest ja juhistest;	Lugemiseks sobilikud allikad/materjalid: kirjad, e-kirjad, blogid, postitused, arutelufoorumid, artiklid (sh ainealased artiklid), ettekanded, veebilehed, kasutusjuhendid, ilukirjandus, ajakirjandus. Üldine kirjaliku teksti mõistmine Pikkade keerukate tekstide mõistmine üksikasjalikult. Eri laadi tekstide mõistmine (sh ilukirjandustekstid, ajalehe- või ajakirjaartiklid ja ainealased akadeemilised tekstid, kui on võimalik lugeda mitu korda ja kasutada teatmeallikaid).

4) leiab, sünteesib, teeb kokkuvõtte ja edastab eri allikatest pärit teavet ning seisukohti; 5) ühendab lausungid selgelt ja loogiliselt sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks.	Kirjavahetuse lugemine Igasuguste kirjade mõistmine, kui on võimalik aeg-ajalt sõnaraamatut kasutada. Otseselt või kaudselt väljendatud hoiakute, emotsioonide ja arvamuste mõistmine e-kirjades, arutelu foorumites, blogides jne, kui on võimalik lugeda mitu korda ning kasutada teatmeallikaid. Slängisõnade, idioomide ja naljade tajumine erakirjades. Lugemine tekstist ülevaate saamiseks Kiire ja paralleelne läbivaatamine mitu oma valdkonda käsitlevat allikat (artiklid, ettekanded, veebilehed, raamatud jne) ja otsustamine, kas mingi tekstiosa on käsil oleva ülesande lahendamiseks asjakohane või kasulik. Lugemine info hankimiseks ja arutlemiseks Info, mõtete ja arvamuste kogumine spetsiifilistest allikatest. Ainealaste artiklite mõistmine, kui on vajadusel võimalik sõnaraamatust kontrollida, kas ta on terminit õigesti mõistnud. Eri laadi pikkade keerukate tekstide üksikasjalik mõistmine, mis tulevad ette avalikus, töö- ja hariduselus, tabades pisimaid detaile, k.a hoiakuid ning arvamuste sõnastamata nüansse. Juhiste lugemine Pikkade keerukate kasutusjuhendite ja tegevusjuhiste üksikasjalik mõistmine uue seadmega töötamiseks, olenemata sellest, kas need on tema igapäevaeluga seotud või mitte, kui on võimalik raskeid osi üle lugeda. Ajaviitelugemine Eri laadi kirjanduslike tekstide lugemine ja hindamine, kui saab lugeda mõnd kohta mitu korda ja kasutada soovi korral teatmeallikaid. Tänapäeva kirjanduse ja muudes ühiskeskes või tuttavas keelevariandis tekstide raskusteta lugemine, tajudes varjatud tähendust ja mõtteid (nt igapäeva teemadest sh hobid, sport, ajaviitetegevus, loomad ja konkreetsetest olukordadest kõikvõimalike abstraktsete ja kirjanduslike teemadeni); Vihjete tabamine ja järeldamine Järelduste osav tegemine kontekstis, grammatikas ja sõnavalikus peituvate vihjete toel hoiakute, meeolelu ja kavatsuste kohta ning ennustamine, mis edasi saab.
Õppematerjalide viited: Ajakirjandus: Eesti Loodus, Edasi, Horisont, Eesti Mets, ERR (nt Arvamusartiklid https://www.err.ee/k/arvamus) Ilukirjandus: A.-H.Tammsaare “Tõde ja õigus”, I.Hargla sari “Apteeker Melchior”, M.Karu “Nullpunkt”, K.Raudsepp “”Mina, sina, nemad”, S.Rannamaa “Kadri”, L.Roomets “Üks väike valge tuvi”, L.Roomets “Üks väike valge sulg”, L.Roomets, H.Künnapas “Uus tüdruk”, T. Sepp „Allikahaldjas”, J.Kross “Keisri hull” jt ERR noortesaade Nova. Kristel Aaslaid juhendab: mis vahe on faktil ja arvamusel? https://menu.err.ee/1070957/kristel-aaslaid-juhendab-mis-vahe-on-faktil-ja-arvamusel	
Tagasiside, edasiside ja hindamine Üldise kirjaliku teksti mõistmise puhul hinnatakse oskust mõista üksikasjalikult eri laadi kirjalikke tekste.	

Kirjavahetuse lugemisel hinnatakse oskust mõista igasuguseid kirju, sh otseselt või kaudselt väljendatud hoiakuid, emotsioone ja arvamusi e-kirjades, arutelufoorumites, blogides ning slängisõnu, idioome ja nalju erakirjades.

Lugemisel tekstist ülevaate saamiseks hinnatakse olulise info äratundmist, oskust kiiresti pikki keerukaid tekste läbi vaadata, et leida asjakohased detailid.

Lugemisel info hankimiseks ja arutlemiseks hinnatakse oskust tutvuda hoolikalt sellise kirjaliku tekstiga, mis on mingi konkreetse info hankimiseks vajalik.

Juhiste lugemisel hinnatakse oskust lugeda juhiseid hankimise eesmärgil.

Ajaviitelugemisel hinnatakse: oskust käsitleda nii kirjalikku kui ka ilukirjandust ja muid tekste;

Vihjete tabamise ja järgendamise puhul hinnatakse oskust teksti arutluskäigu paremaks mõistmiseks märgata sidusvahendeid (arvulised, ajalist järgnevust ja loogilisi seoseid väljendavad) ja olulisemate lõikude rolli kogu teksti ülesehituses ning osalust keskenduda põhipunktidele ja kasutada mõistmise kontrollimiseks konteksti vihjeid.

KIRJUTAMINE

1) Õpilane kirjeldab selgelt ja üksikasjalikult, kuidas mingit toimingut läbi viia, ning edastab ladusalt juhiseid;

2) kirjutab argumenteeritud arvamustekste keerukamatel teemadel, kasutab mitmest allikast pärit teavet, arendab mõtet, esitab põhjendatud poolt- ja vastuväiteid, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte;

3) kirjutab loovtekste isikupärasel stiilis;

4) valdab rikkalikku sõnavara ja mõistab kujundlikku keelt, väljendub selgelt, ladusalt ja varieeruvalt;

5) valdab grammatika tarindeid;

6) ühendab lausungid selgelt ja loogiliselt sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks;

7) järgib õigekirjareegleid.

Kirjutamiseks sobilikud tekstide tüübid: teated, sõnumid, ankeedid, kiri, e-kiri, väide, essee, arvustus, ametlikud/poolametlikud kirjad (*nt seletuskirjad, avaldused, soovituskirjad, kaebused, toetus- ja kaastundeavaldused, motivatsioonikirjad*).

KIRJALIK TEKSTILOOME

Üldine kirjalik tekstiloomine

Selgete, hea ülesehitusega tekstide kirjutamine keerukamatel teemadel (nt esseed, aramuslood jm), seejuures olulise rõhutamine, oma seisukohtade laiendamine ning selgituste, põhjenduste ja asjakohaste näidetega toetamine.

Erinevate žanrite struktuuri ja tavade kasutamine (adressaadi, teksti tüübi ja teemast lähtuvalt sobiva tooni, stiili ja registri valimine).

Loovkirjutamine

Selgete, üksikasjalike, hea ülesehitusega ja viimistletud kirjelduste või loovtekstide isikupärasel ja loomulikus stiilis kirjutamine. Idioome ja huumori kasutamine kirjalikes töodes.

Kultuurisündmuste (nt näidend, film, kontsert) või kirjandusteoste üksikasjalike arvustuste kirjutamine.

Ülevaated ja arutlevad tekstid

Selgete hea ülesehitusega tekstide kirjutamine etteantud teemadel, tähtsaima info esiletõstmine. Seisukohtade laiendamine ja toetamine. Alapunktide, põhjenduste ning asjakohaste näidete esitamine.

KIRJALIK SUHTLUS

Üldine kirjalik suhtlus

Selge ja täpne väljendamine, paindlik ja tulemuslik suhtlemine kirjavahetuses (e-kirjad, seletuskirjad, kaebused, kaastundeavaldused jne).

Kirjavahetus

	Selge ja täpne ennast väljendamine isiklikus kirjavahetuses (paindlik ja mõjus keelekasutus). Ametlike kirjade väljendusriikas ja korrektne koostamine (nt selgituskirjad, avaldused, soovituskirjad, kaebused, toetus- ja kaastundeavaldused). Teated, sõnumid, ankeedid Isiklike ja ametialaste teadete vastuvõtmine ja jätmine (st vajadusel selgituste küsimine või üksikasjade täpsustamine). Tehisintellekti kasutamine Tehisintellekti kasutamine kirjalike tekstide loomisel. Tehisintellekti poolt loodud tekstide rakendamine ja kohandamine vastavalt konkreetsele vajadusele.
Õppematerjalide viited: Tehisintellekt https://chat.openai.com/ Reporter https://reporter.kanal2.ee/ Ringvaade https://etv.err.ee/ringvaade Ühe minuti loeng https://novaator.err.ee/k/uhe-minuti-loeng	
agasiside, edasiside ja hindamine Üldise kirjaliku teksti loomisel hinnatakse oskust kirjutada selgeid, hea ülesehitusega tekste ning oskust kasutada eri žanrite struktuuri ja tavasid. Loovkirjutamisel hinnatakse oskust kirjutada erinevaid loovtekste, alates lihtsast igapäevasest infost, liikudes edasi mitmesuguste huvivaldkonna teemadeni ning lõpetades paeluvate jutustuste ja kogemuste kirjeldustega (nt päeviku sissekanded, elulood, luuletused, hea ülesehitusega ja väljaarendatud kirjeldustega loomingulised tekstid). Hinnatakse ka teksti keerukust (tekst on žanrinõudeid järgiv, ladus, selge, hea ülesehitusega). Loovkirjutamisel hinnatakse ja teksti sõnastust ja õigekirja. Ülevaadete ja arutletavate tekstide kirjutamisel hinnatakse teksti sisu tuttavatest huvivaldkonna teemadest ja tavapärasest faktiteabest kuni keeruliste akadeemiliste ja erialateemadeni; teksti tüüpi, lühikestest ülevaadetest ja plakatitest kuni keerukate argumenteerivate tekstideni või tekstideni, mis annavad kriitilise hinnangu ettepanekutele või kirjandusteostele; teksti sidusust, lihtsate sidusvahendite kasutamisest ladusate, mõjusalt ja loogiliselt liigendatud tekstideni. Üldise kirjaliku suhtluse hindamisel hinnatakse oskust selgelt ja täpselt väljenduda, suheldes lugejaga paindlikult ja tulemuslikult. Kirjavahetusel hinnatakse sõnumi tüüpi (lihtsatest isiklikest sõnumitest üksikasjalikuma isikliku ja ametialase kirjavahetuse) ning keelekasutust.	
RÄÄKIMINE	
1) väljendub selgelt ja täpselt, ladusalt ja loomulikult, paindlikult ja mõjusalt enamikus suhtlusolukordades; 2) osaleb arutelus, väitleb abstraktse teema üle, põhjendab oma seisukohti ja teeb kaaslastega koostööd; 3) valdab rikkalikku sõnavara ja mõistab kujundlikku keelt, väljendub selgelt, ladusalt ja varieeruvalt;	Põhjendamine ja selgitamine (nt väitluses) Keerukal teemal oma seisukoha kaitsmine, sõnastades mõtteid täpselt ja rõhutades vajalikku tõhusalt (nt alates millegi meeldimisest või mitte-meeldimisest, liikudes edasi arvamusteni igapäevateemadel ning lõpetades päevakajaliste ja keerukate küsimustega; alates lihtsatest, otsestest võrdlustest, liikudes edasi seisukohtade korrapärase põhjendamise ning oma arutluskäigu laiendamise ja toetamiseni ning lõpetades vestluspartneri vaatenurga arvestamise ja vajaliku tõhusalt rõhutamisega; alates mõtte esitamisest lihtsate sõnadega kuni oluliste aspektide sobiva rõhutamisega ning seisukohtade täpse sõnastamise ja loogilise väljendamiseni). Avalikud teadaanded

4) hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult; 5) arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda; 6) ühendab lausungid selgelt ja loogiliselt sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks; 7) järgib õigekirjareegleid.	Teadete ladus ja peaaegu pingutuseta esitamine, väljendades peenemaid tähendusvarjundeid täpselt, kasutades selleks rõhku ja intonatsiooni. Avalik esinemine Selge ja hea ülesehitusega ettekande pidamine keerukal teemal, laiendades ja põhjendades seisukohti ning esitades asjakohaseid näiteid. Pikemat ettekande liigendamine nii, et see aitab publikul mõtteid jälgida ja mõista üldist arutluskäiku. Keerukate teemade käsitlemisel oletuste tegemine ja hüpoteeside esitamine, võrreldes ja hinnates eri ettepanekuid ja väiteid. Üldine suhtlus Ladus ja loomulik, peaaegu pingutuseta väljendamine. Rikkaliku sõnavara sh ümbersõnastamise kasutamine. Vestlus Vestluses paindliku ja mõjusa keele sh emotsionaalse, vihjelise ja naljatleva keelepruugi kasutamine. Vaba mõttevahetus nii tuttavalt kui abstraktselt ja keerukal teemal (sõprade/klassikaaslaste/täiskasvanute ringis), arutelud, eesmärgipärane koostöö (rollimängud, dialoogid konkreetsetes suhtluskordades k.a tööintervjuu, väitlus jmt); Alates isiklikest uudistest, liikudes edasi tuttavatele, endale huvipakkuvatele kõneainetele ning lõpetades enamiku üldiste teemadega (kaupade ja teenuste ostmine, infovahetus, küsitleja ja vastaja roll ja telekommunikatsioonivahendite kasutamine, pakkumiste või kutsete esitamine, vestluse põhisisu jälgimine ning elavas arutelus osalemine ja argikeelsete vihjete mõistmine. Vaba mõttevahetus (sõprade ringis) Keeruka rühmaarutelu jälgimine ja selles osalemine, isegi kui tegu on abstraktse ja keeruka võõra kõneainega sh argikeelsete vihjete mõistmine. Ametlikud arutelud (koosolekud) Raskusteta väitlemine, isegi kui tegu on abstraktse, keeruka ja võõra teemaga. Oma seisukoha veenev põhjendamine, vastates küsimustele, märkustele ja keerukatele vastuväidetele ladusalt, sundimatult ja olukohaselt. Akadeemilises või erialases pädevusvaldkonnas teiste osalejate seisukohtade ümbersõnastamine, nende hinnangu andmine ja nende vaidlustamine. Kriitiliste märkuste diplomaatiline tegemine või mittenõustumise väljendamine. Küsimuste täpsustamine ja oma küsimuste ümbersõnastamine. Intervjuu Intervjuul nii küsitleja kui ka vastaja rolli edukas täitmine, laiendades ja arendades kõnealust teemat ladusalt ja ilma kõrvalise abita ja tulles edukalt toime sekkumisega.
Õppematerjalide viited: Reporter https://reporter.kanal2.ee/ Ühe minuti loeng https://novaator.err.ee/k/uhe-minuti-loeng	

Tagasiside, edasiside ja hindamine:

Pika monoloogi puhul hinnatakse oskust üksikasjalikult kirjeldada ja jutustada, sidudes allteemasid, laiendades olulisi punkte ning võttes kõik sobivalt kokku ladusas kirjelduses.

Põhjendamisel ja selgitamisel (nt väitluses) hinnatakse: oskust seisukohta korraldada ja struktureeritult põhjendada, arvestades vestluspartneri vaatenurka, tuues välja olulised aspektid koos väiteid kinnitavate näidetega ning lõpetades sobiva kokkuvõttega.

Avalikke teadaannete puhul hinnatakse oskust edastada tähtsat teavet üldistel teemadel selgelt, ladusalt ja loomulikult, nii et mõistmiseks ei ole vaja teistel pingutada, alates väga lühikestest ettevalmistatud teadaannetest kuni spontaansete ja pea laitmatult ladusate sõnumiteni.

Avaliku esinemise puhul hinnatakse oskust tulla hästi toime, kui tema esinemist katkestatakse, reageerides spontaanselt, ilma erilise pingutuseta; oskust pidada suulist ettekannet publiku ees seminaril või tunnis, alates väga lühikesest ettevalmistatud ülesastumisest, liikudes edasi otsesõnalise esinemiseni tuttavalt, oma pädevusvaldkonda kuuluval teemal ning lõpetades hea ülesehitusega ettekannetega keerulisel, publikule võõral teemal; oskust vastata küsimustele ladusalt ja spontaanselt.

Üldise suhtluse puhul hinnatakse ladusalt ja loomulikult, peaaegu pingutuseta väljendamist ning rikkaliku sõnavara sh ümbersõnastamise kasutamist.

Vestluse puhul hinnatakse teiste vestlejatega võrdväärset toimetulekut otseses, selges ühiskeeles sh emotsionaalse, vihjelise ja naljatleva keelepruugi kasutamist.

Vaba mõttevahetuse puhul hinnatakse oskust jälgida teiste liikmete arutelu ning tabada põhisisu, arutleda abstraktsetel, keerulistel ning isegi võõrastel ja tundlikel teemadel.

Ametlikel aruteludel osalemisel hinnatakse: abstraktsetel, keerulistel ja võõrastel teemadel praktiliste probleemide käsitlemist, arutluskäigu jälgimisel kordamise ja selgitamise vajaduse esitamise oskust; arutelu mõistmist ning selles osalemist, argumentide kritiseerimist ning oma arvamuse veenvat esitamist.

Intervjuu puhul hinnatakse oskust liikuda edasi ettevalmistatud küsimustest spontaansele kõrvalekaldumisele ja huvitavatel vastustel pikemalt peatumisele ning lõpetades dialoogi ülesehitamise ja enesekindla suhtlemisega.

III OSA– ÕPPEAINE KLASSITI

Klassi ainekava kirjeldab kooliastmest täpsemalt **õpitulemusi, õppesisu, õppetegevusi** ja **hindamist** konkreetsetes klassis.

1. KIRJANDUS

I KURSUS „PÄRIMUS JA KIRJANDUS“

Mõisted: allusioon, arhetüüp, eepos, folkloor, intertekstuaalsus, maagiline realism, mütoloogia, müüt, paroodia, pärimus, saaga, tüvitekst, õuduskirjandus.

Õppesisu	Õppetegevused	Õpitulemused	Hindamine
1. Pärimus ja folkloor (12 tundi): • pärandi funktsioonid ühiskonnas; • pärimuse kogemine, kogumine ja säilitamine; • rahvaluule olemus, põhiliigid ja žanrid; • folkloor internetis ja avalikus ruumis; • müüdid tänapäeva kultuuris ja ühiskonnas; • intertekstuaalsus; • argimütoloogia; • muinasjutt kirjanduses. <u>Lõimingu võimalused:</u> eesti keel teise keelena - rahva ajalooline kultuurimälu; loova mõtte arendamine kogemuse kaudu; kultuuritraditsioonid ja tavad; erinevate rahvaste kultuuritraditsioonid, tavad ja uskumused.	Teemakohaste tekstide lugemine ja küsimustele vastamine, ristsõnade lahendamine (mõisted), rühmatöö arutelu osalemine, internetist info otsimine.	Mõtestab pärandkultuuri olemust, funktsioone, väljendusvõimalusi ja tähendust tänapäeva kultuuris ja ühiskonnas ning iseenda kogemuse põhjal.	Eneseväljenduse ja lugemisoskuse kontroll, töölehe täitmine (ristsõnad), rühmatöös osalemine.
2. Müüdi olemus ja liigid (7 tundi): • müütiline aeg ja ruum; • eri rahvaste loomis- ja hävingumüüte, • antiikmüüdid ja Homerose eeposed Euroopa kirjanduse lätena; • arhetüüpsed müüdimotiivid ja tegelasi müütidest (nt Odysseus, Oidipus). <u>Lõimingu võimalused:</u> eesti keel teise keelena - rahva ajalooline kultuurimälu; loova mõtte arendamine kogemuse kaudu; erinevate rahvaste kultuuritraditsioonid, tavad ja uskumused.	Esitluse tegemine ja tutvustamine, viktoriini koostamine ja klassis esitlemine.	Nimetab müütide ja arhetüüpsete tegelastega seotud narratiive ning arhetüüpseid müüdimotiive, leiab neid käsitletavatest ilukirjandusteostest.	esitluse hindamine etteantud kriteeriumite järgi, klassi ees viktoriini esitlemine (eneseväljendusoskus).

3. Piibel kui Euroopa kultuuri tüvitekst (3 tundi): • piiblimootid ja nende tõlgendused (nt Anton Hansen Tammsaare „Juudit”); • piiblimootiivid luules (Marie Under); • vana ja uue testamendi tegelasi. <u>Lõimingu võimalused:</u> eesti keel teise keelena - rahva ajalooline kultuurimälu.	Integreeritud loovülesanne, eneseväljendusoskuse arendamine, näituse korraldamine piibli tegelastest.	Loeb läbi vähemalt ühe tervikteose, ilukirjandusteoste katkendeid ja kursuse sisuga seotud teabetekste.	Loomingulisuse töö hindamine.
4. Arhetüüp kirjanduses (2 tundi): • arhetüüpsed teemad, süžeed ja rändmootiivid; • kirjandusteoste arhetüüpseid tegelasi (nt August Gailit „Toomas Nipernaadi”). <u>Lõimingu võimalused:</u> eesti keel teise keelena - rahva ajalooline kultuurimälu; loova mõtte arendamine kogemuse kaudu; erinevate rahvaste kultuuritraditsioonid, tavad ja uskumused.	Ilukirjandusliku teksti lugemine, küsimustele vastamine, ümberjutustus.	Nimetab müütide ja arhetüüpsete tegelastega seotud narratiive ning arhetüüpseid müüdimootiive, leiab neid käsitletavatest ilukirjandusteostest.	Eneseväljendusoskus ümberjutustuse põhjal, ilmikas esinemine (lugemine).
5. Eepos (6 tundi): • keskaegsed kangelaseeposed; • rahvuseeposed (nt Elias Lönnrot „Kalevala”); • „Kalevipoeg” kui tüvitekst; • rahvuseepose sünnilugu, tegelased ja motiivistik. <u>Lõimingu võimalused:</u> eesti keel teise keelena - rahva ajalooline kultuurimälu; loova mõtte arendamine kogemuse kaudu; erinevate rahvaste kultuuritraditsioonid, tavad ja uskumused.	Ilukirjandusliku teksti lugemine, küsimustele vastamine, ümberjutustus, Kahoot viktoriini koostamine ja klassis läbimängimine.	Analüüsib ja tõlgendab loetud tekste nii suuliselt kui ka kirjalikult ühisarutelus ja individuaalselt, jagab oma lugemiskogemusi; kirjeldab eesti rahvuseepose sünnilugu ja sisu, kultuuri- ja rahvusloolist tähtsust, nimetab eepose arhetüüpseid tegelasi, teemasid ja motiive ning analüüsib nende kasutamist teiste autorite loomingus	Test, Kahoot keskkonnas töötamise oskus, eneseväljendusoskus Kahoot viktoriiniga esinemisel.
6. Eestlaste mütoloogiline maailmapilt (3 tundi): • Friedrich Robert Faehlmann; • mütoloogilised narratiivid ja tegelased eesti folklooris ja kirjanduses (nt August Kitzberg „Libahunt”, Anton Hansen Tammsaare „Põrgupõhja uus Vanapagan”); • müütilisi tegelasi (nt vanapagan, libahunt, kratt, hiidnaine).	Õppematerjali põhjal testi koostamine rühmatööna, selle testi tegemine, ümberjutustamine, õpilaste arvamuste kuulamine ja selle põhjal oma arvamuse kirjutamine.	Analüüsib kirjandusteose teemat, süžeed, tegelasi ja ideestikku nii müüdimootiividest kui ka eetilistest ning esteetilistest väärtustest lähtuvalt;	Arutelus osalemine, oskus töötada rühmas.

<u>Lõimingu võimalused:</u> eesti keel teise keelena - rahva ajalooline kultuurimälu; loova mõtte arendamine kogemuse kaudu; kultuuritraditsioonid ja tavad; erinevate rahvaste kultuuritraditsioonid, tavad ja uskumused.			
7. Mütoloogiline mõõde eri žanrites (2 tundi): • maagiline realism. Moondumismüüdid; • õuduskirjandus. Edgar Allan Poe. <u>Lõimingu võimalused:</u> eesti keel teise keelena - rahva ajalooline kultuurimälu; loova mõtte arendamine kogemuse kaudu; kultuuritraditsioonid ja tavad; erinevate rahvaste kultuuritraditsioonid, tavad ja uskumused.	Loeb kirjanduslike teoste katkendeid ja avaldab oma arvamust, põhimõistete põhjal ristsõna koostamine, netist info otsimine, tekstilõigu sõnastamine peamõtte, kõige olulisema lause (tsitaat) või sõna (kujund) leidmine, oma valiku põhjendamine.	Analüüsib ja hindab luule-, proosa- ja draamateoste poeetikat, väljendusvahendite mitmekesisust ja tähendust; kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid ja laiendab kirjandustekstidele tuginedes oma sõnavara.	Iseseisev töö.

II KURSUS „AJASTUD, VOOLUD JA ŽANRID KIRJANDUSES I“

Mõisted: aforism, ballaad, draama, dramaatika, eepika, eepos, epigramm, hümn, jutustus, kirjandusvool, klassitsism, komöödia, luule, lüürika, lüroepika, miniatuur, novell, poeem, proosa, realism, romaan, romantism, rüütliromaan, satiir, sonett, žanr, tragöödia, valm, värssromaan

1. Kirjandusloo peajooni ja põhinähtusi (8 tundi): • kirjandusperioodide ja -voolude kujunemine ning muutumine antiigist kuni romantismini; • žanri olemus, žanrite kujunemine ja muutumine; • kirjandusžanrite vormi- ja sisutunnused; • eepika, lüürika ja dramaatika arenguid kirjandusloos; • näiteid erinevatest ajastutest ja vooludest, eesti ja maailmakirjandusest.	Mõistekaardi koostamine, loengu konspekterimine, kirjandusvoolude analüüsimine ja võrdlemine, näidete esitamine.	Selgitab kirjandusperioodide ajalist järgnevust antiikkirjandusest romantismini ning nende seost ajaloo- ja kultuurikontekstiga, leiab kirjandusteosest ajastule või voolule iseloomuliku mõtteviisi ja väärtushinnangute kajastusi, kommenteerib loetud tekstikatkendeid ja tervikteoseid nii suuliselt kui ka kirjalikult, arutleb erinevate seisukohtade, peamiste teemade ja probleemide üle.	Frontaalne töö, paaristöö, mõistekaart, tööleht.
---	--	---	--

2. Dramaatika (9 tundi): • tragöödia ja komöödia teke ja areng; • antiiktragöödia, keskaegne liturgiline draama, renessansiaegne draama, <i>commedia dell'arte</i>, romantiline draama, psühholoogiline draama (nt Sophokles, William Shakespeare, Molière, Johann Wolfgang Goethe, Friedrich Schiller, Nikolai Gogol, Lydia Koidula).	Loetud teose tõlgendamine, küsimustele vastamine, arutlus loetud teose põhjal, ühe kirjaniku eluloo esitlus.	Loeb läbi vähemalt ühe tervikteose, analüüsib ja tõlgendab loetud teost nii ühisaruteludes kui ka individuaalses tekstiloomes, jagab oma lugemiskogemusi; eristab tekstinäidete põhjal eri žanre ja kujutamiskiise, võrdleb vähemalt kahe teose sisu, väljenduslaadi ja ülesehitust.	Arutlus osalemine, tööleht, esitlus.
3. Lüürika ja lüroepika (10 tundi): • luulevormide ja -žanrite teke ja areng; • ood, hümn, epigramm, valm, ballaad, poem, sonett (nt Aisopos, William Shakespeare, Johann Wolfgang von Goethe, Aleksandr Puškin, George Heinrich Heine, Kristjan Jaak Peterson, Lydia Koidula).	Loengute konspekteerimine, info otsimine netist lüürika žanrite kohta, teemantluuletuste kirjutamine.	Loeb läbi vähemalt ühe tervikteose, analüüsib ja tõlgendab loetud teost nii ühisaruteludes kui ka individuaalses tekstiloomes, jagab oma lugemiskogemusi; eristab tekstinäidete põhjal eri žanre ja kujutamiskiise, võrdleb vähemalt kahe teose sisu, väljenduslaadi ja ülesehitust.	Luuleõhtu, omaloomingu esitamine, teemantluuletused.
4. Eepika (8 tundi): • eepos antiigis, keskajal ja romantismis; • novelli teke ja areng (nt Giovanni Boccaccio, Edgar Allan Poe, Guy de Maupassant); • romaani teke ja areng (nt Cervantes); • valgustuskirjandus; • romantismi kujunemine ja tunnused; • romantiline romaan (nt Johann Wolfgang von Goethe, Walter Scott, Alexandre Dumas, Victor Hugo); • värssromaan (nt Aleksandr Puškin).	Referaadi kirjutamine etteantud teemal, romantilise romaani illustreerimine ja tutvustamine, luuletuse ilmekalt esitamine.	Loeb läbi vähemalt ühe tervikteose, analüüsib ja tõlgendab loetud teost nii ühisaruteludes kui ka individuaalses tekstiloomes, jagab oma lugemiskogemusi, kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid ja laiendab kirjandustekstidele tuginedes oma sõnavara, analüüsib ja hindab luule-, proosa- ja draamateoste poeetikat, väljendusvahendite mitmekesisust ja tähendust.	Iseseisev töö, referaat, loovtöö, luuletuse ilmekalt esitamine.

III KURSUS „AJASTUD, VOOLUD JA ŽANRID KIRJANDUSES II“

Mõisted:

(I) aforism, ballaad, draama, dramaatika, eepika, eepos, epigramm, hümn, jutustus, kirjandusvool, klassitsism, komöödia, luule, lüürika, lüroepika, miniatuur, novell, poeem, proosa, realism, romaan, romantism, rüütliromaan, satiir, sonett, žanr, tragöödia, valm, värssromaan

(II) absurdidraama, ajalooline romaan, avangard, dadaism, eksistentsialism, ekspressionism, estetism, futurism, imažism, impressionism, kassetipõlvkond, kujunemisromaan, modernism, omaelulooline romaan, postmodernism, (süva)psühholoogiline romaan, sümbolism, sürrealism, uusromantism.

1. Kirjandusloo peajooni ja põhinähtusi (4 tundi): • kirjandusperioodide ja -voolude kujunemine ning muutumine realismist kuni postmodernismini 19. sajandi II poolest kuni 21. sajandi alguseni; • kirjandusteose seosed ajastu kultuuri ja ajalooga, kirjandusžanrite vormi- ja sisutunnused; • eesti kirjandus maailmakirjanduse kontekstis.	Loengu konspekteerimine PP esitluse põhjal, kokkuvõtte tegemine loengust, mõistekaart voolude kohta.	Selgitab kirjandusperioodide ajalist järgnevust realismist kuni 21. sajandi kirjanduseni ning nende seost ajaloo- ja kultuurikontekstiga.	Loengu konspekt, mõistekaart.
2. Realismi kujunemine ja tunnused maailmakirjanduses (8 tundi): • Charles Dickens, Honore de Balzac, Ivan Turgenev, Fjodor Dostojevski, Lev Tolstoi, Anton Tšehhov, Knut Hamsun; • naturalism (nt Émile Zola, Guy de Maupassant). Estetism (nt Oscar Wilde); • realismi kujunemine ja eripära eesti kirjanduses (nt Eduard Vilde, August Kitzberg, Juhan Liiv); • realistlik romaan (nt Anton Hansen Tammsaare, August Mälik, Mats Traat).	Töölehe täitmine, kirjandi kirjutamine, filmi vaatamine Tammsaare romaani ainetel, paaristöö, tegelase iseloomustamine tema keelekasutuse põhjal (päritolu, maailmavaade, iseloom, käitumine jm).	Eristab tekstinäidete põhjal eri žanre ja kujutamiseviise, võrdleb vähemalt kahe teose sisu, väljenduslaadi ja ülesehitust; kommenteerib loetud tekstikatkendeid ja tervikteoseid nii suuliselt kui ka kirjalikult, arutleb erinevate seisukohtade, peamiste teemade ja probleemide üle.	Tööleht, kirjand, arutlus.
3. Modernistlikud suundumused luules (6 tundi): • sümbolism (nt Charles Baudelaire, Paul Verlaine, Arthur Rimbaud, Walt Whitman, Emily Elizabeth Dickinson); • uusromantiline sümbolism (nt Aleksandr Blok, Eino Leino); • avangardistlik luule (nt futurism, ekspressionism, dadaism, sürrealism, imažism; nt Vladimir Majakovski, Anna Ahmatova, Joseph Brodsky, Wallace Stevens).	Teemakohaste tekstide lugemine ja küsimustele vastamine; mõistekaardi koostamine luule kohta; ühe autori luuletuse illustreerimine ja tutvustamine.	Loeb läbi vähemalt ühe tervikteose, analüüsib ja tõlgendab loetud teost nii ühisaruteludes kui ka individuaalses tekstiloomes, jagab oma lugemiskogemusi.	Küsimustele vastamine, mõistekaart, luuletuse illustreerimine ja tutvustamine.

4. Eesti luule alates 20. Sajandist (7 tundi): • kirjanduslikud liikumised ja rühmitused: Noor-Eesti, Siuru, Tarapita, Arbujad (nt Gustav Suits, Marie Under, Henrik Visnapuu, Betti Alver, Heiti Talvik); • avangardistlik luule (nt sümbolism, futurism, ekspressionism, sürrealism; nt Ernst Enno, Johannes Vares-Barbarus, Ilmar Laaban, Andres Ehin); • pagulasluule (nt Bernard Kangro, Kalju Lepik, Ivar Grünthal, Karl Ristikivi); • nüüdisluule (nt fs, Jürgen Rooste, Kristiina Ehin, Maarja Kangro, Mart Kangur, Kalju Kruusa, Kristjan Haljak, Sveta Grigorjeva, Carolina Pihelgas, Eda Ahi, Tõnis Vilu).	Ühe teose analüüs ja tõlgendamine, kokkuvõtte või essee kirjutamine etteantud teose põhjal.	Loeb läbi vähemalt ühe tervikteose, analüüsib ja tõlgendab loetud teost nii ühisaruteludes kui ka individuaalses tekstiloomes, jagab oma lugemiskogemusi; kommenteerib loetud tekstikatkendeid ja tervikteoseid nii suuliselt kui ka kirjalikult, arutleb erinevate seisukohtade, peamiste temade ja probleemide üle.	Kirjaliku eneseväljenduse oskuse hindamine, arutlus osalemine.
5. Modernistliku draama kujunemine ja tunnused (5 tundi): • Kitzberg, Eduard Vilde, Oskar Luts, Anton Hansen Tammsaare, Juhan Smuul, Enn Vetemaa, Andrus Kivirähk, Jaan Tätte).	Referaadi kirjutamine etteantud teemal, romantilise romaani illustreerimine ja tutvustamine, filmi vaatamine, klassis näidendi katkendi läbimängimine Jaan Tätte näidendist “Palju õnne argipäevaks, küsimustele vastamine lk 141 (õ “Nüüdiskirjanduse kurvid ja ristmikud”).	Loeb läbi vähemalt ühe tervikteose, analüüsib ja tõlgendab loetud teost nii ühisaruteludes kui ka individuaalses tekstiloomes, jagab oma lugemiskogemusi; kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid ja laiendab kirjandustekstidele tuginedes oma sõnavara.	Iseseisev töö, referaat, loovtöö, luuletuse tööleht filmi kohta, esinemine näidendis.
6. Modernistlikud suundumused proosas (5 tundi): • eesti proosakirjandus • ajalooline romaan (nt Jaan Kross, Karl Ristikivi, Mats Traat); • postmodernism eesti proosas (nt Mati Unt, Vaino Vahing, Nikolai Baturin); • novelližanri areng (nt Friedebert Tuglas, Peet Vallak, Arvo Valton, Ervin Õunapuu, Mehis Heinsaar); • nüüdisproosa arenguid. Omaeluloolisus (nt Maarja Kangro, Jaan Kaplinski, Tõnu Õnnepalu).	Seinalehe koostamine rühmatöona, töölehe täitmine.	Leiab kirjandusteosest ajastule või voolule iseloomuliku mõtteviisi ja väärtushinnangute kajastusi; analüüsib ja hindab luule-, proosa- ja draamateoste poeetikat, väljendusvahendite mitmekesisust ja tähendust.	Seinalehe tutvustamine, tööleht.
IV KURSUS „IDENTITEET JA EESTI KIRJANDUS“			

Mõisted: identiteet, kirjanduskaanon, murdeluule, mälukirjandus, pagulaskirjandus, punkluule, rahvuskirjandus, reisikiri, räppluule, subkultuur, sümbol, traumakirjandus.			
1. Kirjandus eestlaste rahvusliku identiteedi kujundaja ja peegeldajana (10 tundi): • Läti Henriku kroonika; • eesti kirjanduse ja eestluse teke (nt Kristjan Jaak Peterson, Friedrich Robert Faehlmann); • rahvuslik ärkamisaeg (nt, Lydia Koidula, Friedrich Reinhold Kreutzwald „Kalevipoeg“, Eduard Bornhöhe „Tasuja“); • ärkamisaja sündmuste ja isikute kujutamine kirjanduses (nt Maimu Berg „Seisab üksi mäe peal“, Jaan Kross „Taevakivi“, „Pöördtoolitund“, Madis Kõiv ja Vaino Vahing „Faehlmann“, Loone Ots „Koidula veri“); • vabadussõda ja omariikluse süünd (nt Albert Kivikas „Nimed marmortahvil“).	Ühe teose analüüs ja tõlgendamine, kokkuvõtte või essee kirjutamine etteantud teose põhjal; teemakohaste tekstide lugemine ja küsimustele vastamine; mõistekaardi koostamine luule kohta; ühe autori luuletuse illustreerimine ja tutvustamine.	Loeb läbi vähemalt ühe proosa- või draamateost, vahendab oma lugemis- ja kultuurikogemust nii rühmaaruteludes kui ka individuaalses tekstiloomes; analüüsib ja tõlgendab loetud proosa- ja draamateoste sisu ja vormivõtete ühtsust: nimetab teema, sõnastab probleemi ja peamõtte, iseloomustab tegevusaega ja -kohta, jutustaja vaatepunkti, tegelassuhteid ja -kõnet, sündmustikku ja kompositsiooni.	Kirjaliku eneseväljenduse oskuse hindamine, arutlus osalemine, tööleht, küsimuste koostamine ja nende vastamine, mõistekaart.
2. Eestlase ja eestluse kujutamine kirjanduses (6 tundi): • põlvkondlikud püüdlused ja ideaalid, väärtused ja traditsioonid (nt Noor-Eesti ja Siuru; Eduard Vilde „Mäeküla piimamees“, August Gailit „Toomas Nipernaadi“, Anton Hansen Tammsaare „Tõde ja õigus“ I osa, „Ma armastasin sakslast“, Mats Traat „Tants aurukatla ümber“, Jaan Kross „Wikmani poisid“, Andrus Kivirähk „Mees, kes teadis ussisõnu“, Juhan Smuul „Polkovniku lesk“, Jaan Tätt „Ristumine peateega“); • eestlase kuvand luules (nt Juhan Liiv, Karl Ristikivi, Mats Traat, Hando Runnel, Paul-Eerik Rummo, Kivisildnik, fs, Jürgen Rooste, Chalice, Kristiina Ehin).	Teemakohaste tekstide lugemine ja küsimustele vastamine, mõistekaardi koostamine luule kohta; ühe autori luuletuse illustreerimine ja tutvustamine.	Analüüsib ja tõlgendab erinevate identiteedivormide kujutamist eri ajajärgude kirjandusteostes, kirjutab loetud teostele tuginedes arutluse; analüüsib ja mõtestab luuletuste sisu ja vormivõtete ühtsust: nimetab teema ja põhimotiivid, iseloomustab lüürilist aegruumi ja vaatepunkti, seostab kujundiloomet, meetrikat ja stroofikat sisuga, kirjeldab luuletuste meeleolu ning avab nende tähendusi.	Loovtöö.
3. Mälu- ja traumakirjandus (6 tundi): • teine maailmasõda ja selle järelmõjud, nõukogude okupatsioon (nt Viivi Luik „Seitsmes rahukevad“,	Loengu konspekteerimine PP esitluse põhjal, kokkuvõtte	kirjeldab ja võrdleb kirjandusteostele tuginedes eestlase kultuurimälu ja	Konspekt.

Arved Viirlaid „Ristideta hauad“, Jaan Kross „Väike Vipper“ ja „Eesti iseloom“, Leelo Tungal „Seltsimees laps“); • eestlane paguluses (nt Karl Ristikivi „Hingede öö“, August Gailit „Üle rahutu vee“, Helga Nõu „Tiiger, tiiger“, Valev Uibopuu „Keegi ei kuule meid“); • memuaarid, omaeluloolisus ajaloo taustal (nt Raimond Kaugver „Nelikümmend küünalt“, Jaan Kaplinski „Seesama jõgi“, Andrei Hvostov „Sillamäe passioon“, Viivi Luik „Kuldne kroon“).	tegumine loengust, mõistekaart eri ajajärgude kohta.	väärtusmaailma muutumist eri ajajärgudel.	
4. Kollektiivsete identiteetide kajastusi kirjanduses (7 tundi): • kirjaniku identiteet ja positsioon Eesti ühiskonnas; • sotsialistliku realismi kaanon (nt Juhan Smuuli poeemid); • kuldsed kuuekümnendad ja luuleuuendus (nt Artur Alliksaar, Paul-Eerik Rummo, Jaan Kaplinski, Viivi Luik, Hando Runnel, Jüri Üdi); • eestivene kirjandus (nt Igor Kotjuh, Andrei Ivanov, P.I. Filimonov, Sveta Grigorjeva); • subkultuurilised identiteedid (nt punk- ja räppluule); • sooline identiteet (nt Elo Viiding, Triin Soomets, Maarja Kangro, Sveta Grigorjeva, Kristiina Ehin, Jim Ashilevi).	Teemakohaste tekstide lugemine ja küsimustele vastamine, mõistekaardi koostamine luule kohta, ühe autori luuletuse illustreerimine ja tutvustamine.	Loeb läbi vähemalt ühe luulekogu, vahendab oma lugemis- ja kultuurikogemust nii rühmaaruteludes kui ka individuaalses tekstiloomes; arutleb loetud teosele või tekstikatkendile tuginedes ühiskondlike ja kultuuriliste teemade, probleemide ja sündmuste üle ning toob nende kohta tekstist näiteid.	Küsimustele vastamine, mõistekaart, luuletuse illustreerimine ja tutvustamine.
5. Loodus ja keskkond identiteedi kujundajana (6 tundi): • paigaidentiteet minevikus ja tänapäeval, eestlase muutunud elukeskkond (nt Anton Hansen Tammsaare „Tõde ja õigus“, August Mälk „Õitsev meri“, Juhan Smuul „Muhu monoloogid“, Mati Unt „Sügisball“, Tõnu Õnnepalu „Paradiis“); • looduslüürika (nt Juhan Liiv, Ernst Enno, Villem Grünthal-Ridala, Debora Vaarandi);	Teemakohaste luuletuste lugemine ja küsimustele vastamine, mõistekaardi koostamine luule kohta, ühe autori luuletuse illustreerimine ja tutvustamine, luuletuse ilmekalt lugemine (peast).	Kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid ja laiendab kirjandustekstidele tuginedes oma sõnavara.	Küsimustele vastamine, mõistekaart, luuletuse illustreerimine ja tutvustamine.

• eestlane võõrsil, reisikiri (nt Viivi Luik „Varjuteater“, Tõnu Õnnepalu „Pariis“, Minu-sarja raamatud).			
V KURSUS „KIRJANDUS JA ÜHISKOND“ Mõisted: absurdidraama, ajalooline romaan, allegooria, alltekst, düstopia, eksistentsialism, feminism, hüpertekst, ideoloogia, interdistsiplinaarsus, iroonia, katastroofiromaan, kirjanduskriitika, kirjandusteadus, modernism, omaelulooline kirjandus, postapokalüptiline kirjandus, postkolonialism, postmodernism, päevikukirjandus, psühhoanalüüs, satiir, sotsialistlik realism, teadusulme, teadvuse vool, transgressiivne kirjandus, tsensuur, tviteratuur, utoopia, ökokriitika, ühismeediaaluule.			
1. Kirjanduse positsioon ja funktsioon ühiskonnas (7 tundi): • kirjanduslikud institutsioonid. Kirjandusväljaanded (nt Keel ja Kirjandus, Looming, Vikerkaar, Sirp); • kirjandusteadus ja -kriitika. Kirjanduse avaldumine avalikus ruumis ja meedias. Kirjaniku staatus ja selle muutumine; • kirjandussaadet teles ja raadios. Kirjandusfestivalid ja -üritused (Prima Vista, HeadRead, Kirjandustänavafestival, luuleprõmm).	Teemakohaste tekstide lugemine ja küsimustele vastamine, ristsõnade lahendamine (mõisted), rühmatöö arutelu osalemine, internetist info otsimine.	Analüüsib kirjandusteost mõne 20. või 21. sajandi mõtte- või kirjandusvoolu kontekstis, leiab tekstist iseloomulikke tunnuseid ja näiteid; kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid ja laiendab kirjandustekstidele tuginedes oma sõnavara.	Eneseväljenduse ja lugemisoskuse kontroll, töölehe täitmine (ristsõnad); rühmatöös osalemine.
2. Kirjandus mõttevoolude mõjuväljas (7 tundi): • psühhoanalüüsi mõju kirjandusele (nt teadvuse vool, sürrealism, nt Kafka „Protsess“, Virginia Woolf „Tuletorni juurde“, Vaino Vahing „Kaunimad jutud“); • eksistentsialism (nt Albert Camus „Võõras“ ja „Katk“, Mati Unt „Sügisball“); • feminism ja naisvaatepunkt kirjanduses (nt Virginia Woolf „Proua Dalloway“, Doris Lessing „Hea naabri päevik“, Elfriede Jelinek „Klaveriõpetaja“, Liza Marklund „Gömda“, Leida Kibuvits „Rahusõit“, Maarja Kangro ja Lilli Luugi novellid, Eia Uus „Tüdrukune“); • postkolonialistlik mõtteviis kirjanduses (nt Chinua Achebe „Kõik vajub koost“, Hanif Kureishi „Äärelinna Buddha“, Arundhati Roy „Väikeste Asjade Jumal“, Doris Lessing „Imerohi pole müüdiv	Ilukirjandusliku teksti lugemine, küsimustele vastamine, ümberjutustus, Kahoot viktoriini koostamine ja klassis läbimängimine, essee kirjutamine.	Iseloomustab põhjalikumalt vähemalt kahe autori loomingut, määrab nende teoste koht ajastus, voolus või rahvuskirjanduses.	Essee kirjutamine ja suuline eneseväljendusoskus, viktoriin.

ja teisi jutte“, Anton Hansen Tammsaare „Ma armastasin sakslast“, Emil Tode „Piiririik“, Ene Mihkelson „Katkuhaud“); • ökokriitiline vaade kirjanduses (nt Richard Powers „Ilmapuu“, Hasso Krull „Tänapäeva askees“, Valdur Mikita „Eesti looduse kannatuste aastad“); • postmodernism kirjanduses (nt Mati Unt „Öös on asju“, Kiwa „Kummiliimiallikad“).			
3. Poliitilise tegelikkuse mõju kirjandusele. (8 tundi): • kirjandus ja ideoloogia; • kirjandus totalitaarsetes ja demokraatlikes ühiskondades; • autori positsioon ühiskonnas; • nõukogudeaegne kirjandus, sotsialistlik realism (nt Hans Leberecht, Juhan Smuul); • dissidentlus, keelatud ja tõrjutud autorid (nt Anna Ahmatova, Aleksandr Solženitsõn, Betti Alver, Uku Masing, Artur Alliksaar); • tsensuuri haare, keelatud raamatud ja käsikirjad (nt Paul-Eerik Rummo „Saatja aadress“).	Teemakohase teksti lugemine, küsimustele vastamine.	Arutleb kirjanduse ja ühiskonna omavaheliste suhete üle, nimetab kirjandusteose loomet ja vastuvõttu mõjutavaid tegureid ja toob nende kohta näiteid.	Arutelu.
4. Kirjandus ühiskondlike protsesside peegeldajana (6 tundi): • võimu ja vaimu probleemistik kirjanduses. Inimese valikud ja positsioon poliitiliste muutuste keerises (nt Mihhail Bulgakov „Meister ja Margarita“, Boriss Pasternak „Doktor Živago“, Viktor Pelevin „Omon Ra“, Vladimir Sorokin „Sinine pekk“, Arvo Valtoni novellikogud „Kaheksa jaapanlannat“ ja „Mustamäe armastus“, Jaan Kross „Keisri hull“, Viivi Luik „Seitsmes rahukevad“); • satiiriline ja allegooriline kirjandus (nt Mihhail Bulgakov „Saatuslikud munad“, Enn Vetemaa „Kalevipoja mälestused“, Mihkel Mutt „Hiired	Filmi vaatamine Mihhail Bulgakov „Meister ja Margarita“ Töö erinevata žanrite tekstidega	Loeb läbi vähemalt kolm proosa- või draamateost ja ühe eesti autori luulekogu, analüüsib ja tõlgendab loetud teoseid nii ühisaruteludes kui ka individuaalses tekstiloomes; eristab tekstinäidete põhjal eri žanre ja kujutamisi viise, võrdleb vähemalt kahe teose sisu, väljenduslaadi ja ülesehitust.	Arutelu filmi põhjal, teoste võrdlus, eneseväljendusoskus.

tuules“, Andrus Kivirähk „Ivan Orava mälestused“, Tõnis Tootsen „Ahvide pasteet“); • (auto)biograafia ja omaelulooline kirjandus (nt Mihkel Raud „Musta pori näkku“, Jaan Kross „Kallid kaasteelised“, Kristiina Ehin „Paleontoloogi päevaraamat“, Tõnu Õnnepalu romaanid).			
5. Kirjandus võrgustunud ja üleilmastunu kultuuris (4 tundi): • tänapäeva ühiskonna probleemid kirjanduses (nt võõrandumine ja individualism, kliimakriis, tarbimiskultuur, vaimne tervis, kooli- ja perevägivald, seksuaalne identiteet, nt Sass Henno, „Mina olin siin“, Kaur Kender „Iseseisvuspäev“, Hasso Krull „Tänapäeva askees“, Tõnis Vilu luule); • inimese ja tehnoloogia suhted (nt Dan Brown „Inferno“, Kazuo Ishiguro „Klara ja päike“ ja „Ära lase mul minna“); • kirjandus eri meediumides (nt arvutimängud, linnaruum, reklaam, muusika).	Tekstikatkendite lugemine ja analüüs.	Toob loetud teosele või tekstikatkendile tuginedes näiteid ajastu ja inimese kujutamisest, arutleb teoses käsitletud ühiskondlike probleemide ja väärtuste üle.	Arutleu.
6. Kirjandus ja tulevikuühiskonnad (3 tundi): • utoopia ja düstopia (nt Suzanne Collins „Näljamängud“, Karl Ristikivi „Imede saar“); • alternatiivajalugu (nt Andrus Kivirähk „Mees, kes teadis ussisõnu“); • teadusulme (nt Arkadi ja Boriss Strugatski „Hukkunud Alpinisti hotell“).	Filmi vaatamine ja arutelu „Hukkunud Alpinisti hotell“.	Kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid ja laiendab kirjandustekstidele tuginedes oma sõnavara.	Arutelu filmi põhjal, teoste võrdlus, eneseväljendusoskus.

2. VENE KEEL

I KURSUS «Keel, ühiskond ja kultuur»

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) väärtustab vene keelt, tunneb selle eripära, teab vene kirjakeele kujunemislugu;
- 2) analüüsib keele rolli, funktsioone ja tähendust ühiskonnas ning suhtluses;
- 3) märkab ja analüüsib vene keele muutuste olemust ja arendamise peamisi suundi;
- 4) jälgib suulise ja kirjaliku keele norme ning etiketti;
- 5) teadvustab allkeelte ja keele varieerumise olemust;
- 6) kasutab eesmärgistatult eri keeleallikaid ja teabekeskkondi.

Õppesisu

Keel ja ühiskond, keel ja isiksus. Emakeel ja identiteet. Riigikeel. Võõrkeel. Keele ja mõtlemise seos. Keelekasutuse valdkonnad ning sotsiaalsete rühmade erikeeled. Keelekasutuse ealised ja soolised erinevused.

Verbaalsed ja mitteverbaalsed suhtlusvahendid.

Keele funktsioonid. Keel kui vaimsete väärtuste väljendaja ning kultuuri kandja. Keel kui märgisüsteem.

Maailma keeled. Keelkonnad ja keelerühmad. Rahvuskeel. Elav ja surnud keel. Loomulikud ja tehiskeeled. Euroopa Liidu ja ÜRO töökeeled. Keelte teke ja kujunemine. Kirja tekkimine. Tähestik. Slaavi kiri. Kirill ja Mefodi kui slaavi tähestiku loojad.

Keel ja kõne. Suuline ja kirjalik kõne. Sõnaraamatute, entsüklopeediate, meedia- ja tarbetekstide keel.

Keelte ja kultuuride vastastikused mõjud. Vene keel Eestis. Muutused tänapäeva vene keeles.

Vene keel 10. KLASS I KURSUS «Keel, ühiskond ja kultuur»

Õppesisu Teema/ Alatema Lõimingu võimalused	Õppetegevused	Õpitulemused	Hindamine
Keel ja ühiskond, keel ja isiksus. Emakeel ja identiteet. Riigikeel. Võõrkeel. Keele ja mõtlemise seos. Keelekasutuse valdkonnad ning sotsiaalsete rühmade erikeeled. Keelekasutuse ealised ja soolised erinevused (5 tundi) <i>Lõiming:</i> bioloogia (inimese aju, mõtlemise omadused. Mõtlemisprotsess. Inimarengu ja keele suhe. Naiste ja	• ajurünnak, mida tähendavad mõisted “keel, ühiskond, kultuur”, “isik”, kuidas need on omavahel seotud; • vestlus keele ja mõtlemise seostest; • töö tekstidega; • õpilased peavad ettekandeid erinevate sotsiaalsete, vanuse- ja kultuurirühmade keeltest; • töö diagrammidega vanuse ja sooliste keeleerinevuste kohta, statistiliste andmete tõlgendamise koolitus.	1. Väärtustab vene keelt, tunneb selle eripära. 2. Analüüsib keele rolli, funktsioone ja tähendust ühiskonnas ning suhtluses. 3. Kasutab eesmärgistatult eri keeleallikaid ja teabekeskkondi.	Rühmatöö. Praktiline töö (funktsionaalne tekstide lugemine, viitekokkuvõtte koostamine loetu põhjal). Õpilaste ettekanded. Kujundav hindamine

meeste mõtlemise füsioloogilised omadused). <i>Läbivad teemad:</i> kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, teabekeskkond ja meediakasutus.			
Verbaalsed ja mitteverbaalsed suhtlusvahendid (2 tundi) <i>Lõiming:</i> Eesti keel teise keelena (Inimeste suhtlus. Suhtlusvahendid: loomulik keel ja kehakeel (nt sõnavalik, žestid, miimika). <i>Läbivad teemad:</i> kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, teabekeskkond ja meediakasutus.	• sissejuhatuse mõistetes: verbaalne ja mitteverbaalne keel, žestid, näoilmed, tehismärgisüsteemid; • loominguline töö (V. Defoe lühifilmi “The Smile Man” vaatamine, nähtu loov tõlgendamine mitteverbaalsete suhtlusvahendite tundides saadud teadmiste põhjal); • õpilaste koostatud sõnavõtt erinevate rahvaste mitteverbaalsete suhtlusvahendite eripäradest, vestlus sellest, miks on vaja uurida selle riigi kultuuritraditsioone, kuhu lähete.	1. Teadvustab allkeelte ja keele varieerumise olemust; 2. Analüüsib keele rolli, funktsioone ja tähendust ühiskonnas ning suhtluses; 3. Kasutab eesmärgistatult eri keeleallikaid ja teabekeskkondi.	Loominguline töö. Õpilaste ettekanded. Kujundav hindamine
Keele funktsioonid. Keel kui vaimsete väärtuste väljendaja ning kultuuri kandja. Keel kui märgisüsteem (5 tundi) <i>Läbivad teemad:</i> kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, teabekeskkond ja meediakasutus.	• keelefunktsioonide klassifitseerimise põhijoonise koostamine. Nende klassifikatsioonide kinnitamine tekstide kaupa. Keele definitsioon märgisüsteemis.	1. Analüüsib keele rolli, funktsioone ja tähendust ühiskonnas ning suhtluses. 2. Kasutab eesmärgistatult eri keeleallikaid ja teabekeskkondi.	Konspekt. Praktiline töö. Kujundav hindamine
Maailma keeled. Keelkonnad ja keelerühmad. Rahvuskeel. Elav ja surnud keel. Loomulikud ja tehiskeeled. Euroopa Liidu ja ÜRO töökeeled (6 tundi) <i>Lõiming:</i> <u>võõrkeeled</u> (miks keeltes sõnu laenatakse, kuidas see põhikeelt mõjutab, inglise, saksa ja eesti keeled, nende keelerühmad ja perekonnad).	• looduslike ja tehismärkide mõistete tutvustamine; • praktilise töö kaudu paljastades, et keel on universaalne suhtlusvahend; • teksti keeletasandite kordamine; • mõistete tutvustus: maailmakeeled, algkeel, elavad ja surnud keeled; • sissejuhatuse indoeuroopa keelte perekonda, maailma keelte klassifikatsioon. Keelepäru uurimine.	1. Teadvustab allkeelte ja keele varieerumise olemust 2. Kasutab eesmärgistatult eri keeleallikaid ja teabekeskkondi.	Praktiline töö. Õpilaste esitlused «Keelkonnad ja keelerühmad» Kujundav hindamine

<i>Läbivad teemad:</i> kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, teabekeskond ja meediakasutus.			
Keelte teke ja kujunemine. Kirja tekkimine. Tähestik. Slaavi kiri. Kirill ja Mefodi kui slaavi tähestiku loojad (7 tundi) <i>Lõiming:</i> kunst, ajalugu (erinevate rahvaste kirjutiste loomine, kalligraafiline kiri). <i>Läbivad teemad:</i> kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, teabekeskond ja meediakasutus.	- mõistete tutvustus: pildiline, hieroglüüfiline, foneetiline kirjutamine; - fonograafilise kirjutamise sordid; - tähestik, kreeka, ladina, kirillitsa, glagoliit.	1. Teab vene kirjakeele kujunemislugu. 2. Kasutab eesmärgistatult eri keeleallikaid ja teabekeskondi.	Praktiline töö (lühikese teksti kirjutamine kalligraafilise käekirjaga, töö tekstikujundusega). Õpilaste ettekanded «Slaavi kiri» Kujundav hindamine
Keel ja kõne. Suuline ja kirjalik kõne. Sõnaraamatute, entsüklopeediate, meedia- ja tarbetekstide keel (6 tundi) <i>Läbivad teemad:</i> kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, teabekeskond ja meediakasutus.	sõnaraamatute ja entsüklopeediatega töötamine: sõnaraamatukirje koostamise tunnused.	1. Jälgib suulise ja kirjaliku keele norme ning etiketti. 2. Kasutab eesmärgistatult eri keeleallikaid ja teabekeskondi.	Praktiline töö. Kujundav hindamine
Keelte ja kultuuride vastastikused mõjud. Vene keel Eestis. Muutused tänapäeva vene keeles. (4 tundi) <i>Lõimingu võimalused:</i> eesti keel (vene keele tunnused Eestis). <i>Läbivad teemad:</i> kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, teabekeskond ja meediakasutus.	Kaasaegse noorte sõnavara sõnastiku koostamine. Vene keele seisukord hetkel. Keeles esinevad probleemid. Töö M. Krongauzi artiklitega "Vene keel on närvivapustuse äärel." Mitu ettekannet: rühmad töötavad erinevate artiklite kallal ja esitavad seejärel oma järeldused klassile. Lõpus vaatavad õpilased loetu üle.	1. Märkab ja analüüsib vene keele muutuste olemust ja arendamise peamisi suundi. 2. Kasutab eesmärgistatult eri keeleallikaid ja teabekeskondi.	Praktiline töö. Kujundav hindamine

Kursus «Praktiline vene keel» (10 klass)

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) väärtustab kirjaoskust inimese kultuursuse ja haridustaseme näitajana;
- 2) parandab ja kinnistab oma õigekeelsus- ja kirjakeeleoskust;
- 3) loob ja vormistab kirjalikke tekste vastavalt õigekirja- ja grammatikareeglitele;
- 4) kasutab tekstiloomes vajalikke (veebi)sõnastikke;

5) loeb erinevaid tekste, arendab oma kirjaoskust ja rikastab sõnavara.

Õppesisu

Ortograafia.

Vene ortograafia peamised printsiibid. Täishäälikute õigekiri sõna lihttüves.

Täishäälikute õigekiri ж, ч, ш, щ, ц järel eri sõnaliikidesse kuuluvate sõnade lihttüves, sufiksis ja sõnalõpus.

Kaashäälikute õigekiri sõna lihttüves.

Nimisõnade, omadussõnade, kesksõnade käändelõppude ja tegusõna pöördelõppude õigekiri.

Eesliidete õigekiri. ъ ja ь kasutamine vene sõnades ja laensõnades. ъ õigekirjutus ж, ч, ш, щ järel eri sõnaliikidesse kuuluvates sõnades.

Kokkukirjutamine ja sidekriips eri sõnaliikide puhul ning sõnades komponentidega пол- ja полу-.

Sufiksiste õigekiri eri sõnaliikides. н ja нн eri sõnaliikides. не kokku- ja lahkukirjutamine eri sõnaliikidega. не ja ни eristamine.

Määrsõnade õigekiri.

Arvsõnade õigekiri.

Tuletatud ees- ja sidesõnade kirjutamise komplitseeritud juhud. Suurtähtede õigekirjutuse rasked juhud.

Interpunktsioon.

Vene interpunktsiooni printsiibid.

Lauselühendiga lihtlause.

Kirjavahemärgid üksikute, korduvate ja paarissidesõnadega koondlauses.

Lause kõrvalliikmete kirjavahemärkidega eraldamine (обособление).

Kirjavahemärgid täpsustava, selgitava ja täiendava tähendusega lauseliikmete puhul.

Kirjavahemärgid kiilsõnade ja kiillausetega ning ütte ja hüüdsõnadega lausetes.

Võrdlustarindid. Tarindid sidesõnaga как.

Kirjavahemärgid rind-, põim- ja sidesõnata lauses.

Jutumärgid ja teise isiku kõne: tsiteerimisviisid, kirjavahemärgid teise isiku sõnu ning dialoogi edastades.

Epigraafi vormistamine.

Süstemaatiline sõnavaraarendus (nt harvem esinevad sõnad, sõnamoodustus).

Sõnavara täiendamine, kinnistamine ja praktiline kasutamine.

10. KLASS			
Õppesisu Teema/ Alateema Lõimingu võimalused	Õppetegevused	Õpitulemused	Hindamine
Ortograafia (20 tundi). Vene ortograafia peamised printsiibid. Täishäälikute õigekiri sõna lihttüves (4 tundi).	• vestlus kirjaoskuse mõiste mitmetähenduslikkusest, sellest, kuidas oma mõtteid õigesti väljendada (sh kirjalikult) iseloomustab tänapäeva inimest; • konspekti koostamine;	1. Väärtustab kirjaoskust inimese kultuursuse ja haridustaseme näitajana. 2. Parandab ja kinnistab oma õigekeelsus- ja kirjakeeleoskust.	• iseseisvate ja rühmaülesannete täitmine; • õpilase aktiivsuse määr tunnis, tema valmidus teha koostööd teiste protsessis osalejatega (õpetaja, klassikaaslased);

Täishäälikute õigekiri ж, ч, ш, щ, ц järel eri sõnaliikidesse kuuluvate sõnade lihttüves, sufiksis ja sõnalõpus (1 tund). Kaashäälikute õigekiri sõna lihttüves (2 tundi). Nimisõnade, omadussõnade, kesksõnade käändelõppude ja tegusõna pöördelõppude õigekiri (2 tundi). Eesliidete õigekiri. ъ ja ѣ kasutamine vene sõnades ja laensõnades. ъ õigekirjutus ж, ч, ш, щ järel eri sõnaliikidesse kuuluvates sõnades (2 tundi). Kokkukirjutamine ja sidekriips eri sõnaliikide puhul ning sõnades komponentidega пол- ja полу- (2 tundi). Sufiksiste õigekiri eri sõnaliikides. н ja нн eri sõnaliikides (2 tundi). не kokku- ja lahkukirjutamine eri sõnaliikidega. не ja ни eristamine (2 tundi). Määrsõnade õigekiri. Arvsõnade õigekiri (1 tund). Tuletatud ees- ja sidesõnade kirjutamise komplitseeritud juhud (1 tund). Suurtähtede õigekirjutuse rasked juhud (1 tund). <i>Lõiming:</i> <u>keele ajalugu</u> (vene graafika ja õigekirja reformid, ühiskonna suhtumine neisse). <u>võõrkeeled</u> (laenatud sõnade kirjutamine). <u>kunst</u> (kalligraafia, kirjalikud tekstid visuaalsetes žanrites).	• erinevat tüüpi harjutused; • seletus, harjutused; • harjutav etteütlus; • teksti parandamine; • töö sõnaraamatutega.	3. Loob ja vormistab kirjalikke tekste vastavalt õigekirja- ja grammatikareeglitele. 4. Kasutab tekstiloomes vajalikke (veebi)sõnastikke. 5. Loeb erinevaid tekste, arendab oma kirjaoskust ja rikastab sõnavara. Suhtlemispädevus - õpilane koostab venekeelseid kirjaoskustekste. Õpipädevus - õpilane oskab kasutada erinevaid õpistrateegiaid enda kirjaoskuse taseme tõstmiseks. Digipädevus - õpilane oskab kasutada elektroonilisi ressursse oma kirjaoskuse ja tekstitöötlusoskuse proovile panemiseks.	• kõneoskus diktantide ja muud tüüpi tekstide kirjutamisel; • oskus kasutada teatmeteoseid/teatmeportaale. Kujundav hindamine • Õpilase enda tekstide toimetamine, • hinnang oma edusammudele, • tuvastada valdkonnad, milles on vaja oma teadmisi laiendada või kinnistada.
--	--	--	---

Interpunktsioon (15 t.) Vene interpunktsiooni printsiibid. Lauselühendiga lihtlause. Kirjavahemärgid üksikute, korduvate ja paarissidesõnadega koondlauses (2 tundi). Lause kõrvalliikmete kirjavademärkidega eraldamine (2 tundi). Kirjavahemärgid täpsustava, selgitava ja täiendava tähendusega lauseliikmete puhul (2 tundi). Kirjavahemärgid kiilsõnade ja kiillauseetega ning ütte ja hüüdsõnadega lausetes (2 tundi). Võrdlustarindid. Tarindid sidesõnaga как (1 tund). Kirjavahemärgid rind-, põim- ja sidesõnata lauses (3 tundi). Jutumärgid ja teise isiku kõne: tsiteerimisviisid, kirjavademärgid teise isiku sõnu ning dialoogi edastades. Epigraafi vormistamine (3 tundi). <i>Lõimingu võimalused:</i> <u>võõrkeeled</u> (sarnasuste/erinevuste tuvastamine erinevate keelte süntaksis, kirjavademärkide valikud).	• vestlus kirjaoskuse mõiste mitmetähenduslikkusest, sellest, kuidas oma mõtteid õigesti väljendada (sh kirjalikult) iseloomustab tänapäeva inimest; • erinevat tüüpi harjutused; • seletus, harjutused; • harjutav etteütus; • teksti parandamine.	1. Väärtustab kirjaoskust inimese kultuursuse ja haridustaseme näitajana. 2. Parandab ja kinnistab oma õigekeelsus- ja kirjakeeleoskust. 3. Loob ja vormistab kirjalikke tekste vastavalt õigekirja- ja grammatikareeglitele. 4. Kasutab tekstiloomes vajalikke (veebi)sõnastikke. 5. Loeb erinevaid tekste, arendab oma kirjaoskust ja rikastab sõnavara. Suhtlemispädevus - õpilane koostab venekeelseid kirjaoskustekste. Õpipädevus - õpilane oskab kasutada erinevaid õpistrateegiaid enda kirjaoskuse taseme tõstmiseks. Digipädevus - õpilane oskab kasutada elektroonilisi ressursse oma kirjaoskuse ja tekstitöötlusoskuse proovile panemiseks.	• iseseisvate ja rühmaülesannete täitmine; • õpilase aktiivsuse määr tunnis, tema valmidus teha koostööd teiste protsessis osalejatega (õpetaja, klassikaaslased); • kõneoskus diktantide ja muud tüüpi tekstide kirjutamisel; • oskus kasutada teatmeteoseid/teatmeportaale. . Kujundav hindamine • Õpilase enda tekstide toimetamine, • hinnang oma edusammudele, • tuvastada valdkonnad, milles on vaja oma teadmisi laiendada või kinnistada.
---	---	--	---

Kursus «Tekst ja stiil» (11. klass)

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) analüüsib ja võrdleb erinevaid keelekasutuse valdkondi ning eesmärke;
- 2) arvestab suhtlemisel partneriga, argumenteerib oma seisukohti, esitab näiteid;
- 3) väljendab oma mõtteid ja tundeid, arvestab suhtlussituatsiooni ja -eesmärki, järgib stiili- ja etiketinorme;
- 4) arvestab ja analüüsib tekstide stiiliomadusi, eristab stiililt erinevaid tekste nende keeletunnuste alusel;

- 5) tunneb tekstis ära keelelise mõjutamise viise ja vahendeid, hindab teabetekstidest leitud teavet kriitiliselt, kasutab seda sihipäraselt;
- 6) analüüsib teksti eesmärki, sisu, kasutuskonteksti, ülesehitust, grammatikat, sõnavara ja stiili;
- 7) korrigeerib ja redigeerib oma teksti, kasutab otstarbekalt keeleallikaid ja teabekeskondi, teeb teadlikke keelevalikuid;
- 8) loob alustekstide põhjal uusi tekste, refereerib ja tsiteerib ning kasutab viitamissüsteeme, väldib plagiaati;
- 9) rakendab omandatud sõnavara kõnes ja kirjalikus tekstiloomes.

Õppesisu

Stiil ja stilistika. Keele erinevad kasutusvaldkonnad: argi-, ilukirjandus-, teadus- ja tarbekeel.

Stiilivärving ja -viga. Keele eri kasutusvaldkondade tüüpilised stiilivead.

Teksti kommunikatiivne funktsioon. Suhtlussituatsioon. Keeleline mõjutamine. Suhtlemine internetis.

Individuaalne stiil.

Funktsionaalstiilid. Tekstide kasutusvaldkonnad.

Tarbetekstid, nende keelelised erijooned.

Teadustekstid, nende keelelised erijooned.

Publitsistika tekstid, nende keelelised erijooned.

Kõnekeel ja selle keelelised erijooned.

Ilukirjandustekstid ja nende väljendusvahendid.

Tekstide võrdlev ja kriitiline analüüs: eesmärgid, kasutuskontekst, grammatilised erijooned, sõnavara, stiil.

Keelevalikud veebisuhtluses.

Teksti vormilised ja keelelised tunnused. Teksti sidusus. Leksikaalsed ja grammatilised sidususvahendid. Teksti sisu terviklikkus.

Uurimistöö. Uurimiseesmärgi sõnastamine, uurimismaterjali kirjeldamine ja usaldusväärsus. Uurimuse struktuur. Allikate refereerimine ja tsiteerimine. Lause- ja lõiguviited, viitekirje. Võrdlemine, analüüsimine, üldistamine ja järeldamine uurimistöös.

Mitteverbaalsed teabeedastusvahendid kirjalikus tekstis: illustratsioonid, graafikud, skeemid, fotod, emotikonid jt.

Oma sõnavara rikastamise võimalused. Keele kujundlikkus ja loov keelekasutus.

11. KLASS Kurs III			
Õppesisu Teema/ Alatema Lõimingu võimalused	Õppetegevused	Õpitulemused	Hindamine
Stiil ja stilistika. Keele erinevad kasutusvaldkonnad: argi-, ilukirjandus-, teadus- ja tarbekeel. Stiilivärving ja -viga. Keele eri kasutusvaldkondade tüüpilised stiilivead. Oma sõnavara rikastamise võimalused. Keele kujundlikkus ja loov keelekasutus (4 tundi).	- näidete analüüs (erineva stiili ja žanri tekstid); - vestlus, selgitamine, küsimuste-vastuste ülesanne varem õpitu kordamiseks; - õpilaste teadmiste üldistamine.	1. Analüüsib ja võrdleb erinevaid keelekasutuse valdkondi ning eesmäärke. 2. Väljendab oma mõtteid ja tundeid, arvestab suhtlussituatsiooni ja -eesmärki, järgib stiili- ja etiketinorme.	Praktiline töö (tekstide toimetamine). Kujundav hindamine

			Suulised vastused. Aktiivsuse hindamine tunnis.
Teksti kommunikatiivne funktsioon. Suhtlussituatsioon. Keeleline mõjutamine. Individuaalne stiil (3 tundi).	• miniloeng, selgitus, vestlus; • praktiline töö (erineva kommunikatiivse suunitlusega tekstide üldised omadused).	1. Arvestab suhtlemisel partneriga, argumenteerib oma seisukohti, esitab näiteid. 2. Väljendab oma mõtteid ja tundeid, arvestab suhtlussituatsiooni ja -eesmärki, järgib stiili- ja etiketinorme.	Kujundav hindamine Suulised vastused. Aktiivsuse hindamine tunnis.
Teksti vormilised ja keelelised tunnused. Teksti sidusus. Leksikaalsed ja grammatilised sidususvahendid. Teksti sisu terviklikkus (4 tundi).	• loeng, selgitus; • eri tüüpi tekstide analüüs.	Teksti analüüsi oskused. Õpilased oskavad tuvastada tekstide stiile ja liike.	Praktiline töö. Kujundav hindamine
Funktsionaalstiilid. Tekstide kasutusvaldkonnad. Tarbetekstid, nende keelelised erijooned. Teadustekstid, nende keelelised erijooned. Publitsistikatekstid, nende keelelised erijooned. Kõnekeel ja selle keelelised erijooned. Ilukirjandustekstid ja nende väljendusvahendid. Tekstide võrdlev ja kriitiline analüüs: eesmärgid, kasutuskontekst, grammatilised erijooned, sõnavara, stiil (16 tundi). <i>Lõimingu võimalused:</i> <u>bioloogia, füüsika, keemia</u> (töö teaduslike ja populaarteaduslike tekstidega); <u>ajalugu ja ühiskonnateadus</u> (töö populaarteaduslike ja ajakirjanduslike tekstidega); <u>kirjandus</u> (autori stiil).	• miniloeng, selgitus, vestlus; • erineva stiiliga ja erineva mõjuga tekstide analüüs; • teksti kõne ja stiilitunnuste, sealhulgas kõnedefektide kindlaksmääramine, mida kasutatakse võimalusena luua kangelasest kõneportree. Nii areneb oskus analüüsida ja kriitiliselt uurida teksti keelelist poolt; • tekstide lugemine, mis nõuavad neis esitatava teabe kriitilist mõistmist, manipuleerivate praktikate väljaselgitamist (tunnis vestlus õpetajaga).	1. Arvestab ja analüüsib tekstide stiiliomadusi, eristab stiililt erinevaid tekste nende keeletunnuste alusel. 2. Analüüsib teksti eesmärki, sisu, kasutuskonteksti, ülesehitust, grammatikat, sõnavara ja stiili.	Konspekt. Praktiline töö. Kujundav hindamine Suulised vastused. Aktiivsuse hindamine tunnis.
Uurimistöö. Uurimiseesmärgi sõnastamine, uurimismaterjali kirjeldamine ja usaldusvärsus. Uurimuse struktuur. Allikate refereerimine ja tsiteerimine. Lause- ja lõiguviited, viitekirje. Võrdlemine, analüüsimine, üldistamine ja järeldamine uurimistöös (3 tundi).	• loeng, esitlus, selgitus, vestlus; • näidete analüüs.	1. Korrigeerib ja redigeerib oma teksti, kasutab otstarbekalt keeleallikaid ja teabekeskkondi, teeb teadlikke keelevalikuid. 2. Loob alustekstide põhjal uusi tekste, refereerib ja tsiteerib	Praktiline töö. Õpilased tutvustavad oma uurimistöid valitud teemal.

<i>Lõimingu võimalused:</i> uurimistöö alused; õpilased tutvustavad oma uurimistöid valitud teemal. See on uurimistöö pakkumiseks väga oluline ja aitab õpilasi mis tahes aines: füüsika, keemia, matemaatika, bioloogia jne.		ning kasutab viitamissüsteeme, väldib plagiaati. 3. Rakendab omandatud sõnavara kõnes ja kirjalikus tekstiloomes.	Suulised vastused. Aktiivsuse hindamine tunnis.
Suhtlemine internetis. Keelevalikud veebisuhtluses (3 tundi).	• loeng, esitlus, selgitus, vestlus; • näidete analüüs.	1. Tunneb tekstis ära keelelise mõjutamise viise ja vahendeid, hindab teabetekstidest leitud teavet kriitiliselt, kasutab seda sihipäraselt.	Praktiline töö. Õpilaste ettekanded vslitud teemale. Kujundav hindamine
Mitteverbaalsed teabedastusvahendid kirjalikus tekstis: illustratsioonid, graafikud, skeemid, fotod, emotikonid jt. (2 tundi). <i>Lõimingu võimalused:</i> <u>matemaatika</u> (mittepidivate tekstide funktsionaalne lugemine).	• loeng, esitlus, selgitus, vestlus; • näidete analüüs.		Praktiline töö. Kujundav hindamine

Kursus «Suulise teksti vastuvõtt ja loomine» (11. klass)

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) teadvustab vene keele rolli suhtlemisel erinevate partneritega;
- 2) koostab eri allikatest pärineva info põhjal suulise kokkuvõtte või teeb ettekande;
- 3) edastab oma tundeid, mõtteid ja hinnanguid nii isiklikus, avalikus kui ka ametlikus suhtluses;
- 4) kuulab avalikku esinemist, hindab seda kriitiliselt, esitab ettekandjale küsimusi;
- 5) loob suulisi tekste vastavalt suhtluseesmärgile ja -olukorrale;
- 6) argumenteerib veenvalt ja selgelt ning kaitseb oma seisukohti aruteludes;
- 7) võtab vastu ja loob ise eri stiilis suulisi tekste.

Õppesisu

Suulise kõne üldjooned: erinevus kirjalikust kõnest, suulise kõne omapära, spontaanne ja semispontaanne kõne, suulise kõne situatsioonid ja tüübid, suulise kõne struktuur ja keelelised vahendid. Kõne põhiomadused: sisukus, loogilisus, kohasus, täpsus, puhtus, õigsus, rikkus, ilmekus. Kõne sisukus, informatiivsus. Sõnakasutuse täpsus. Sünonüümid, paronüümid, mitmetähenduslikud sõnad, homonüümid.

Suuline kõnekeel kirjakeele liigina. Dialoog ja selle põhiomadused: spontaansus, eesmärgid (infovahetus, info saamine, palve, hoiatus jne), repliikide pikkus, struktuuri vastavus eesmärkidele, lühendatud laused, kõnekeelele loomulik foneetika ja intonatsioon. Sünonüümide roll kõnekeeles (täendus, stilistika).

Kõnekeele etikett.

Suuline ametlik kõne: põhiomadused, aktuaalsed tüübid ja nende eripära vastavalt teksti eesmärgile. Ametlikus kõnes dialoog ja monoloog. Intonatsiooni ja žestide roll. Ametlikus keeles kasutatavad normid ja konstruktsioonid (sh stambid ja sabloonid). Ametlik vestlus, koosolek.

Suuline teaduskõne: erisused, keelelised vahendid, terminoloogia mõiste, informatiivne žanr. Loengu ülesehitus, konspekterimine. Ettekanne: teema, allikad, ülesehitus, esitus. Kriitikakultuur. Ettekande hindamiskriteeriumid. Laensõnade roll teadustekstis ja üldises kõnekultuuris.

Suuline avalik kõne: erisused ja žanrid. Diskussioon, selle eesmärgid ja tüübid. Argumenteerimine. Intervjuu, selle struktuur, küsimuste esitamine.

Kõnekultuur: parasiitväljendid ja žargonismid. Oraatorikõne, selle liigid, eesmärgid ja sisu. Kommunikatsiooni ebaõnnestumised.

11. KLASS			
Õppesisu Teema/ Alatema Lõimingu võimalused	Õppetegevused	Õpitulemused	Hindamine
Suulise kõne üldjooned: erinevus kirjalikust kõnest, suulise kõne omapära, spontaanne ja semispontaanne kõne, suulise kõne situatsioonid ja tüübid, suulise kõne struktuur ja keelelised vahendid (4 tundi).	Loeng. Esitus. Sissejuhatus ja uue teema sissejuhatus. Uue materjali selgitus. Näidistekstide kuulamine. Vestlus. Näidete analüüs. Teoreetilise materjali lugemine ja kuulamine. Suuliste ja kirjalike tekstide võrdlus erinevate parameetrite järgi. Keelelise teksti täiendamine sobivate terminitega õpitavast osast. Tabelite ja diagrammide analüüs. Kuulamine. Tekstide kuulamine.	Oskus koostada osaletud loengute, arutelude jms kavasid/märkmeid, panna kirja võtmesõnu.	Praktiline töö. Kujundav hindamine
Kõne põhiomadused: sisukus, loogilisus, kohasus, täpsus, puhtus, õigsus, rikkus, ilmekus. Kõne sisukus, informatiivsus. Sõnakasutuse täpsus. Sünonüümid, paronüümid, mitmetähenduslikud sõnad, homonüümid (5 tundi).	Loeng. Esitus. Sissejuhatus ja uue teema sissejuhatus. Uue materjali selgitus. Näidistekstide kuulamine. Vestlus. Näidete analüüs. Kuulamine. Tekstide kuulamine. Konkreetses tekstis seos suhtlussituatsiooniga, milles see loodi. Kõneleitava teksti analüüs sisu, struktuuri, keelelise kujunduse, "teostuse" vaatepunktist.	Õpilaste oskus eristada suulise ja kirjaliku kõne mõtestatust, loogilisust, sobivust, täpsust, puhtust, korrektsust, rikkust ja elavust. Oskus mõista kõne sisu. Sõnakasutuse täpsuse vajaduse mõistmine. Mõistmine, mis on sünonüümid, paronüümid, mitmetähenduslikud sõnad, homonüümid. Õpilased arendavad kuulamisoskust.	Kujundav hindamine. Suuline küsitlus, ilmekas teksti lugemine. Suulised vastused. Aktiivsuse

			hindamine tunnis.
Suuline kõnekeel kirjakeele liigina. Dialoog ja selle põhiomadused: spontaansus, eesmärgid (infovahetus, info saamine, palve, hoiatus jne), repliikide pikkus, struktuuri vastavus eesmärkidele, lühendatud laused, kõnekeelele loomulik foneetika ja intonatsioon. Sünonüümide roll kõnekeeles (täendus, stilistika). Kõnekeele etikett (5 tundi).	Loeng. Esitus. Sissejuhatus ja uue teema sissejuhatus. Kuulamine. Tekstide kuulamine. Uue materjali selgitus. Ettelugemine, et anda häälega edasi autori suhtumine avalduse teemasse. Raadio kuulamine, ülesannete täitmine. Vastused küsimustele.	Õpilased kordavad otsekõne kirjutamise reegleid. Õpilastele tutvustatakse erinevaid suhtlusfunktsioone. Õppige vestluskeele etiketi tähtsust. Kuulamisoskuse ja kuulatava teksti mõistmise arendamine. Saab aru ja produtseerida suulisi ja kirjutatud kunstilisi tekste. Õpilased arendavad kuulamisoskust.	Praktiline töö. Kujundav hindamine. Rühmatöö. Aktiivsuse hindamine tunnis.
Suuline ametlik kõne: põhiomadused, aktuaalsed tüübid ja nende eripära vastavalt teksti eesmärgile. Ametlikus kõnes dialoog ja monoloog. Intonatsiooni ja žestide roll. Ametlikus keeles kasutatavad normid ja konstruktsioonid (sh stambid ja sabloonid). Ametlik vestlus, koosolek (6 tundi).	Loeng. Esitus. Sissejuhatus ja uue teema sissejuhatus. Uue materjali selgitus. Kuulamine. Tekstide kuulamine. Raadio kuulamine, ülesannete täitmine.	Õpilased tutvuvad suhtlemisreeglitega ametlikel ja ärikohtumistel. Mõista intonatsiooni ja žestide rolli. Õpilastele tutvustatakse erinevaid suhtlusfunktsioone. Tutvuge kõnekeele etiketi tähtsusega. Õpilased õpivad kaasasoleva malli abil kirjutama avaldusi ja muud tüüpi ametlikke dokumente. Saab aru ja produtseerida suulisi ja kirjutatud ametlikusi tekste. Õpilased arendavad kuulamisoskust.	Konspekt. Praktiline töö. Kujundav hindamine Suulised vastused. Aktiivsuse hindamine tunnis.
Suuline teaduskõne: erisused, keelelised vahendid, terminoloogia mõiste, informatiivne žanr. Loengu ülesehitus, konspekteerimine. Ettekanne: teema, allikad, ülesehitus, esitus. Kriitikakultuur. Ettekande hindamiskriteeriumid. Laensõnade roll teadustekstis ja üldises kõnekultuuris (6 tundi). <i>Lõiming:</i> bioloogia, füüsika, keemia.	Loengu ülesehitus, konspekteerimine. Ettekanne: teema, allikad, ülesehitus, esitus. Raadio kuulamine, ülesannete täitmine. Tekstide kuulamine.	Kriitikakultuur. Õpilased mõistavad ja mõistavad konstruktiivse kriitika vajalikkust. milline see olema peaks. Saate aru, kuidas esitlusi hinnata. Mõista laenutuste rolli teadustekstides ja üldises kõnekultuuris. Õpilased arendavad kuulamisoskust. Oskus õigesti töötada teaduslike ja populaarteaduslike tekstidega ning oskus õigesti ja korrektselt väljendada oma mõtteid ning anda aru tehtud töö olemusest. Bioloogia, füüsika, keemia.	Praktiline töö. <i>Õpilaste esitlused</i> Kujundav hindamine Suulised vastused. Aktiivsuse hindamine tunnis.

		Oskus õigesti töötada teaduslike ja populaarteaduslike tekstidega ning oskus õigesti ja korrektselt väljendada oma mõtteid ning anda aru tehtud töö olemusest. Oskus õigesti ja õigesti kritiseerida on kohane ja kasulik igas aines.	
Suuline avalik kõne: erisused ja žanrid. Diskussioon, selle eesmärgid ja tüübid. Argumenteerimine. Intervjuu, selle struktuur, küsimuste esitamine. Kõnekultuur: parasiitväljendid ja žargonismid. Oraatorikõne, selle liigid, eesmärgid ja sisu (7 tundi).	Loengu ülesehitus, konspekterimine. Esitus. Sissejuhatus ja uue teema sissejuhatus. Uue materjali selgitus. Raadio kuulamine, ülesannete täitmine.	Õpilased saavad aru, milline peaks olema suuline avalik esinemine: erinevused ja žanrid. Nad mõistavad, mis on arutelu, selle eesmärgid ja tüübid. Saate aru, kuidas argumentatsioon töötab. Nad mõistavad, mis on intervjuu, selle ülesehitus ja küsimuste esitamine. Õpilased saavad aru, mis on kõnekultuur: parasiitväljendid ja kõnepruuk. Õpilased saavad aru, mis on avalik esinemine, selle tüübid, eesmärgid ja sisu. Saab aru Suudab mõista ja esitada suulisi ja kirjalikke avalikke avaldusi. Saab avalikult rääkida. Õpilased arendavad kuulamisoskust.	Praktiline töö Õpilaste ettekanded Kujundav hindamine
Kommunikatsiooni ebaõnnestumised (2 tundi).	Loengu ülesehitus, konspekterimine. Ettekanne: teema, allikad, ülesehitus, esitus.	Õpilased mõistavad, kuidas tekivad suhtlustõrked ja mis võivad nendeni viia ning õpivad neid vältima.	Praktiline töö. Kujundav hindamine

Kursus «Kirjalike tekstide vastuvõtt ja loomine» (12 klass)

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) loetleb kirjaliku keelekasutuse erijooni ning väljendab end kirjas korrektselt;
- 2) argumenteerib veenvalt ja selgelt ning kaitseb oma seisukohti kirjalikult;
- 3) hindab kriitiliselt eri allikatest pärinevat infot ja seisukohti, koostab nende põhjal kirjaliku kokkuvõtte;
- 4) toimetab tagasiside põhjal enda koostatud kirjalikke tekste, annab tagasisidet teiste tekstidele;
- 5) iseloomustab erinevaid meedia- ja tarbetekste, kirjutab arvamust ja arvustust;
- 6) analüüsib kriitiliselt reklaami ning arutleb reklaami ja mainekujunduse teemadel;
- 7) omandab peamiste ametlike dokumentide kasutamise ja vormistamise nõuded;
- 8) valdab vene kirjakeelt, järgib õpitud keelereegleid, kasutab elektroonilisi keeleallikaid;
- 9) võtab vastu ja koostab ise eri liiki kirjalikke tekste.

Õppesisu

Kirjalik keel, selle iseloomustus ja erinevus suuliselt kõnest.

Tekstitüübid: jutustav, kirjeldav ja arutlev tekst. Tekstiliigid: kirjand ja essee. Arutlev kirjand, selle ülesehitus. Argumentide liigid. Essee kui vaba tekstitüüp. Konspekt ja referaat.

Meediatekstdid. Publitsistika. Eri liiki meediatekstide vastuvõtu eripära. Uudis, intervjuu, reportaaž, kolumn, arvustus. Reklaami eesmärgid ja liigid. Kirjalikud meediatekstdid ja nende usaldusväärsus. Verbaalne ja visuaalne mõjutamine. Elektroonilised ja trükiväljaanded.

Tarbetekstdid. Avalduse, juhendi, volituse, allkirjastatud tõendi ja CV kirjutamine.

Ametlik kiri. Ametlikud tekstid elektroonilisel kujul.

Tekstide loomine internetis. Internetisuhtluse etikett.

Teksti eesmärgi ja vaatenurga mõistmine. Eri liiki kirjalike tekstide väljendusvahendid ja mõjutamisvõtted.

12. KLASS			
Õppesisu	Õppetegevused	Õpitulemused	Hindamine
Kirjalik keel , selle iseloomustus ja erinevus suuliselt kõnest (2 tundi). <i>Lõiming</i> : kirjandus (ilukirjanduslik tekst)	Vestlused (ajurünnakud). Suuliste ja kirjalike tekstide võrdlus erinevate parameetrite järgi. Keelelise teksti täiendamine sobivate terminitega õpitavast osast. Tabelite ja diagrammide analüüs.	1. Loetleb kirjaliku keelekasutuse erijooni ning väljendab end kirjas korrektselt.	Praktiline töö . Kujundav hindamine
Tekstitüübid : jutustav, kirjeldav ja arutlev tekst (2 tundi). <i>Lõiming</i> : kirjandus (ilukirjanduslik tekst)	Miniloengu kuulamine. Teabe lühike salvestamine. Praktiline töö tekstidega.	1. Oskab leida tekstist ülesande täitmiseks vajalikku teavet.	Praktiline töö. Kujundav hindamine
Tekstiliigid : kirjand ja essee. Arutlev kirjand, selle ülesehitus. Argumentide liigid. Essee kui vaba tekstitüüp (11 tundi). <i>Lõiming</i> : eesti keel/ võõrkeel (kirjand ja essee)	Ettevalmistus arutleva kirjandi kirjutamiseks: argumentide valimine, nende paigutuse järjekord; struktuursete ja semantiliste osade tuvastamine. Kirjandi analüüs. Praktilised harjutused kõne vigade ja ebatäpsuste kõrvaldamiseks. Arutleva kirjandi ja essee tekstide võrdlus.	1. Kirjutab kirjandi (300-400 sõna). 2. Argumenteerib veenvalt ja selgelt ning kaitseb. 3. Oma seisukohti kirjalikult toimetab tagasiside põhjal enda koostatud kirjalikke tekste, annab tagasisidet teiste tekstidele.	Kirjandi hindamine Kujundav hindamine. Õpilase enda tekstide toimetamine.

		4. Valdab vene kirjakeelt, järgib õpitud keelereegleid.	
Tarbetekstid. Avalduse, volituse, allkirjastatud tõendi ja CV kirjutamine (4 tundi). <i>Lõiming:</i> eesti keel/ võõrkeel (tarbeteksti kirjutamine)	Erinevat tüüpi tarbetekstide struktuuri analüüs: konstruktsioon, struktuuriosad, tekstide graafiline kujundamine. Tarbetekstide analüüs ja koostamine: avaldus, volitus, CV, motivatsioonikiri, seletuskiri jne. Rolli- ja suhtlusmängud.	1. Iseloomustab erinevaid tarbetekste. 2. Omandab peamiste ametlike dokumentide kasutamise ja vormistamise nõuded.	Konspekt. Praktiline töö. Kujundav hindamine
Ametlik kiri. Ametlikud tekstid elektroonilisel kujul (2 tundi). <i>Lõiming:</i> eesti keel/ võõrkeel (tarbeteksti kirjutamine)	Praktiline töö (ametlike tekstide täitmine arvutis).	1. Omandab peamiste ametlike dokumentide kasutamise ja vormistamise nõuded.	Praktiline töö. Kujundav hindamine
Konspekt ja referaat (4 tundi). <i>Võimalik lõimimine kõigi õppeainetega, kus kirjaliku teksti loomine on vajalik.</i>	Konspekti ja referaadi koostamine ja vormistamine	1. Võtab vastu ja koostab ise eri liiki kirjalikke tekste.	Praktiline töö. Kujundav hindamine
Meediatekstid. Publitsistika. Eri liiki meediatekstide vastuvõtu eripära. Uudis, intervjuu, reportaaž, kolumn, arvustus. Reklaami eesmärgid ja liigid. Kirjalikud meediatekstid ja nende usaldusväärsus. Verbaalne ja visuaalne mõjutamine. Elektroonilised ja trükiväljaanded (6 tundi). <i>Lõiming:</i> hiskonnaõpetus(ajakirjanduslik tekst)	Ajaleheartikli analüüs ja info kasutamine uues kontekstis. Reklaami jälgimine ajalehtedes ja ajakirjades, selle mõju hindamine publikule. Reklaamtekstide kirjutamine.	1. Iseloomustab erinevaid meediatekste, kirjutab arvamuse ja arvustuse. 2. Hindab kriitiliselt eri allikatest pärinevat infot ja seisukohti, koostab nende põhjal kirjaliku kokkuvõtte. 3. Analüüsib kriitiliselt reklaami ning arutleb reklaami ja mainekujunduse teemadel.	Praktiline töö. Kujundav hindamine
Tekstide loomine internetis. Internetisuhtluse etikett (2 tundi). <i>Lõiming:</i> ühiskonnaõpetus (ajakirjanduslik tekst)	Erinevat tüüpi kommentaaride ja nende analüüsi tutvustus. Kommentaaride koostamine, arvustuste ja soovitude kirjutamine Internetis. Töö erinevate Interneti-tekstiga.	1. Hindab kriitiliselt eri allikatest pärinevat infot ja seisukohti, koostab	Praktiline töö. Kujundav hindamine

		nende põhjal kirjaliku kokkuvõtte. 2. Toimetab tagasiside põhjal enda koostatud kirjalikke tekste, annab tagasisidet teiste tekstidele.	
Teksti eesmärgi ja vaatenurga mõistmine. Eri liiki kirjalike tekstide väljendusvahendid ja mõjutamisvõtted (2 tundi). <i>Võimalik lõimimine kõigi õppeainetega, kus kirjaliku teksti loomine on vajalik.</i>	Töö tekstiga.	1. Hindab kriitiliselt eri allikatest pärinevat infot ja seisukohti, koostab nende põhjal kirjaliku kokkuvõtte.	Praktiline töö. Kujundav hindamine

Kursus «Meedia ja mõjutamine» (12 klass)

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) tunneb tänapäevast teabekeskkonda ja selle arengut kujundavaid protsesse, selgitab kommunikatsiooni olemust ja toimumise tingimusi;
- 2) leiab meediatekstist argumendid ja põhilised mõjutamisvõtted, selgitab teksti autori eesmäärke ning motiive;
- 3) eristab fakti arvamusest ja usaldusväärset infot küsitavast, kontrollib infoühiku sisu tõesust, sealhulgas tõlgitud info tähendusvälja muutumist;
- 4) analüüsib kriitiliselt reklaami ning arutleb reklaami ja mainekujunduse teemadel;
- 5) tunneb meediakanaleid, analüüsib nende erijooni, iseloomustab erinevaid meediažanre;
- 6) analüüsib vahetu ja vahendatud kommunikatsiooni erinevusi ja osalejate taotlusi;
- 7) hindab kriitiliselt meediamanipulatsioone, tunneb ära propaganda, libauudised ja müüdi loome;
- 8) väljendab oma seisukohta loetu, kuuldu ja nähtu kohta ning valib selleks sobivad keelevahendid;
- 9) analüüsib kriitiliselt oma meediakäitumist, sh sotsiaalmeedias, ja kohandab seda vastavalt olukorrale;
- 10) leiab viiteid ja vihjeid teistele tekstidele, tõlgendab teksti, eristab privaatset ja avalikku informatsiooni.

Õppesisu

Kommunikatsioon, kommunikatsioonimudel, kommunikatsiooni toimumise tingimused. Infoühiskond, selle iseloomulikud jooned.

Meediaetika. Meedia kui diskursuse kujundaja. Eri tüüpi meediatekstide vastuvõtu eripära.

Verbaalse teksti tajumise heli ja pildi kontekstis.

Meediatekstide usaldusväärsus. Verbaalne ja visuaalne mõjutamine.

Tunde- ja faktipõhised argumendid. Keeleline manipulatsioon. Autoripositsioon, infoallikad ja nende usaldusväärsus. Kriitiline ja teadlik lugemine. Fakti ja arvamuse eristamine.

Sotsiaalsete tunnuste ja müütide konstrueerimine meediatekstis. Reklaam (kommertsreklaam, poliitreklaam, sotsiaalreklaam). Reklaami sihtrühmad ja kanalid.

Reklaam mainekujundusvahendina. Erandlik keelekasutus, tähelepanu äratamise võtted.

Reklaami varjatud sõnum. Reklaam ja seadused.

Olulisemad meediažanrid: uudis, reportaaž, intervjuu, arvamus, arvustus. Kvaliteet- ja meelelahutusajakirjanduse erinevused.

Lühiülevaade meedia ajaloost.

Meediakanalid: raadio, televisioon, uudiste portaaliid, sotsialvõrgustikud. Muutused uue meedia ajastul, sotsiaalmeedia. Meediatekstide kriitiline ja teadlik lugemine.

12. KLASS			
Õppesisu	Õppetegevused	Õpitulemused	Hindamine
Kommunikatsioon (6 tundi), kommunikatsioonimudel, kommunikatsiooni toimumise tingimused. Infoühiskond, selle iseloomulikud jooned. Lühiülevaade meedia ajaloost.	Mõiste "diskursus" sissejuhatus. Arutelu «Mis on meedia ja kuidas see inimesi mõjutab?». Lugemine ja loetu tõlgendamine. Esitlus «Vene meedia ajalugu Eestis».	1) Tunneb tänapäevast teabekeskkonda ja selle arengut kujundavaid protsesse, selgitab kommunikatsiooni olemust ja toimumise tingimusi. 2) Väljendab oma seisukohta loetu, kuuldu ja nähtu kohta ning valib selleks sobivad keelevahendid. Elukestev õpe ja karjääri plaanimine (loetakse, tõlgendatakse ja koostatakse eri liiki tekste, arendatakse korrektset suulist ja kirjalikku väljendusoskust, arutlus- ja suhtlusoskust, õpilaste suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada, koostööd teha ning probleeme lahendada). <i>Lõiming eesti keelega: õpilasi julgustatakse tutvuma eestikeelsete meediaajaloo allikatega, tegema tõlke ja esinema leitud materjalidest tunnis suuliselt.</i>	Paaritöö/rühmatöö Kujundav hindamine
Olulisemad meediažanrid (6 tundi): uudis, reportaaž, intervjuu, arvamus, arvustus. Kvaliteet- ja meelelahutusajakirjanduse erinevused.	Tekstide liigitamine ja analüüs. Esitlus. Lugemine ja loetu tõlgendamine. Tekstiloomine (eri liiki tekstide kirjutamine ja esitamine).	1) Iseloomustab erinevaid meediažanre. 2) Õpilased arendavad rühmatööoskusi, jagades rühmasiseselt põhiülesandeid, kuulates ja analüüsides üksteise ideid. Väärtused ja kõlblus/Kultuuriline identiteet (kultuuriteemaliste teabetekstide lugemine ja analüüsimine, nende üle arutlemine ning nende põhjal kirjutamine).	Rühmatöö. Kujundav hindamine.

		<i>Eesti keel/ Võõrkeel/Ühiskonnaõpetus (ajakirjanduslik tekst)</i>	
Meediakanalid (6 tundi): raadio, televisioon, uudiste portaalid, sotsiaalsõrgustikud. Muutused uue meedia ajastul, sotsiaalmeedia. Meediatekstide kriitiline ja teadlik lugemine.	Õpetaja koostab traditsiooniliste meediatüüpide kohta ettekande, mis sisaldab lühidalt nende vahelisi erinevusi (nt kas teatud tüüpi sisu võib sisaldada nii auditoorseid kui ka visuaalseid elemente; kas teatud tüüpi sisul on teatud ajalimiidid jne). Õpetaja koostab sündmuse kirjelduse, mille jaoks õpilased meediasisu loovad. Rühmatöö. Moodustatakse viis rühma: - raadio; - TV; - trükiväljaanded; - sotsiaalmeedia; - üritusel osalejad. Õpilased võtavad endale kindla rolli ja kulutavad 30 minutit sisu loomisele vastavalt meedia tüübile.	1) Tunneb meediakanaleid, analüüsib nende erijooni. 2) Analüüsib kriitiliselt oma meediakäitumist, sh sotsiaalmeedias, ja kohandab seda vastavalt olukorrale. 3) Leiab viiteid ja vihjeid teistele tekstidele, tõlgendab teksti, eristab privaatset ja avalikku informatsiooni. Teabekeskond (oskuste kujundamine teabekeskonna vahendite kasutamiseks toimub praktilises tegevuses, mis hõlmab eri allikatest (sh internetist) teabe hankimist, selle kriitilist hindamist ning kasutamist nii õppeteemakohaste teadmiste laiendamiseks kui ka tekstiloomes). <i>Lõiming eesti ja inglise keele tundidega erinevates keeltes ajakirjandustekstidega töötamiseks. Meedia eri keeltes edastatava teabe võrdlus.</i>	Rühmatöö.
Meediaetika (2 tundi). Meedia kui diskursuse kujundaja. Eri tüüpi meediatekstide vastuvõtu eripära.	Praktilised tööd ja digivahendite kasutamine. Tundides kasutatakse audioõppevahendeid, vaadatakse videoid, katkeid saadetest, kõnedest ja teistest avalikest esinemistest, pannakse kokku esitlusi.	1. Arvestab suhtlemisel partneriga, argumenteerib oma seisukohti, esitab näiteid. 2. Väljendab oma mõtteid ja tundeid, arvestab suhtlussituatsiooni ja -eesmärki, järgib stiili- ja etiketinorme. Keskond ja jätkusuutlik areng/ Tervis ja ohutus (praktilise keele kursustes toetatakse neid arengusuundumusi teemakohaste tekstide, sh meediatekstide valiku ja analüüsi ning neis tõstatatud probleemide üle arutlemisega suulisel ja kirjalikus vormis).	Praktiline töö. Kujundav hindamine
Verbaalse teksti taju heli ja pildi kontekstis (8 tundi). Meediatekstide usaldusväärsus. Verbaalne ja visuaalne	Eri meediatekstide lugemine ja analüüs. Tekstiloom (eri liiki tekstide kirjutamine ja esitamine).	1. Leiab meediateksti argumentid ja põhilised mõjutamisvõtted, selgitab teksti autori eesmärgid ning motive.	Konspekt. Praktiline töö.

mõjutamine. Tunde- ja faktipõhised argumendid. Keeleline manipulatsioon. Autoripositsioon, infoallikad ja nende usaldusväärsus. Kriitiline ja teadlik lugemine. Fakti ja arvamuse eristamine. Sotsiaalsete tunnuste ja müütide konstrueerimine meediatekstis.		2. Eristab fakti arvamusest ja usaldusväärset infot küsitavast, kontrollib infoühiku sisu tõesust, sealhulgas tõlgitud info tähendusvälja muutumist. 3. Hindab kriitiliselt meediamanipulatsioone, tunneb ära propaganda, libauudised ja müüdiloo. <i>Ühiskonnaõpetus. Arutelud/arutelud teemadel:</i> ♣ Meedia mõju ühiskonnale. ♣ Meedia kui osariigi neljas võim. ♣ Stereotüübid ühiskonnas: meedia loob või hävitab neid.	Kujundav hindamine
Reklaam (7 tundi) (kommertsreklaam, poliitreklaam, sotsiaalklaam). Reklaami sihtrühmad ja kanalid. Reklaam mainekujundusvahendina. Erandlik keelekasutus, tähelepanu äratamise võtted. Reklaami varjatud sõnum. Reklaam ja seadused.	Väikesemahuliste praktiliste tööde tegemine, nt reklaami tegemine videona, kooli tutvustamine (video või esitus). Tekstiloo (eri liiki tekstide kirjutamine ja esitamine).	1. Analüüsib kriitiliselt reklaami ning arutleb reklaami ja mainekujunduse teemadel. <i>Vene- ja eestikeelse sotsiaalklaami võrdlus. Tõlke omadused, mis võivad sõnumi olemust muuta.</i>	Praktiline töö. Kujundav hindamine

Eesti keel teise keelena 10.KLASS I KURSUS „INIMENE JA ÜHISKOND: INIMENE KUI INDIVIID“			
Õppesisu Teema/ Alateema	Õppetegevused	Õpitulemused	Hindamine
1. TEEMA “INIMENE JA ÜHISKOND” 1. 1. Inimene kui indiviid 1.1.1. Inimese loomus ja käitumine, vastuoludesse sattumine (9 tundi) <i>Lõiming:</i> - ühiskonnaõpetus (indiviid ja ühiskond, riigi kodanikud); - meediaõpetus (propaganda, avaliku arvamusega manipuleerimine). <i>Läbivad teemad:</i> - tervis ja ohutus, - väärtused ja kõlblus.	- Õppe-eesmärkide pästamine ja õppeprotsessi kavandamine; - tutvumismängud; - teksti (katkend tänapäeva noorsooromaanist) iseseisev lugemine, märkmete tegemine ja küsimustele vastamine; - tekstis kirjeldatud olukorrast oma arvamuse ja seisukoha väljendamine, põhjendamine ja kaitsmine; - rollimängud (käitumine erinevates situatsioonides) ja käitumise analüüs; - suhtlusmängud; - arutleva teksti koostamine, arutus, väitlus.	Kommunikatiivsed/ keelelised oskused: õpilane - väljendab, põhjendab ja kaitseb oma arvamusi ja seisukohti täpselt ja ladusalt; - suudab analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; - suudab ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; - on teadlik digikeskkonna ohtudest ning oskab kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti. Õpioskused: - suudab seada eesmärke, koostada lühi- ja pikaajalisi plaane ja neid tutvustada; - seostab uusi teadmisi varem õpituga. Väärtused: - suudab ennast teostada, teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; - suudab mõista ja hinnata adekvaatselt oma nõrku ja tugevaid külgi, arvestada oma võimeid ja võimalusi; - suudab analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; - suudab käituda inimsuhetes sõltumatult; - suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust teiste inimestega; - väärtustab inimlikku ja kultuurilist mitmekesisust; - teadvustab oma väärtushinnanguid ja arvestab nendega otsuste langetamisel.	Diagnostiline hindamine, mille käigus selgitatakse välja õpilaste ainealaste eelteadmiste ja oskuste tase, ainealased väärarusaamad ja spetsiifilised õpiraskused, et kavandada järgnevat õppimist ja õpetamist. Hinnatakse oskust analüüsida oma käitumist erinevates olukordades.
1.1.2. Iga inimese kordumatu eripära (6 tundi) <i>Lõiming:</i>	- Piltide kirjeldamine; - teksti kuulamine ja selle põhjal küsimustele vastamine; - enda ja teiste inimeste kirjeldamine;	Kommunikatiivsed: õpilane - oskab kirjeldada pilte, ennast ja teisi inimesi; - oskab vastata küsimustele kuulatud teksti põhjal; - oskab koostada elulookirjeldust; - suudab ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada. Õpioskused:	Kujundav hindamine: hinnatakse oskust rääkida endast;

• ühiskonnaõpetus (indiviid ja ühiskond, riigi kodanikud). <i>Läbivad teemad:</i> • tervis ja ohutus, • väärtused ja kõlblus.	• endast rääkimine; • tarbekirjade koostamine (elulookirjeldus).	• suudab organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks ja hobideks vajaminevat teavet. Väärtused: • suudab ennast teostada; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; • austab ühiskondlikku mitmekesisust, inimõigusi, religioonide ja rahvuste omapära; • suudab mõista ja hinnata adekvaatselt oma nõrku ja tugevaid külgi, arvestada oma võimeid ja võimalusi; • suudab käituda inimsuhetes sõltumatult; • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust teiste inimestega; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku mitmekesisust; • teadvustab oma väärtushinnanguid ja arvestab nendega otsuste langetamisel.	• koostada elulookirjeldust.
1.1.3 Väärtushinnangud, vaated elule ja ühiskonnale (9 tundi) <i>Lõimingu:</i> • inimeseõpetus (väärtused ja kõlblus); • ühiskonnaõpetus (indiviid ja ühiskond); • riigikaitse (ajateenistus); • bioloogia (sõltuvused). • majandus- ja ettevõtlusõpetus (laenud, raha hoiustamine ja säästmine); • meediaõpetus (propaganda, sotsiaalmeedia ja selle võimalused, avaliku arvamusega manipuleerimine).	• Raamatust katkendi kuulamine ja kuuldu põhjal küsimustele vastamine; • artikli lugemine, märkmete tegemine, kokkuvõtte kirjutamine; • loovtööde kirjutamine (luuletus lemmikloomast); • lausete lõpetamine; • näite järgi küsimuste esitamine ja nendele vastamine; • intervjuu.	Kommunikatiivsed: õpilane • suudab ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; • suudab kuuldu põhjal küsimustele vastata; • oskab kirjutada kokkuvõtet loetud artikli põhjal; • oskab esitada küsimusi teksti sisu kohta ja nendele vastata. Õpioskused: • teadvustab oma väärtushinnanguid ja arvestab nendega otsuste langetamisel; • suudab analüüsida oma motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasiõppimise võimalusi; • suudab reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske; • suudab kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvas ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui kogukondades suheldes; Väärtused: • suudab ennast teostada, toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; • teab ja järgib ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõttei; • suudab aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel; • tajub, analüüsib ja väärtustab oma seotust teiste inimestega ja ühiskonnaga;	Kujundav hindamine: hinnatakse oskust kirjutada kokkuvõtet loetud artikli põhjal.

<i>Läbivad teemad:</i> • tehnoloogia ja innovatsioon, • tervis ja ohutus, • väärtused ja kõlblus.		• hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku mitmekesisust; • suudab hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide ja eetika seisukohast; • teadvustab oma väärtushinnanguid ja arvestab nendega otsuste langetamisel; • suudab järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.	
1.1.4 Erinevad inimesed ja rahvad (nt keele- ja kultuurierinevused, käitumistavad, kõlblusnormid) (11 tundi) <i>Lõiming:</i> • ühiskonnaõpetus (ühiskonna mudelid, indiviid ja ühiskond); • geograafia (muutused maailmamajanduses, turism); • meediaõpetus (meedia areng Eestis ja mujal maailmas, avaliku arvamusega manipuleerimine). <i>Läbivad teemad:</i> • kultuuriline identiteet; • väärtused ja kõlblus.	• Väite kohta arvamuse avaldamine; iga väite kohta vähemalt kolme erineva argumenti ütlemine; • sobiva lause alguse ütlemine; • video vaatamine ja sarnase video tegemine; • teabe-, publitsistlikke tekstide ja ilukirjanduse lugemine; • intervjuu kuulamine; • olulistel ühiskondlikel teemadel arutlemine; • vajamineva teabe otsimine Internetist; • esitluse loomine erinevate rahvade väärtushinnangutest; • mäng „Versus“; • mõistatuse lahendamine.	Kommunikatiivsed: õpilane • oskab arutleda olulistel ühiskondlikel teemadel, • oskab avaldada arvamust väite kohta, vähemalt kolme argumentiga; • mõistab kirjalikke ja suulisi publitsistlikke (intervjuu) ja teabetekste; • oskab leida vajaminevat infot Internetist; • suudab luua esitlust antud teemal; • kasutab kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi. Õpioskused: • suudab mõista ja hinnata adekvaatselt oma nõrku ja tugevaid külgi; • suudab arvestada oma võimeid ja võimalusi. Väärtused: • aktsepteerib inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestab neid suhtlemisel; • tajub, analüüsib ja väärtustab oma seotust oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku ja kultuurilist mitmekesisust; • suudab hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide ja eetika seisukohast; • suudab lugeda ja mõista teabetekste ning ilukirjandust; • austab ühiskondlikku mitmekesisust, inimõigusi, religioonide ja rahvaste omapära; • teab ja järgib ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid; • suudab teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; • suudab käituda inimsuhetes sõltumatult;	Kokkuvõttev hindamine: hinnatakse oskust avaldada arvamust väite kohta.

		väärtustab keelt ja kirjandust kui (rahvus)kultuuri kandjat ning mõtlemis- ja tunnetusvahendit, teadvustab keelt identiteedi osana, väärtustab keelelist ja kultuurilist mitmekesisust.	
--	--	---	--

Eesti keel teise keelena 10.KLASS II KURSUS „INIMENE JA ÜHISKOND: INIMENE KUI LOODUSE OSA, INIMESTE SUHTLUS“			
Teema / alateema	Õppetegevused	Õpitulemused	Hindamine
1. TEEMA „INIMENE JA ÜHISKOND“ 1.2. Inimene kui looduse osa 1.2.1. Eluring: sünd, elu ja surm (4 tundi) <i>Lõiming:</i> - inimeseõpetus (väärtused ja kõlblus, tervis ja ohutus). <i>Läbivad teemad:</i> - keskkond ja jätkusuutlik areng, - tervis ja ohutus, - väärtused ja kõlblus.	- Autentse teabeteksti lugemine, tervisteematilise poolametliku kirja kirjutamine; - kaasõppijate küsimustele vastamine, testide täitmine, laste arvamuste kommenteerimine, küsimustele vastamine, oma arvamuste väljendamine; - teemapõhine arutelu, vestlus.	Kommunikatiivsed/ keelelised oskused: õpilane - oskab sisulistele küsimustele vastata; - suudab aktiivselt ja initsiatiivikalt osa võtta vestlustest; - tunneb teemaga seotud sõnu; - avaldab oma arvamust loetu kohta; - suudab ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada. Õpioskused: - oskab seada eesmärke, koostada lühi- ja pikaajalisi plaane, neid tutvustada ja ellu viia; - suudab organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks ja hobideks vajaminevat teavet; - seostab uusi teadmisi varem õpituga. Väärtused: - suudab ennast teostada, teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides, toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna; - aktsepteerib inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestab neid suhtlemisel; - suudab lugeda ning eristada ja mõista teabetekste; - suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust loodusega; - hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku ja looduslikku mitmekesisust; - teadvustab oma väärtushinnanguid ja arvestab nendega otsuste langetamisel.	Diagnostiline hindamine: hinnatakse oskust vastata küsimustele ja avaldada oma arvamust.
1.2.2. Tasakaal inimese ja looduse vahel (nt loodushoidlik eluviis, aukartus looduse ees) (6 tundi)	- Poolametlik kiri; - autentse teabeteksti lugemine; - kaasõppijate küsimustele vastamine;	Keelelised/kommunikatiivsed: õpilane - suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada; - oskab sisulistele küsimustele vastata; - teeb iseseisvaid järeldusi;	Kujundav hindamine: hinnatakse oskust analüüsida

<i>Lõiming:</i> • inimeseõpetus (tervis ja ohutus); • ühiskonnaõpetus (globaalprobleemid); • geograafia (linnastumine ja sellega kaasnevad probleemid). <i>Läbivad teemad:</i> • keskkond ja jätkusuutlik areng, • tervis ja ohutus, • väärtused ja kõlblus.	• testide täitmine; • teiste õpilaste arvamuste kommenteerimine; • oma arvamuste väljendamine; • diagrammide ja tabelite analüüs ning järelduste tegemine.	• õpilane tunneb teemaga seotud sõnu; oskab hankida õppimiseks vajavaid vahendeid ja teavet. • suudab aktiivselt ja initsiatiivikalt osa võtta probleemide arutelust; • saab kuuldust ja loetust aru ning täidab lugemis- kuulamis- ja grammatilisi teste; • suudab koostada eri liiki tekste (poolametlik kiri), kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; • oskab analüüsida diagramme ja tabeleid ning teha järeldusi; • suudab kasutada matemaatikale ja loodusteadustele omast keelt, sümboleid, meetodeid ja mudeleid. Õpioskused: • seostab uusi teadmisi varem õpituga; • oskab töötada nii iseseisvalt kui ka rühmas. Väärtused: • suudab ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada; • suudab lugeda ning eristada ja mõista teabetekste; • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust loodusega; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab looduslikku mitmekesisust; • teadvustab oma väärtushinnanguid ja arvestab nendega otsuste langetamisel; • suudab olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse; • suudab ennast teostada; toimida teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna; • suudab mõista globaalprobleeme, võtta kaasvastutus nende lahendamise eest; väärtustada ja järgida jätkusuutliku arengu põhimõtteid; • suudab käituda ohutult.	diagramme ja tabeleid ning teha järeldusi.
1.2.3. Elulaad ehk olemise viis (nt loodushoidlik, inimsõbralik, tervislik) (6 tundi) <i>Lõiming:</i> • inimeseõpetus (tervis ja ohutus),	• Kaasõppijate küsimustele vastamine; • teiste õpilaste arvamuste kommenteerimine; • oma arvamuste väljendamine; • teemapõhine arutelu;	Keelelised/kommunikatiivsed: • suudab väljendada oma mõtteid arutelus; • suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada; • oskab sisulistele küsimustele vastata, teeb iseseisvaid järeldusi, avaldab oma arvamust loetu kohta; • tunneb teemaga seotud sõnu; • oskab rääkida erinevatest spordialadest, inimsõbraliku ja tervisliku eluviisi põhimõtetest;	Kujundav hindamine: hinnatakse oskust väljendada oma mõtteid arutelus.

• ühiskonnaõpetus (keskkond ja jätkusuutlik areng), • bioloogia (sõltuvused, toitumishäired). <i>Läbivad teemad:</i> keskkond ja jätkusuutlik areng, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.	• autentse teabeteksti lugemine ja loetu põhjal ülesannete tegemine; • testide täitmine.	• tunneb Eesti sportlasi; • oskab rääkida nippidest, kuidas hoida vaimset tervist, ning sellest, millised tegevused toovad rõõmu igasse päeva; • loeb ning mõistab teabe- ja tarbetekste; • saab kuuldust ja loetust aru ning täidab lugemis-, kuulamis- ja grammatilisi teste tasemel B.2.2 – C.1. Õpioskused: • suudab luua struktureeritud ja tähenduslikke õppematerjale; • suudab iseseisvalt endale sobivaid õpistrateegiaid valida ja rakendada; • seostab uusi teadmisi varem õpituga; • suudab hankida õppimiseks ja tervisekäitumiseks vajaminevat teavet. Väärtused: • suudab ennast selgelt ja asjakohaselt ja viisakalt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid; • suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada; • suudab lugeda ning eristada ja mõista teabetekste; • suudab austada erinevate keskkondade, sh suhtluskeskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, inimõigusi; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; • suudab ennast teostada, toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna; • austab erinevate keskkondade, sh suhtluskeskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, inimõigusi, religioonide ja rahvuste omapära; • suudab mõista globaalprobleeme, võtta kaasvastutus nende lahendamise eest; väärtustada ja järgida jätkusuutliku arengu põhimõtteid; • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; • suudab hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide ja eetika seisukohast; • teadvustab oma väärtushinnanguid ja arvestab nendega otsuste langetamisel; • suudab olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse;	
--	---	--	--

		• suudab käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid probleeme.	
1. Inimene ja ühiskond 1.3. Inimeste suhtlus 1.3.1. Suhtlusvahendid: loomulik keel ja kehakeel (nt sõnavalik, žestid, miimika) (3 tundi) <i>Lõiming:</i> • inimeseõpetus (kultuuriline inderiteet); • vene keel (verbaalsed ja mitteverbaalsed suhtlusvahendid) <i>Läbivad teemad:</i> • tehnoloogia ja innovatsioon; • väärtused ja kõlblus.	• Testide täitmine; • kuulamisülesanded; • teiste õpilaste arvamuste kommenteerimine; • teemapõhine arutelu, oma seisukoha esitamine ja põhjendamine; • seltskonnamängud (sõnade äraarvamine, pime takistusrada); • sõnavaramängud; • lugemisülesannete lahendamine ja loetust arvamuse avaldamine.	Keelelised/kommunikatiivsed: õpilane • suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada; • oskab sisulistele küsimustele vastata; • avaldab oma arvamust loetu kohta; • õpilane tunneb teemaga seotud sõnu; • oskab hankida õppimiseks vajavaid vahendeid ja teavet. • saab kuuldust ja loetust aru ning täidab lugemis-, kuulamis- ja grammatilisi teste tasemel b.2.2 – c.1; • kasutab kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi; • käitub suulises väljenduses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt. Õpioskused: • suudab iseseisvalt endale sobivaid õpistrateegiaid valida ja rakendada; • seostab uusi teadmisi varem õpituga; • oskab töötada rühmas. Väärtused: • suudab ennast teostada; • suudab teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku ja kultuurilist mitmekesisust; • suudab hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide ja eetika seisukohast. • suudab ennast selgelt ja asjakohaselt ja viisakalt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid; suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada; • väärtustab keelt ja kirjandust kui (rahvus)kultuuri kandjat ning mõtlemis- ja tunnetusvahendit, teadvustab keelt identiteedi osana, väärtustab keelelist ja kultuurilist mitmekesisust.	Kujundav hindamine: hinnatakse oskust saadud teadmisi analüüsida ja neid kasutada testides.
1.3.2. Inimsuhted: isiklikud, emotsionaalsed, sotsiaalsed. Armastus, sõprus, kiusamine, koolivägivald. (9 tundi) <i>Lõiming:</i>	Keele- ja õpioskusi arendavad tegevused: • autentse teabeteksti lugemine; • kaasõppijate küsimustele vastamine;	Kommunikatiivsed: õpilane • suudab avaldada arvamust, esitada poolt- ja vastuargumente ning teha kokkuvõtet; • oskab rääkida armastusest, sõprusest, kiusamisest, koolivägivallast; • oskab kirjutada vastust foorumisse; • suudab koostada eri liiki tekste (poolametlik kiri), kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili;	Kujundav hindamine: hinnatakse oskust kirjutada poolametlikku kirja (kaebus).

• ühiskonnaõpetus (indiviid ja ühiskond, kodanikud ja media). <i>Läbivad teemad:</i> • tehnoloogia ja innovatsioon; • tervis ja ohutus, • väärtused ja kõlblus.	• oma arvamuste väljendamine ja teiste õpilaste arvamuste kommenteerimine, poolt- ja vastuargumentide esitamine ning kokkuvõtte tegemine; • teemapõhine arutelu; • e-kirjavahetus, foorumile vastuse kirjutamine; • poolametliku kirja kirjutamine (kaebus); • teemapõhine arutelu (Mis ei tapa, teeb tugevaks); • diskussioon teemal "Koolivägivald"; • rühmatöö – projekt „Kiusamisvaba kool“.	• teab kirjaliku teksti vorminõudeid, koostab kirjalikku teksti õpitud sõnavara ja keelereegleid teadlikult kasutades; • käitub kirjalikus väljenduses sotsiaalsele kontekstile vastavalt; • suudab aktiivselt ja initsiatiivikalt osa võtta vestlustest, diskussioonidest, probleemide arutelust teemal "Koolivägivald"; • kasutab kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi. Õpioskused: • suudab näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; • suudab korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; • teeb koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides. Väärtused: • suudab austada erinevate suhtluskeskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust; • suudab ennast teostada, teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna; • austab erinevate keskkondade, sh suhtluskeskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, inimõigusi, religioonide ja rahvuste omapära; • suudab aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel; • suudab käituda ohutult ja lahendada oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid probleeme; • suudab käituda inimsuhetes sõltumatult; • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust teiste inimestega; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku ja kultuurilist mitmekesisust; • suudab hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide ja eetika seisukohast; • suudab olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse; • suudab lugeda ning eristada ja mõista teabetekste; • suudab ennast segelt, täpselt, ladusalt, loomulikult, paindlikult, mõjusalt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada teatud suhtlusolukordades.	
--	--	---	--

1.3.3. Meedia kui suhtluskanal ja -vahend. (7 tundi) <i>Lõiming:</i> • meediaõpetus (sotsiaalmeedia ja selle võimalused, avaliku arvamusega manipuleerimine teabekeskkond); • ühiskonnaõpetus (kodanikud ja media). <i>Läbivad teemad:</i> • teabekeskkond ja meediakasutus, • tehnoloogia ja innovatsioon, • väärtused ja kõlblus.	• arutelu; • kommentaaride kirjutamine ja kommentaaridele vastamine; • rühmatöö – uued audiovisuaalsed meedia reeglid; • töö tekstiga – lugemine, küsimustele vastamine, järelduste tegemine, loetu kohta oma arvamuse avaldamine; • vajaliku info otsimine ja selle põhjal valiku tegemine; • kuulamine ja kuulamistestide täitmine.	Keelelised/ kommunikatiivsed: õpilane • suudab aktiivselt ja initsiatiivikalt osa võtta arutelist, oma seisukohti esitada ja põhjendada; • suudab koostada eri liiki tekste (kommentaariid), kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; • kasutab kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi; • saab tekstist aru, oskab sisulistele küsimustele vastata, teeb iseseisvaid järeldusi, avaldab oma arvamust loetu kohta; • saab kuuldust ja loetust aru ning täidab lugemis-, kuulamis- ja grammatilisi teste tasemel B.2.2 – C.1 • oskab selgelt ja üksikasjalikult kirjeldada, kuidas mingit toimingut läbi viia, ning edastab lususalt juhiseid; kasutab allikast pärit teavet, arendab mõtet. Õpioskused: • suudab organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; • leida sobivad teabeallikad ja juhendajad ning kasutada õppimisel nende abi; • suudab reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske. Väärtused: • suudab ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, • suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada; • suudab lugeda ning mõista teabetekste; • oskab kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili. • suudab ennast teostada, toimida teadliku, ja vastutustundliku kodanikuna; • suudab analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi; • suudab hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide ja eetika seisukohast.	Kokkuvõttev hindamine: hinnatakse suutlikkust kuuldust ja loetust aru saada ning täita lugemis-, kuulamis- ja grammatilisi teste tasemel B.2.2 – C.1.
--	--	---	--

Teema Alateema	Õppetegevused	Õpitulemused	Hindamine
1. INIMENE JA ÜHISKOND 1.4. Ühiskond kui eluavalduste kogum: 1.4.1. Majanduselu: tõusud ja mõõnad, heaoluühiskond. (5 tundi) <i>Lõiming:</i> • ühiskonnaõpetus (globaalprobleemid, ühiskond, ühiskonna mudelid, demokraatlik ühiskond, indiviid ja ühiskond; majanduse tegurid, majanduspoliitika); • geograafia (muutused maailmamajanduses, rahvusvaheline kaubandus, õiglane kaubandus); • majandus- ja ettevõtlusõpetus (pangad, pangateenused, laenud, raha hoiustamine ja säästmine). <i>Läbivad teemad:</i> • väärtused ja kõlblus.	• Diagrammide ja tabelite analüüs; • etteütlus; • arutelu, väitlus; • aruande koostamine; • statistikaandmebaaside analüüs.	Kommunikatiivsed: • kasutab korrektset ja väljendusrikast keelt; • suudab aktiivselt ja initsiatiivikalt osa võtta arutelust, oma seisukohti esitada ja põhjendada; • suudab kasutada matemaatikale ja loodusteadustele omast keelt, sümboleid, meetodeid ja mudeleid; • suudab rakendada finantskirjaoskust. Õpioskused: • suudab seostada omandatud teadmisi varemõpituga; • suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada; • suudab koostada eri liiki tekste (analüüs), kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; • suudab kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvast ühiskonnast nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui kogukonnades suheldes. Väärtused: • väärtustab õigekeelsust; • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust ühiskonnaga; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi; • suudab ennast teostada, toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna; • suudab teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; • teab ja järgib ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid; • suudab reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske.	Diagnostiline hindamine: hinnatakse oskust oma seisukohti esitada ja põhjendada.
1.4.2. Sotsiaalsfäär, elatustase, heategevus. (6 tundi) <i>Lõiming:</i> • ühiskonnaõpetus: globaalprobleemid, indiviid ja ühiskond.	• Teabetekstide (juriidilised dokumendid, juhised, voldikud) lugemine ja nende põhjal ülesannete tegemine; • probleemipõhised ülesanded;	Kommunikatiivsed: • suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada; • oskab eri liiki tekste ning eri allikates ja keskkonnades pakutavat teavet mõista, analüüsida ja kriitiliselt hinnata (juriidilised dokumendid, juhised, voldikud); • kirjutab ja esitab eri tüüpi ning eri žanris tekste (voldikud, juhised), kasutab tekstiloomes sobivaid ja asjakohaseid alustekste. Õpioskused:	Kujundav hindamine: hinnatakse oskust kirjutada ja esitada eri tüüpi ning eri žanris tekste (voldik).

<i>Läbivad teemad:</i> • tervis ja ohutus; väärtused ja kõlblus.	• arutleva teksti koostamine, arutelu, väitlus.	• suudab kasutada erinevaid õpistrateegiaid ja õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; • suudab kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades. Väärtused: • väärtustab keelt kui avaliku suhtluse vahendajat ning mõtlemis- ja tunnetusvahendit; • mõistab keele ühiskondlikku väärtust ning tähtsust iseenda arengus; • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust teiste inimestega; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku ja kultuurilist mitmekesisust; • suudab hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide ja eetika seisukohast; • teadvustab oma väärtushinnanguid ja arvestab nendega otsuste langetamisel; • suudab olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse; • suudab lugeda ning eristada ja mõista teabetekste; • suudab ennast teostada, teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides, toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna; • teab ja järgib ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid.	
1.4.3. Kuritegevus (6 tundi) <i>Lõiming:</i> • riigikaitse (ajateenistus). <i>Läbivad teemad:</i> • tervis ja ohutus; • väärtused ja kõlblus.	• Tarbetekstide lugemine ja nende põhjal ülesannete tegemine (seletuskiri); • probleemipõhised ülesanded; • arutleva teksti koostamine, arutelu, väitlus.	Kommunikatiivsed: • suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada; • suudab koostada eri liiki tekste (poolametlik kiri /seletuskiri), kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; • suudab kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades. Õpioskused: • suudab kasutada erinevaid õpistrateegiaid ja õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varemõpituga. Väärtused: • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust teiste inimestega ja ühiskonnaga; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku mitmekesisust;	Kujundav hindamine: hinnatakse oskust kirjutada ja esitada eri tüüpi ning eri žanris tekste (voldik).

		• suudab hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide ja eetika seisukohast; • teadvustab oma väärtushinnanguid ja arvestab nendega otsuste langetamisel; • suudab lugeda ning eristada ja mõista teabetekste; • suudab ennast teostada, toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut ja Eesti riiklikku iseseisvust; • teab ja järgib ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid; • suudab analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; suudab käituda ohutult ja lahendada oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid probleeme.	
2. TEEMA “EESTI JA MAAILM” 2.1. Eesti riik ja rahvas 2.1.1. Riik. Geograafiline asend ja kliima. (6 tundi) <i>Lõiming:</i> • ühiskonnaõpetus: globaalprobleemid; • geograafia: asustus, linnad ja maa-asulad, linnastumine ja sellega kaasnevad probleemid; Eesti kaunimad paigad; • bioloogia: Punane Raamat, ohustatud liigid, liigikaitse. <i>Läbivad teemad:</i> • teabekeskkond ja meediakasutus.	• Teabeteksti lugemine ja kokkuvõtte kirjutamine; • kaasõppijate küsimustele vastamine; • testide täitmine; • oma arvamuste väljendamine, teiste õpilaste arvamuste kommenteerimine; • teemapõhine arutelu.	Keelelised/ kommunikatiivsed: • suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada; • saab tekstist aru, oskab sisulistele küsimustele vastata, teeb iseseisvaid järeldusi, avaldab oma arvamust loetu kohta; • loob loetu alusel sidusa ja loogilise teksti; • kasutab uusi sõnu ja väljendeid, mis on seotud asendi ja kliimaga; • suudab aktiivselt ja initsiatiivikalt osa võtta vestlustest, probleemide arutelust teemal ”Riigi geograafiline asend ja kliima”; • saab kuuldust ja loetust aru ning täidab lugemis-, kuulamis- ja grammatilisi teste tasemel B.2.2 – C.1; • kasutab allikast pärit teavet, arendab mõtet; • teab kirjaliku teksti vorminõudeid, koostab kirjalikku teksti õpitud sõnavara ja keelereegleid teadlikult kasutades. Õpioskused: • oskab hankida õppimiseks vajavaid vahendeid ja teavet; • seostada omandatud teadmisi varemõpituga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasiõppimise võimalusi. Väärtused: • suudab mõista globaalprobleeme, võtta kaasvastutus nende lahendamise eest; väärtustada ja järgida jätkusuutliku arengu põhimõtteid; • suudab lugeda ning eristada ja mõista teabetekste; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust.	Kujundav hindamine: hinnatakse oskust leida tekstist vajalikku infot ja luua antud teemal loetu alusel sidusa ja loogilise teksti.

2.1.2. Rahvas ja võim. Rahvastik: põhirahvus, muukeelne elanikkond, uusimmigrandid. Mitmekultuuriline ühiskond. Riigikaitse. (6 tundi) <i>Lõiming:</i> • ühiskonnaõpetus: ühiskond, ühiskonna mudelid, riik ja riigivõim, demokraatlik ühiskond, indiviid ja ühiskond, riigi kodanikud, kodanikud ja meedia; • riigikaitse: ajateenistus; • geograafia: maailma rahvastik ja rahvastiku poliitika. diagrammide ja graafikute kirjeldamine ja analüüs. <i>Läbivad teemad:</i> • kodanikualgatus ja ettevõtlikkus; • kultuuriline identiteet; • tervis ja ohutus; • väärtused ja kõlblus.	• E-kirjavahetus; • lühiessee teemal "Minu ideaalne riik"; • autentse teabeteksti lugemine ja küsimustele vastamine; • oma arvamuste väljendamine, teiste õpilaste arvamuste kommenteerimine; • teemapõhine arutelu / diskussioon (riigikaitse, mitmekultuuriline ühiskond); • lugemis- ja kuulamis-ülesannete täitmine.	Keelelised/ kommunikatiivsed: • suudab koostada eri liiki tekste (lühiessee), kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; • oma seisukohti esitada ja põhjendada; • suudab lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste; • saab tekstist aru, oskab sisulistele küsimustele vastata, teeb iseseisvaid järeldusi, avaldab oma arvamust loetu kohta; • kasutab uusi sõnu ja väljendeid, mis on seotud teemaga "Rahvas ja võim" (nt demokraatia, diktatuur, parlament, valimised, kodanik, põhiseadus, inimõigused); • oskab rääkida valitsuse struktuurist ja funktsioonidest, inimõiguste jaotamisest ja kaitsest, kodanikualgatused ja osalusest; • suudab aktiivselt ja initsiatiivikalt osa võtta vestlustest, diskussioonidest, probleemide arutelust teemal "Rahvus ja võim"; • saab kuuldust ja loetust aru ning täidab lugemis-, kuulamis- ja grammatilisi teste tasemel B.2.2 – C.1 • teab kirjaliku teksti vorminõudeid, koostab kirjalikku teksti õpitud sõnavara ja keelereegleid teadlikult kasutades. Õpioskused: oskab hankida õppimiseks vajavaid vahendeid ja teavet. Väärtused: • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; • suudab olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse; • suudab toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut ja Eesti riiklikku iseseisvust; • teab ja järgib ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid; • austab erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, inimõigusi, religioonide ja rahvuste omapära; • suudab aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel; • suudab lugeda ning eristada ja mõista teabetekste; • suudab käituda inimsuhetes sõltumatult;	Kujundav hindamine: hinnatakse oskust koostada eri liiki tekste (lühiessee).
---	---	--	---

		väärtustab keelt ja kirjandust kui (rahvus)kultuuri kandjat ning mõtlemis- ja tunnetusvahendit, teadvustab keelt identiteedi osana, väärtustab keelelist ja kultuurilist mitmekesisust.	
2.1.3. Omariiklus ja kodanikuks olemine. (6 tundi) <i>Lõiming:</i> - ühiskonnaõpetus: riik ja riigivõim, demokraatlik ühiskond, demokraatlik valitsemine, valimised ja erakonnad; indiviid ja ühiskond, riigi kodanikud, kodanikud ja meedia. <i>Läbivad teemad:</i> - kodanikualgatus ja ettevõtlikkus; - keskkond ja jätkusuutlik areng; - väärtused ja kõlblus; - tehnoloogia ja innovatsioon.	- Autentse teabeteksti lugemine, küsimustele vastamine, järelduste tegemine ja testide täitmine; - erinevatest allikatest info leidmine; - valimiste läbiviimise toimingu kirjeldamine ja juhiste edastamine (valimiste teabeleht); - teemapõhine arutelu (omariiklus ja kodanikuks olemine), oma arvamuste väljendamine, teiste õpilaste arvamuste kommenteerimine; - tasemel B.2.2 – C.1 lugemis-, kuulamis- ja grammatiliste testide täitmine;	Keelelised/ kommunikatiivsed: õpilane - saab tekstist aru, oskab sisulistele küsimustele vastata, teeb iseseisvaid järeldusi; - kasutabuusi sõnu ja väljendeid, mis on seotud teemaga(nt poliitilised kohtumised, otsustusprotsessid, kultuuriline pärand, peaminister, valitsuse liikmed, pressikonverentsid, avalikud üritused, rahvusvahelised tippkohtumised, ametlikud ruumid, valitsemise süsteem); - kasutab erinevaid allikaid, nagu artiklid, veebilehed ja ametlikud dokumendid, et saada teavet huvi pakkuva teema kohta; - suudab aktiivselt ja initsiatiivikalt osa võtta vestlustest, probleemide arutelust; - saab kuuldust ja loetust aru ning täidab lugemis-, kuulamis- ja grammatilisi teste tasemel B.2.2 – C.1; - oskab selgelt ja üksikasjalikult kirjeldada, kuidas mingit toimingut läbi viia, ning edastab ladusalt juhiseid (valimiste teabeleht); - loob tuttavalt teemal sidusa ja loogilise teksti; - teab kirjaliku teksti vorminõudeid, koostab kirjalikku teksti õpitud sõnavara ja keelereegleid teadlikult kasutades; - on teadlik digikeskkonna ohtudest ning oskab kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti. Õpioskused: - suudab kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuv ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui kogukondades suheldes; - hindab eesmärkide saavutatuse taset ning vajadusel valib ja muudab oma õppimisstrateegiaid. Väärtused: - suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust ühiskonnaga; - hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; - suudab toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut ja Eesti riiklikku iseseisvust; - teab ja järgib ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid;	Kokkuvõttev hindamine: hinnatakse oskust ennast suuliselt arusaadavalt ja ladusalt väljendada vastavalt teemale.

		• suudab lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili.	
--	--	---	--

Eesti keel teise keelena 11.KIASS IV KURSUS “EESTI JA MAAILM: EESTI KEEL JA EESTI MEEL“			
Õppesisu Teema/ Alateema (tunnid)	Õppetegevused	Õpitulemused	Hindamine
2. TEEMA “EESTI JA MAAILM” 2.2. Eesti keel ja eesti meel 2.2.1. Rahvuslik identiteet (6 tundi) <i>Lõiming:</i> • ühiskonnaõpetus: kultuuri mõiste ja kujunemine; kultuur ja inimloomus. <i>Läbivad teemad:</i> • kultuuriline identiteet.	• õppe-eesmärkide püstitamine ja õppeprotsessi kavandamine; • töö tekstiga, teksti kohta märkmete tegemine, küsimuste esitamine ja nendele vastamine; • teksti kohta oma arvamuse ja seisukoha väljendamine, põhjendamine ja kaitsmine; • info otsimine erinevatest eestikeelsetest teabeallikatest (nt seletav sõnaraamat, internet); • arutlus, oma seisukohtade esitamine ja põhjendamine;	Kommunikatiivsed/ keelelised oskused: • oskab rääkida eesti keelest, sugulaskeeltest, viipekeelest; • oskab teksti kohta märkmeid teha ja esitada küsimusi ning nendele vastata; • suudab ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; • suudab mõista keelt kui rahvusliku, riikliku ja iseenda identiteedi alust ning väärtustada keelt rahvusliku ning maailmakultuuri osana; • märkab ja arvestab keeles toimuvaid muutusi. Õpioskused: • seab õpieesmärke ning kavandab oma õppeprotsessi; • seostab uusi teadmisi ning varem omandatud õpituga; • valib ja muudab oma õppimisstrateegiaid; • suudab leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust. Väärtused: • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust teiste inimestega ja ühiskonnaga; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku ja kultuurilist mitmekesisust; • suudab olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse; • suudab toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut ja Eesti riiklikku iseseisvust; • suudab aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel; • suudab lugeda ning eristada ja mõista teabetekste ning ilukirjandust;	Diagnostiline hindamine, mille käigus selgitatakse välja õpilaste teemaalaste eelteadmiste ja oskuste tase, teemaalased väärarusaamad ja spetsiifilised õpiraskused, et kavandada järgnevat õppimist ja õpetamist.

		- väärtustab keelt kui (rahvus)kultuuri kandjat ning mõtlemiss- ja tunnetusvahendit, teadvustab keelt identiteedi osana, väärtustab keelelist ja kultuurilist mitmekesisust; - mõistab keele ja kirjanduse ühiskondlikku, ajaloolist ja kultuuriväärtust ning tähtsust iseenda arengus.	
2.2.2 Kultuuritraditsioonid (6 tundi) <i>Lõiming:</i> - ühiskonnaõpetus: kultuuri mõiste ja kujunemine; kultuur ja inimloomus; - kirjandus: eestlaste mütoloogiline maailmapilt. <i>Läbivad teemad:</i> - kultuuriline identiteet; - tehnoloogia ja innovatsioon.	- Teadaande kuulamise põhjal lünkteksti täitmine; - etteütlus; - arutlus; - poolametlik kiri; - koondtabelite ja skeemide ning jooniste kasutamine ülesannete lahendamiseks; - projektitööd (nt videolõikude tegemine, teatritükkide etendamine, veebilehtede koostamine); - esitlus.	Kommunikatiivsed/ keelelised oskused: - kuuldu põhjal suudab oma arvamust põhjendada; - suudab teiste arvamustega arvestada ja nende põhjal oma arvamust kirjutada; - kasutab õppimises uut sõnavara; - väärtustab õigekeelsust, kasutab korrektset ja väljendusrikast keelt; - toimib keeleteadlikult, väljendub üldkirjakeele normidele vastavalt kirjalikus suhtluses; - suudab osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel. Õpioskused: - suudab organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks vajaminevat teavet; - suudab leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; Väärtused: - tajub, analüüsib ja väärtustab seotust oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; - hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku ja kultuurilist mitmekesisust; - suudab hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalnormide ja eetika seisukohast; - suudab toimida aktiivse ja teadliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut ja Eesti riiklikku iseseisvust; - austab erinevate keskkondade, sh suhtluskeskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, inimõigusi, religioonide ja rahvaste omapära; - suudab aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;	Kujundav hindamine: hinnatakse oskust - leida vajaminevat infot; - luua esitlust antud teemal.

		väärtustab keelt ja kirjandust kui (rahvus)kultuuri kandjat ning mõtlemis- ja tunnetusvahendit, teadvustab keelt identiteedi osana, väärtustab keelelist ja kultuurilist mitmekesisust.	
2.2.3 Kodukoha lugu (6 tundi) <i>Lõiming:</i> - geograafia: asustus, linnad ja maa-asulad, Eesti kaunimad paigad; - kirjandus: rahvapärимused, muistendid, muinasjutud, vanasõnad, kõnekäänud kui rahvatarkuse varamu; Eesti kirjanikud, nende looming ning teoste katkendid; - ajalugu: Eesti ja Eesti kultuur erinevatel ajastutel. <i>Läbivad teemad:</i> - kultuuriline identiteet.	- Iseseisev lugemine ja kuulamine ning erinevate ülesannete täitmine (nt märkmete tegemine, ettekanne); - info otsimine erinevatest eestikeelsetest teabeallikatest (nt seletav sõnaraamat, internet); - keelekeskkonnas täidetavad ülesanded (nt muuseumitund, intervjuud); - arutelu.	Kommunikatiivsed/ keelelised oskused: - suudab koostada eri liiki tekste (ettekanne), kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; - mõistab üldkeelseid teadaandeid ja sõnumeid konkreetsetel teemadel; - mõistab eri pikkuse ja keerukusega ning eri žanridesse ja liikidesse kuuluvaid suulisi ja kirjalikke tekste; - oskab rääkida kodukohaga seotud lugusid; - osaleb arutelus, põhjendab oma seisukohti ja teeb kaaslastega koostööd. Õpioskused: - suudab hankida infot eestikeelsetest teabeallikatest; leida sobivad teabeallikad ja juhendajad ning kasutada õppimisel nende abi; - suudab leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsustinfo. Väärtused: - suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada seotust oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; - hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; - suudab toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut ja Eesti riiklikku iseseisvust; - väärtustab keelt ja kirjandust kui (rahvus)kultuuri kandjat ning mõtlemis- ja tunnetusvahendit, teadvustab keelt identiteedi osana, väärtustab keelelist ja kultuurilist mitmekesisust; - omab ettekujutust ja teadmisi kodukoha kultuurist; - suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamustevabalt ja lugupidavalt.	Kujundav hindamine: hinnatakse oskust avaldada seisukohti ning toetada neid põhjenduste ja näidetega.
2.3. Eesti ja teised riigid 2.3.1. Eesti kui Euroopa Liidu liikmesriik: ELi liikmesriigid, ELi töökorraldus (8 tundi) <i>Lõiming:</i>	- Referaatide koostamine ning esitlemine; - rolli- ja suhtlusmängud; - iseseisev lugemine ja kuulamine ning erinevate ülesannete täitmine (nt märkmete tegemine, ettekanne);	Kommunikatiivsed/ keelelised oskused: - suudab koostada eri liiki tekste (referaat), kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; - oskab leida vajaminevat infot Internetist; - mõistab eri pikkuse ja keerukusega ning eri žanridesse ja liikidesse kuuluvaid suulisi ja kirjalikke tekste; - suudab avaldada arvamust väite kohta; - oskab luua videot antud teemal.	Kujundav hindamine: hinnatakse oskust leida vajaminevat infot;

• ühiskonnaõpetus: välispoliitika, Euroopa Liit ja Euroopa Liidu institutsioonid, Euroopa Liidu tegevusvaldkonnad, Euroopa Liit ja noored. • geograafia: Euroopa riikide pealinnad, maailma rahvastik ja rahvastiku poliitika. <i>Läbivad teemad:</i> • teabekeskond ja meediakasutus.	tegemine, refereerimine); • väite koha arvamuse avaldamine; • info otsimine Internetist; • video vaatamine ja sarnase video tegemine.	Õpioskused: • suudab organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks ja hobideks vajaminevat teavet; • suudab kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvus ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui kogukondades suheldes; • suudab leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; Väärtused: • tajub, analüüsib ja väärtustab seotust oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; • aktsepteerib inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestab neid suhtlemisel; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; • suudab olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse; • suudab lugeda ning eristada ja mõista teabetekste; • suudab toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut ja Eesti riiklikku iseseisvust; • teab ja järgib ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid; • tunnetab end dialoogivõimelise ühiskonnaliikmena Eesti, Euroopa ja kogu maailma kontekstis;	• avaldada arvamust väite kohta.
2.3.2. Eesti ja teised riigid. Eesti koht maailmas: rahvusvaheline koostöö (9 tundi) <i>Lõiming:</i> • ühiskonnaõpetus: välispoliitika, rahvusvahelised organisatsioonid, globaalprobleemid, • geograafia: maailma rahvastik ja rahvastiku poliitika;	• Artiklite lugemine ja toimunud sündmuste analüüsimine; • loovtööde kirjutamine (nt kirjand, artikkel, luuletus); • tarbekirja kirjutamine; • reisi planeerimine ja reisiplaanide kirjeldamine; • ettekande tegemine; • arutlus.	Kommunikatiivsed/ keelelised oskused: • suudab koostada eri liiki tekste (nt kirjand, artikkel, luuletus), kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; • peab selge ja loogilise ettekande antud teemal, arendab mõtet, laiendab ja põhjendab oma seisukohti, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte. • koostab tarbekirju reisimise ning rahvusvahelise koostöö teemal; • suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada; • oskab koostada lühi- ja pikaajalisi plaane, neid tutvustada ja ellu viia; • toimib keeleteadlikult, väljendub selgelt, eesmärgipäraselt ja üldkirjakeele normidele vastavalt nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses. Õpioskused: • suudab nähtu kohta probleeme ja neis peituvaid võimalusi sõnastada, aidata kaasa probleemide lahendamisele;	Kokkuvõttev hindamine: hinnatakse oskust koostada eri liiki tekste (kirjand, artikkel, luuletus poolametlik kiri), kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili.

• muusika- ja kunstiõpetus: Eurovisioon, PÖFF jt. • ajalugu: Eesti ja Eesti kultuur erinevatel ajastutel (Rootsi aeg, keskaeg, Reformatsioon, Rahvuslik liikumine, 20. ja 21.sajand); maailma religioonid. <i>Läbivad teemad:</i> • tehnoloogia ja innovatsioon. • väärtused ja kõlblus.		• suudab analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal kavandada edasiõppimise võimalusi. Väärtused: • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada seotust oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; • suudab olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse; • suudab toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut ja Eesti riiklikku iseseisvust; • suudab teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; • tunnetab end dialoogivõimelise ühiskonnaliikmena Eesti, Euroopa ja kogu maailma kontekstis.	
---	--	---	--

Eesti keel teise keelena 11.KLASS V KURSUS „KULTUUR JA LOOMING“			
Õppesisu Teema/ Alatema Lõimingu võimalused	Õppetegevused	Õpitulemused	Hindamine
3. Teema „KULTUUR JA LOOMING“ 3.1.Kultuur kui looming 3.1.1. Looming: kirjandus, kujutav kunst, helilooming, teater, kino, arhitektuur, tarbekunst, käsitöö jne (12 tundi) <i>Lõiming:</i>	• Arutelu, väitlus; • tekstide (näiteks miniatuur, luuletus, novellid, arvamislugu) lugemine, küsimustele vastamine ja kokkuvõtte tegemine; • loominguliste tekstide kirjutamine (nt miniatuur, luuletus või arvamislugu, giidikõne); • rollimängud; • ettekande koostamine ja esitlemine;	Kommunikatiivsed/ keelelised oskused: • suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada; • suunab oma lugemust, oskab ise valida kirjandusteoseid jm lugemisvara, arendab lugedes oma tunde-, kogemus- ja mõttemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuriteadmisi; • mõistab ja kasutab teemaga seotud sõnavara ja väljendeid nii suuliselt kui kirjalikult; • oskab vastata kultuuri ja loomingu kohta käivatele küsimustele, kasutades täpset sõnavara ja arendatud mõtlemist; • loeb ja mõistab teemakohaseid tekste, teeb kokkuvõtteid ja toob esile olulised faktid; • analüüsib videoklippides esitatud infot ja oskab seda kontekstipõhiselt kasutada oma vastustes; • oskab kirjeldada kunstiteoseid, analüüsida nende stiili, meeleolu ja sõnumit, ning seostada neid kultuuriloolise taustaga;	Diagnostiline hindamine, mille käigus selgitatakse välja õpilaste teemaalaste eelteadmiste ja oskuste tase, teemaalased väärarusaamad ja spetsiifilised õpiraskused, et kavandada järgnevat

• ühiskonnaõpetus: kultuuri mõiste ja kujunemine; kultuur ja inimloomus; • kirjandus: Eesti kirjanikud, nende looming ning teoste katkendid. • muusika- ja kunstiõpetus: Eesti muusika ja kunsti suurkujud ja nende looming. (A.Pärt, G.Ernesaks, A.Adamson, E.Wiiralt, Navitrolla jt) ja nende looming; Eesti Laul, Eurovisioon, PÖFF jt. • ajalugu: Eesti ja Eesti kultuur erinevatel ajastutel (Rootsi aeg, keskaeg, Reformatsioon, Rahvuslik liikumine, 20. ja 21.sajand). <i>Läbivad teemad:</i> • kultuuriline identiteet; • väärtused ja kõlblus.	• kultuuriliste nähtuste analüüs; • erinevate kultuuride loomingliste teoste võrdlus (nt erinevate maade rahvaluule ja looming); • kohaliku kultuuriloo uurimine; • videoklippide põhjal ülesannete täitmine; • filmi treilerite või lühivideote vaatamine ja nende sisu analüüs; • dialoogide lugemine ja kokkuvõtte tegemine; • arvustuse kirjutamine; • kuulamisharjutused; • muusika kuulamine ning arutlemine selle meeleolu ja sõnumi üle; • rahvatantsu „Kaera-Jaan“ liigutuste õppimine; • küsimustiku koostamine ja küsitluse läbiviimine; • lünkharjutuste täitmine, kasutades teemakohast sõnavara ja väljendeid.	• koostab lühitekste ja esitlusi kunstnike, skulptuuride ja näituste teemal, kasutades korrektset eesti keelt; • väljendab oma arvamust kunstiteoste ja kultuurinähtuste kohta, toetades seda põhjendustega; • töötab tõhusalt rühmades, jagades ideid kaasõpilastega; • suudab esitleda kunstnikke ja nende loomingut kaasõpilastele selgelt ja sisukalt; • suudab osaleda aruteludes ja dialoogides, kasutades teemale vastavaid väljendeid ja viisaka suhtluse põhimõtteid; • arendab oma loovvõimeid, kirjutab ja esitab eri tüüpi ning eri žanris tekste, kasutab tekstiloomes sobivaid ja asjakohaseid alustekste; • suudab luua originaalseid tekste (arvustused, loovkirjutis) ja pakkuda alternatiivseid tõlgendusi nähtud/kuuldud loomingule; • rakendab loovust tantsu õppimisel ja esinemisel; • tunneb olulisemaid eesti kultuuritegelasi, nende loomingut ning oskab seostada neid Eesti ajalooga. Õpioskused: • oskab seada eesmärgi, koostada lühi- ja pikaajalisi plaane, neid tutvustada ja ellu viia; • suudab leida sobivad teabeallikad ning kasutada õppimisel nende abi; planeerida õppimist ja seda plaani järgida; • teeb efektiivset koostööd rühmades, luues ühisprojekte ja osaledes aruteludes; • suudab korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; • mõistab, analüüsib ja hindab kriitiliselt eri liiki tekste ning eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit. Väärtused: • suudab mõista keelt ja kirjandust kui rahvusliku, ja iseenda identiteedi alust ning väärtustada keelt ja kirjandust rahvusliku ning maailmakultuuri osana; • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada seotust oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; • väärtustab kunsti ja loomingut ning suudab kujundada ilumeelt; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku ja kultuurilist mitmekesisust;	õppimist ja õpetamist. Kujundav hindamine. Hinnatakse oskust luua originaalseid tekste (arvustused, loovkirjutis) ja pakkuda alternatiivseid tõlgendusi nähtud/kuuldud loomingule.
---	---	--	---

		- väärtustab keelt ja kirjandust kui kultuuri kandjat ning mõtlemis- ja tunnetusvahendit, teadvustab keelt identiteedi osana, väärtustab keelelist mitmekesisust; - mõistab keele ja kirjanduse ühiskondlikku, ajaloolist ja kultuuriväärtust ning tähtsust iseenda arengus; - väärtustab lugemist.	
3.1.2. Rahva ajalooline kultuurimälu; (5 tundi) <i>Lõiming:</i> - ühiskonnaõpetus: kultuuri mõiste ja kujunemine; kultuur ja inimloomus; - kirjandus: rahvapärismused, muistendid, muinasjutud, vanasõnad, kõnekäänud kui rahvatarkuse varamu; Eesti kirjanikud, nende looming ning teoste katkendid; - muusika- ja kunstiõpetus: Eesti muusika ja kunsti suurkujud ja nende looming; - ajalugu: Eesti ja Eesti kultuur erinevatel ajastutel (Rootsi aeg, keskaeg, Reformatsioon, Rahvuslik liikumine, 20. ja 21.sajand); maailma religioonid, - kirjandus: pärimus ja folkloor, eepos, eestlaste mütoloogiline maailmapilt. <i>Läbivad teemad:</i> - kultuuriline identiteet.	- Paarismäng; - vestlus ja rühmatöö; kontekstipõhine õppimine (sõnavara harjutuste täitmine); - lühinäidendi lavastamine (ühte rahvakalendri tähtpäeva või sellega seotud tegevusi tutvustav lühinäidend); - rahvakalendri tähtpäevade võrdlus (nt jaanipäev ja halloween. Mis on sarnast, mis erinevat?); - videomaterjali põhine tegevus.	Kommunikatiivsed/ keelelised oskused: - suudab koostada loomingulisi projekte (kaardid, plakatid, näidendid), kasutades teemakohast sõnavara; - osaleb aktiivselt rühmatöös, jagab ideid ja panustab ühisprojektidesse. Õpioskused: - suudab kasutada erinevaid õpistrateegiaid; seostada omandatud teadmisi varemõpituga. Väärtused: - suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada seotust oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; - väärtustab kunsti ja loomingut ning suudab kujundada ilumeelt; - hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku ja kultuurilist mitmekesisust; - suudab toimida aktiivse ja teadliku, kodanikuna; - austab ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvaste omapära; - väärtustab keelt ja kirjandust kui (rahvus)kultuuri kandjat ning mõtlemis- ja tunnetusvahendit, teadvustab keelt identiteedi osana, väärtustab keelelist ja kultuurilist mitmekesisust; - mõistab keele ja kirjanduse ühiskondlikku, ajaloolist ja kultuuriväärtust ning tähtsust iseenda arengus.	Kujundav hindamine. Hinnatakse oskust koostada loomingulisi projekte.
3.1.3. Loova mõtte arendamine kogemuse kaudu. (6 tundi)	Arutlus, väitlus;	Kommunikatiivsed/ keelelised oskused: suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada (suhtluspädevus);	Kujundav hindamine.

<i>Lõiming:</i> • ühiskonnaõpetus: kultuuri mõiste ja kujunemine; kultuur ja inimloomus; • ajalugu: Eesti ja Eesti kultuur erinevatel ajastutel (Rootsi aeg, keskaeg, Reformatsioon, Rahvuslik liikumine, 20. ja 21. sajand); • kirjandus: pärimus ja folkloor, arhetüüp kirjanduses, eestlaste mütoloogiline maailmapilt. <i>Läbivad teemad:</i> kultuuriline identiteet.	• loominguliste tekstide kirjutamine, kasutades mitmekesist sõnavara ja väljendusvahendeid; • muuseumi külastamine ja näituse korraldamine; • loomingulised ülesanded: tähtpäeva õnnitluskaartide plakati või esitluse kujundamine, tuues välja selle tähtpäeva ajalugu, tavad ja sümbolid.	• arendab oma loovvõimeid, kirjutab ja esitab eri tüüpi ning eri žanris tekste, kasutab tekstiloomes sobivaid ja asjakohaseid alustekste; Õpioskused: suudab leida sobivad teabeallikad ja juhendajad ning kasutada õppimisel nende abi. Väärtused: • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada seotust oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; • väärtustab kunsti ja loomingut ning suudab kujundada ilumeelt; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku ja kultuurilist mitmekesisust; • suudab toimida aktiivse ja teadliku kodanikuna; • suudab reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske; • väärtustab keelt ja kirjandust kui (rahvus)kultuuri kandjat ning mõtlemis- ja tunnetusvahendit, teadvustab keelt identiteedi osana, väärtustab keelelist ja kultuurilist mitmekesisust; • mõistab keele ja kirjanduse ühiskondlikku, ajaloolist ja kultuuriväärtust ning tähtsust iseenda arengus.	Hinnatakse oskust kirjutada ja esitada eri tüüpi ning eri žanris tekste, kasutades tekstiloomes sobivaid ja asjakohaseid alustekste.
3.2 Kultuuritraditsioonid ja tavad 3.2.1. Rahvapärimused, muistendid, muinasjutud, vanasõnad, kõnekäänud kui rahvatarkuse varamu (6 tundi) <i>Lõiming:</i> • ühiskonnaõpetus: kultuur ja inimloomus; • kirjandus: rahvapärimused, muistendid, muinasjutud, vanasõnad, kõnekäänud kui rahvatarkuse varamu; • ajalugu: maailma religioonid;	• Erinevate keelte rahvatarkuse varamu võrdlemine; • autentse teabeteksti lugemine ja selle põhjal ülesannete täitmine; • ettekannete tegemine ja kaasõppijate ettekannete konspekteerimine; • teemapõhine arutelu; • lausete või dialoogide koostamine, kasutades kõnekäände/vanasõnu sobivas kontekstis;	Kommunikatiivsed/ keelelised oskused: • suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada (suhtluspädevus); • oskab ära tunda ja selgitada kõnekäändude/vanasõnade tähendusi; • kasutab kõnekäände/vanasõnu suulistes ja kirjalikes ülesannetes sobivates kontekstides; • suudab luua loovtöid, mis illustreerivad kõnekäände/vanasõnu; • suudab esitleda oma mõtteid ja ideid, kasutades mitmekülgset sõnavara; • mõistab, kuidas kõnekäänud peegeldavad rahva kultuuri ja maailmapilti; • osaleb aktiivselt rühmatöös, jagab ideid ja osaleb aruteludes. Õpioskused: • suudab organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks vajaminevat teavet. Väärtused: • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada seotust oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; • väärtustab kunsti ja loomingut ning suudab kujundada ilumeelt;	Kujundav hindamine: hinnatakse oskust ennast suuliselt arusaadavalt ja ladusalt väljendada vastavalt teemale (ettekanne).

- kirjandus: pärimus ja folkloor, müüdi olemus ja liigid, piibel kui Euroopa kultuuri tüvitekst, arhetüüp kirjanduses, eepos, mütoloogiline mõõde eri žanrites. <i>Läbivad teemad:</i> - kultuuriline identiteet.	- rühmatöö: kõnekäändude/vanasõnade lavastamine ja/või joonistamine; - lühijutu/lühinäidendi loomine, kkasutades õpitud kõnekäände; - sõnamäng, kus ühed osalejad ütlevad kõnekäändu/vanasõna alguse, teised peavad selle lõpetama.	- hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku ja kultuurilist mitmekesisust; - suudab toimida aktiivse ja teadliku kodanikuna; - austab ühiskondlikku mitmekesisust ja rahvuste omapära; - väärtustab kunsti ja loomingut ning suudab kujundada ilumeelt; - väärtustab keelt ja kirjandust kui (rahvus)kultuuri kandjat ning mõtlemis- ja tunnetusvahendit, teadvustab keelt identiteedi osana, väärtustab keelelist ja kultuurilist mitmekesisust; - mõistab keele ja kirjanduse ühiskondlikku, ajaloolist ja kultuuriväärtust ning tähtsust iseenda arengus.	
3.2.2. Erinevate rahvaste kultuuritraditsioonid, tavad ja uskumused (6 tundi) <i>Lõiming:</i> - ühiskonnaõpetus: kultuur ja inimloomus; indiviid ja ühiskond, - kirjandus: rahvapärised, muistendid, muinasjutud, vanasõnad, kõnekäändud kui rahvatarkuse varamu; - ajalugu: Eesti ja Eesti kultuur erinevatel ajastutel; maailma religioonid. <i>Läbivad teemad:</i> - kultuuriline identiteet; - teabekeskond ja meediakasutus.	- Viktoriini koostamine ja klassis läbiviimine õpitud teemadel; - lauamäng; - videoklippi vaatamine ja selle sisu üle arutamine; - videos mainitud tähtpäevade, kunstnike, heliloojate või kirjandusteoste tuvastamine; - rühmatöö - erinevate rahvaste kultuurikalendri loomine. - teksti lugemine ja teksti sisu põhjal ülesannete täitmine; - arutelu.	Kommunikatiivsed/ keelelised oskused: - suudab koostada loomingulisi projekte (kaardid, plakatid, näidendid), kasutades teemakohast sõnavara; - oskab nimetada eri rahvaste kultuuritraditsioone; - suudab rääkida nii tänapäeva kui ka vana aja kommetest; - räägib eri rahvaste uskumustest; - suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada; - oskab nimetada tähtpäevi, kirjeldada nende tähendust ja seostada neid kultuuriga; - õpilane kasutab korrektselt õpitud sõnavara, sealhulgas kõnekäände ja tähtpäevadega seotud väljendeid; - õpilane väljendab end selgelt nii suuliselt kui ka kirjalikult. Õpioskused: - õpilane osaleb aktiivselt rühmatöös ja aruteludes, jagades oma teadmisi ja ideid; - suudab analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal kavandada edasiõppimise võimalusi; - suudab kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuv ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui kogukondades suheldes. Väärtused: - suudab mõista keelt ja kirjandust kui rahvusliku, identiteedi alust ning väärtustada keelt ja kirjandust rahvusliku ning maailmakultuuri osana;	Kokkuvõttev hindamine: hinnatakse oskust kasutada korrektselt õpitud sõnavara, sealhulgas kõnekäände ja tähtpäevadega seotud väljendeid.

		• suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada seotust oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku ja kultuurilist mitmekesisust; • suudab olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse; • suudab toimida aktiivse ja teadliku, kodanikuna; • austab ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvuste omapära; • suudab aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel; • väärtustab keelt ja kirjandust kui (rahvus)kultuuri kandjat ning mõtlemis- ja tunnetusvahendit, teadvustab keelt identiteedi osana, väärtustab keelelist ja kultuurilist mitmekesisust.	
--	--	---	--

Eesti keel teise keelena 11. KLASS VI KURSUS „KESKKOND: GEOGRAAFILINE KESKKOND“			
Õppesisu	Õppetegevused	Õpitulemused	Hindamine
4. Teema „Keskkond ja tehnoloogia“ 4.1 Geograafiline keskkond 4.1.1. Keskkonna ja inimese suhted, keskkonnateadlikkus: looduslik tasakaal, puutumatu loodus; tööstus- ja kultuurmaastikud, kaitsealad; saasteallikad. (6 tundi) <i>Lõiming:</i> • ühiskonnaõpetus: globaalprobleemid; • geograafia: asustus, linnad ja maa-asulad, linnastumine ja sellega kaasnevad	• E-kirjavahetus ja poolametlik kiri teemal “Loodushoid”; • andmete analüüs; • autentse teabeteksti lugemine, teksti põhjal sisulistele küsimustele vastamine, järelduste tegemine, loetu kotha oma arvamuse avaldamine; • loodusteemalise poolametliku kirja kirjutamine;	Keelelised/kommunikatiivsed: õpilane • saab tekstist aru, oskab sisulistele küsimustele vastata, teeb iseseisvaid järeldusi, avaldab oma arvamust loetu kotha; • suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada; • suudab kasutada matemaatikale ja loodusteadustele omast keelt, sümboleid, meetodeid ja mudeleid; • tunneb teemaga “Keskkond” seotud sõnu; • oskab selgelt ja üksikasjalikult kirjeldada, kuidas mingit toimingut läbi viia, ning edastab ladusalt juhiseid; • teab kirjaliku teksti vorminõudeid, koostab kirjalikku teksti õpitud sõnavara ja keelereegleid teadlikult kasutades; • kasutab erinevatest allikatest pärit teavet, arendab mõtet. Õpioskused: • oskab seada eesmärgi, koostada lühi- ja pikaajalisi plaane, neid tutvustada ja ellu viia;	Diagnostiline hindamine, mille käigus selgitatakse välja õpilaste teemaalaste eelteadmiste ja oskuste tase, teemaalased väärtused ja spetsiifilised õpiraskused, et kavandada järgnevat õppimist ja õpetamist.

probleemid, üleilmastumine ja maailmamajanduse areng; looduskatastroofid (vulkanid, maavärinad jt); ilmastik ja kliima, kliimamuutused, kliimamuutustega seotud ohud; põllumajandus ja selle mõju keskkonnale, põllumajandust mõjutavad tegurid, põllumajandus eri loodusolude ja arengutasemega riikides; maailma metsad ja nende tähtsus, metsade hävimine, kaitse ja säästlik majandamine; elektrienergia, soojus- ja tuumaelektrijaamad, taastuvad energiaallikad maailma energiaprobleemid; looduskaitsealad ja rahvuspargid; • bioloogia: Punane Raamat, ohustatud liigid, liigikaitse. <i>Läbivad teemad:</i> • keskkond ja jätkusuutlik areng; • tervis ja ohutus.	• kaasõppijate küsimustele vastamine; • testide täitmine; • soovitude andmine; • oma arvamuste väljendamine; • teiste arvamuste kommenteerimine; • teemapõhine arutelu; • kuulamisülesanded; • looduses käitumise reeglite ja juhiste koostamine.	• suudab planeerida õppimist; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal kavandada edasiõppimise võimalusi. Väärtused: • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust loodusega; • väärtustab looduslikku mitmekesisust; • suudab toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna; • suudab mõista globaalprobleeme, võtta kaasvastutus nende lahendamise eest; väärtustada ja järgida jätkusuutliku arengu põhimõtteid; • suudab hinnata looduskaitsealisi väärtusi; • suudab ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, oma seisukohti esitada ja põhjendada; • suudab mõista loodusteaduste tähtsust ning mõju ühiskonnale.	Hinnatakse oskust tekstist aru saada, sisulistele küsimustele vastata, iseseisvaid järeldusi teha ja oma arvamust loetu kohta avaldada.
4.1.2. Loodusliku tasakaalu kadumisest tingitud ohud keskkonnale ja inimestele; kliima ning kliimamuutused; prügi sorteerimine; keskkonna jätkusuutlik areng	• Viktoriin; • rollimäng; • kuulamisülesanded; • autentse teabeteksti lugemine ja selle põhjal testide täitmine,	Keelelised/kommunikatiivsed: õpilane • oskab rääkida monoloogi vormis, õigesti ehitab oma monoloogi üles, ei lähe teemast üle, esitab erinevaid poolt- ja vastuargumente; • saab tekstist aru, oskab sisulistele küsimustele vastata, teeb iseseisvaid järeldusi, avaldab oma arvamust loetu kohta; • suudab aktiivselt ja initsiatiivikalt osa võtta probleemide arutelust teemal "Loodusliku tasakaalu kadumisest tingitud ohud keskkonnale ja inimestele";	Kujundav hindamine: hinnatakse oskust lahendada probleemi aktiivse uurimise kaudu.

(6 tundi) Lõiming: • ühiskonnaõpetus: globaalprobleemid; • geograafia: asustus, linnad ja maa-asulad, linnastumine ja sellega kaasnevad probleemid; geograafia: üleilmastumine ja maailmamajanduse areng, looduskatastroofid (vulkaanid, maavärinad jt), ilmastik ja kliima, kliimamuutused, kliimamuutustega seotud ohud; põllumajandus ja selle mõju keskkonnale, põllumajandust mõjutavad tegurid, põllumajandus eri loodusolude ja arengutasemega riikides; maailma metsad ja nende tähtsus, metsade hävimine, kaitse ja säästlik majandamine; elektrienergia, soojus- ja tuumaelektrijaamad, taastuvad energiaallikad maailma energiaprobleemid; looduskaitsealad ja rahvusparkid; • bioloogia: Punane Raamat, ohustatud liigid, liigikaitse. Läbivad teemad: • keskkond ja jätkusuutlik areng; • tehnoloogia ja innovatsioon;	sisulistele küsimustele vastamine, järelduste tegemine, loetu koha oma arvamuse avaldamine; • kaasõppijate küsimustele vastamine; • testide täitmine; • oma arvamuse väljendamine; • teemapõhine arutelu; • monoloogi esitamine; • projekt (projektipõhine õpe).	• saab kuuldust ja loetust aru ning täidab lugemis-, kuulamis- ja grammatilisi teste tasemel B.2.2 – C.1 teemal “Keskkond”; • suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada; • suudab probleemide aktiivse uurimise kaudu omandada sügavamaid teadmisi. Õpioskused: õpilane • oskab organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks vajavaid vahendeid teavet; • suudab leida sobivad teabeallikad ja juhendajad ning kasutada õppimisel nende abi; • teeb efektiivset koostööd rühmades, luues ühisprojekte ja osaledes aruteludes; • korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; • suudab mõelda kriitiliselt ja loovalt, arendada ja hinnata oma ja teiste ideid; • suudab kasutada õppimisel uuenevat digitehnoloogiat. Väärtused: õpilased • mõistab teaduse ja tehnoloogiaga seotud piiranguid ja riske. • mõistab loodusteaduste ja tehnoloogia tähtsust ning mõju igapäevaelule, loodusele ja ühiskonnale; • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust loodusega; • väärtustab looduslikku mitmekesisust; • suudab toimida aktiivse, teadliku ja vastutustundliku kodanikuna; • suudab mõista globaalprobleeme, võtta kaasvastutus nende lahendamise eest; väärtustada ja järgida jätkusuutliku arengu põhimõtteid; • suudab hinnata looduskaitselisi väärtusi.	
--	--	--	--

• tervis ja ohutus; • väärtused ja kõlblus.			
4.2. Elukeskkond: 4.2.1. Elutingimused erineva kliima ja rahvastusega aladel. (5 tundi) <i>Lõiming:</i> ühiskonnaõpetus; globaalprobleemid; geograafia: asustus, linnad ja maa-asulad, linnastumine ja sellega kaasnevad probleemid; maailma rahvastik ja rahvastiku poliitika; üleilmastumine ja maailma-majanduse areng; looduskatastroofid (vulkaanid, maavärinad jt), ilmastik ja kliima, kliimamuutused, kliimamuutustega seotud ohud; põllumajandus ja selle mõju keskkonnale, põllumajandus eri loodusolude ja arengutasemega riikides; taastuvad energiaallikad maailma energiaprobleemid; bioloogia: Punane Raamat, ohustatud liigid, liigikaitse. <i>Läbivad teemad:</i> • teabekeskkond ja meediakasutus; • tehnoloogia ja innovatsioon; • väärtused ja kõlblus.	• Autentse teabeteksti lugemine ja selle põhjal testide täitmine, sisuliste küsimustele vastamine, järelduste tegemine, loetu kohta oma arvamuse avaldamine; • teemapõhine arutelu; • oma arvamuse väljendamine ja teiste arvamuse kommenteerimine.	Keelelised/kommunikatiivsed: õpilane • saab tekstist aru, oskab sisuliste küsimustele vastata, teeb iseseisvaid järeldusi, avaldab oma arvamust loetu kohta; • suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada. Õpioskused: • suudab kasutada erinevaid õpistrateegiaid ja õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades, seostada omandatud teadmisi varemõpituga. Väärtuspädevused: • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust loodusega; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab looduslikku mitmekesisust; • suudab toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna; • suudab mõista globaalprobleeme, võtta kaasvastutus nende lahendamise eest; väärtustada ja järgida jätkusuutliku arengu põhimõtteid; • mõistab teaduse ja tehnoloogiaga seotud piiranguid ja riske.	Kujundav hindamine: hinnatakse oskust oma seisukohti esitada ja põhjendada.
4.2.2. Sotsiaalsete hüvede olemasolu ning nende	• Autentse teabeteksti lugemine ja selle põhjal	Keelelised/kommunikatiivsed: õpilane	Kujundav hindamine:

kättesaadavus (nt arstiabi, pensionid, riiklikud toetused ja fondid, abirahad, soodustused puudega inimestele). (6 tundi) <i>Lõiming:</i> • ühiskonnaõpetus: rahvusvahelised organisatsioonid, globaalprobleemid, ühiskond, ühiskonna mudelid, demokraatlik ühiskond, demokraatlik valitsemine, valimised ja erakonnad; inivid ja ühiskond, riigi kodanikud. <i>Läbivad teemad:</i> • teabekeskond ja meediakasutus; • tehnoloogia ja innovatsioon; • tervis ja ohutus; • väärtused ja kõlblus.	ülesattete lahendamine (küsimuste koostamine, küsimustele vastamine, õige/vale väite märkimine jne); • tarbeteksti lugemine ja kirjutamine.	• saab tekstist aru, oskab sisulistele küsimustele vastata, teeb iseseisvaid järeldusi, avaldab oma arvamust loetu kohta; • suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada; • suudab avaldada millekski soovi. Õpioskused: • suudab kasutada erinevaid õpistrateegiaid ja õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varemõpituga; • suudab kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuv ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui kogukondades suheldes. Väärtuspädevused: • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust ühiskonnaga; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku mitmekesisust; • suudab olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse; • suudab toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna; • suudab lahendada oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid probleeme; • väärtustab keelt ja kirjandust kui avaliku suhtluse vahendajat.	hinnatakse oskust koostada tarbeteksti (avaldus).
4.2.3. Säätlik eluviis. (6 tundi) <i>Läbivad teemad:</i> • keskkond ja jätkusuutlik areng; • tehnoloogia ja innovatsioon; • tervis ja ohutus; • väärtused ja kõlblus. <i>Lõiming:</i> • ühiskonnaõpetus: globaalprobleemid; • geograafia: asustus, linnad ja maa-asulad, linnastumine ja	• Probleemi lahendamine (probleemipõhine õppe, probleemülesannete tüübid ja lahendusstrateegiad); • info otsimine erinevatest eestikeelsetest teabeallikatest (nt seletav sõnaraamat, internet); • suuline ettekanne; • teemapõhine arutelu.	Keelelised/kommunikatiivsed: õpilane • suudab probleemide aktiivse uurimise kaudu omandada sügavamaid teadmisi; • suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada; • suudab teha suulist ettennet; • suudab kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades. Õpioskused: • suudab kasutada erinevaid õpistrateegiaid ja õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; • suudab seostada omandatud teadmisi varemõpituga; • suudab näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele;	Kujundav hindamine: hinnatakse oskust kasutada probleemi-lahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades.

sellega kaasnevad probleemid; maailma rahvastik ja rahvastiku poliitika; metsade hävimine, kaitse ja säästlik majandamine; elektrienergia, soojus- ja tuumaelektrijaamad, taastuvad energiaallikad maailma energiaprobleemid; • bioloogia: Punane Raamat, ohustatud liigid, liigikaitse.		• suudab näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele. Väärtuspädevused: • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust ühiskonna ja loodusega; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab looduslikku mitmekesisust; • suudab olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse; • suudab mõista globaalprobleeme, võtta kaasvastutus nende lahendamise eest; väärtustada ja järgida jätkusuutliku arengu põhimõtteid; • suudab analüüsida oma käitumist erinevates olukordades.	
4.2.4. Sotsiaalne miljöo: põhirahvusest koosnev või mitmekeelne ja -kultuuriline ühiskond; lähinaabrid. (6 tundi) <i>Lõiming:</i> • ühiskonnaõpetus: kultuuri mõiste ja kujunemine; kultuur ja inimloomus; globaalprobleemid, ühiskond, demokraatlik ühiskond, demokraatlik valitsemine, indiviid ja ühiskond, riigi kodanikud, kodanikud ja meedia; • geograafia: maailma rahvastik ja rahvastiku poliitika; diagrammide ja graafikute kirjeldamine ja analüüs. <i>Läbivad teemad:</i> väärtused ja kõlblus.	• Andmete analüüs; • diagrammide ja graafikute koostamine kirjeldamine ja analüüs; • teemapõhine arutelu.	Keelelised/kommunikatiivsed: õpilane • suudab andmeid analüüsida ja visualiseerida; • suudab kasutada matemaatikale ja loodusteadustele omast keelt, sümboleid, meetodeid ja mudeleid; • suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada. Õpioskused: • suudab analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasiõppimise võimalusi. Väärtuspädevused: • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust ühiskonnaga, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; • suudab olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse; • suudab toimida aktiivse, teadliku ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; • austab erinevate keskkondade, sh suhtluskeskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, inimõigusi, religioonide ja rahvuste omapära; • suudab aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel; • suudab käituda inimsuhetes sõltumatult.	Kokkuvõttev hindamine: hinnatakse oskust andmeid analüüsida ja visualiseerida.

Eesti keel teise keelena 12. KLASS VII KURSUS „TEHNOLOOGIA“

Õppesisu	Õppetegevused	Õpitulemused	Hindamine
4.3. Tehnoloogia. 4.3.1 Teadus- ja tehnikasaavutused ning nende rakendamine igapäevaelus. (9 tundi) <i>Lõiming:</i> • ajalugu: eri aja leiutised ja leiutajad. <i>Läbivad teemad:</i> • keskkond ja jätkusuutlik areng; • teabekeskond ja meediakasutus; • tehnoloogia ja innovatsioon.	• Teksti põhjal teemaviidete (#) kirjutamine; • video vaatamine ja videosisu ümberjutustamine; • dialoogi kuulamine ja lugemine peegelpildis ja dialoogi koostamine; • emotikonide joonistamine ja nende põhjal lühikese jutukese koostamine; • e-kirjade lugemine ja oma arvamuse avaldamine ning põhjendamine; • töö piltidega; • iseseisev lugemine ja kuulamine ning märkmete tegemine, referaati koostamine ning esitlemine – ühe tehnikasaavutuse kirjeldus ja kasutusjuhend; • ettekandega esinemine; • tehisintellekti kasutamine kirjalike tekstide loomisel;	Keelelised/kommunikatiivsed: õpilane • suudab mõista loodusteaduste ja tehnoloogia tähtsust ning mõju igapäevaelule, loodusele ja ühiskonnale; • suudab kasutada uusi tehnoloogiaid loovalt ja uuendusmeelselt; • suudab kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvast ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui kogukondades suheldes; • suudab kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; • mõistab eri pikkuse ja keerukusega publitsistlikke, elektroonilisi kirjalikke tekste; • mõistab emotikonide tähendust; • suudab ennast esitleda; • suudab osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; • on teadlik digikeskkonna ohtudest ning oskab kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; • jälgib ja mõistab teadus- ja tehnikasaavutuste teemadel ettekandeid; • suudab vajaliku teabe konspekteerida; • valdab arvutisõnavara ja igapäevaeluks vajalikku arvutikeelt ning oskab suhelda veebitunnis. • saab aru keerukamate toodete ja teenuste tutvustustest ning muudest juhenditest ja juhistest; • suudab kirjeldada selgelt ja üksikasjalikult, kuidas mingit toimingut läbi viia ning edastada lühiselt juhiseid; • suudab leiada, sünteesida, teha kokkuvõtet ja edastada eri allikatest pärit teavet; Õpioskused: • oskab seada eesmärgi, koostada lühi- ja pikaajalisi plaane, neid tutvustada ja ellu viia; • suudab planeerida õppimist ja seda plaani järgida; suudab leida sobivad teabeallikad ja juhendajad ning kasutada õppimisel nende abi; seostada	Diagnostiline hindamine: hinnatakse oskust koostada dialooge; oskust luua esitlust ja esineda ettekandega; oskust koostada ja tutvustada loovtööd ulmetehnoloogia teemal; funktsionaalset lugemisoskust.

	• tehisintellekti poolt loodud tekstide rakendamine ja kohandamine vastavalt konkreetsele vajadusele digitaalse sisu loomine, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomine ja kasutamine.	omandatud teadmisi varemõpituga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal kavandada; • suudab mõelda kriitiliselt ja loovalt, arendada ja hinnata oma ja teiste ideid. Väärtuspädevused: • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi; • suudab ennast teostada, toimida aktiivse, teadliku ja vastutustundliku kodanikuna; • mõistab teaduse ja tehnoloogiaga seotud piiranguid ja; • suudab järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus; • suudab reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske.	
4.3.2 Teabekeskond: infootsing ja -vahetus. (9 tundi) <i>Läbivad teemad:</i> • teabekeskond ja meediakasutus; • tehnoloogia ja innovatsioon; • väärtused ja kõlblus. <i>Lõiming:</i> • ühiskonnaõpetus: kodanikud ja meedia; • matemaatika: infootsing ja vahetus.	• Arktulist katkendi lugemine; • teksti põhjal küsimuste koostamine, küsimustele vastamine, õige/vale väite märkimine; • loo mina-vormis ümber jutustamine; • saate vaatamine ja selle põhjal küsimustele vastamine; • tarbekirjade koostamine (lugejakiri); • arvamuse avaldamine ja põhjendamine; • intervjuu kuulamine ja küsimuste esitamine; • projektitöö (veebiajalehe või-ajakirja koostamine); • andmete analüüs.	Keelelised/kommunikatiivsed: õpilane • oskab rääkida nutimaailma varjatud ohtudest; • oskab koostada e-kirju ja vastata nendele; • oskab ühendada lausungid selgelt ja loogiliselt sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks; • oskab oskab suhelda telefoni teel ja vastata kõnedele; • arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda; • teab Eesti ajakirju ja ajalehti; • valdab arvutisõnavara ja igapäevaeluks vajalikku arvutikeelt ning oskab suhelda veebitunnis; • oskab korralikult suhelda suhtlusvõrgustikus, tal on teadmised netiketi ning emotikonide kasutamise kohta; • suudab ennast esitleda; • suudab kasutada matemaatikale ja loodusteadustele omast keelt, sümboleid, meetodeid ja mudeleid; • mõistab, analüüsib ja hindab kriitiliselt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit; • mõistab loodusteaduste ja tehnoloogia tähtsust ning mõju igapäevaelule, loodusele ja ühiskonnale; • suudab kasutada uusi tehnoloogiaid loovalt ja uuendusmeelselt;	Kujundav hindamine: hinnatakse oskust rääkida nutimaailma varjatud ohtudest; koostada e-kirju ja vastata neile. oma ajalehe või ajakirja loomist rühmas.

		• suudab leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; • suudab kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvus ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui kogukondades suheldes; • on teadlik digikeskkonna ohtudest ning oskab kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti. Õpioskused: • suudab leida sobivad teabeallikad ja juhendajad ning kasutada õppimisel nende abi; suudab organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida vajaminevat teavet. Väärtuspädevused: • suudab ennast teostada, toimida aktiivse, teadliku ja vastutustundliku kodanikuna; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi; • suudab kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvus ühiskonnas; • suudab osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; • suudab teha tõendus põhiseid otsuseid erinevates eluvaldkondades.	
4.3.3 Keeletehnoloogilisi rakendusi igapäevaelus: elektroonsed sõnastikud, keeleõppematerjalid, arvutipõhine keeleõpe, tõlkeabiprogrammid jne. (9 tundi) <i>Lõiming:</i> • ajalugu: eri aja leiutised ja leiutajad. <i>Läbivad teemad:</i> • teabekeskond ja meediakasutus;	• Info otsimine erinevatest eestikeelsetest teabeallikatest (nt seletav sõnaraamat, internet) ja küsimustele vastamine; • arutlused ja väitlused; • loovteksti kirjutamine.	Keelelised/kommunikatiivsed: õpilane • suudab kasutada uusi tehnoloogiaid loovalt ja uuendusmeelselt; • mõistab tehnoloogia tähtsust ning mõju igapäevaelule, loodusele ja ühiskonnale; • suudab kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvus ühiskonnas; • osaleb arutelus, väitleb teatud teema üle, põhjendab oma seisukohti ja teeb kaaslastega koostööd; • jälgib ja mõistab eri mõttevahetust ja väitlust; • kirjutab loovtekste isikupärasel stiilis; • mõistab kujundlikku keelt, väljendub selgelt, ladusalt ja varieeruvalt; • hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult; • valdab grammatika tarindeid; • järgib õige kirjutamisreegleid;	Kujundav hindamine: hinnatakse oskust vastada küsimustele toetudes info otsimisele erinevatest eestikeelsetest teabeallikatest (nt seletav sõnaraamat, internet).

• tehnoloogia ja innovatsioon.		• suudab leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; • on teadlik digikeskkonna ohtudest ning oskab kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti. Õpioskused: • suudab leida sobivad teabeallikad ja juhendajad ning kasutada õppimisel nende abi; • suudab organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks vajaminevat teavet. Väärtuspädevused: • suudab ennast teostada, toimida aktiivse, teadliku ja vastutustundliku kodanikuna; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi; • suudab teha tõendus põhiseid otsuseid erinevates eluvaldkondades.	
4.3.4 Biotehnoloogia igapäevaelus: olmekeemia, kosmeetika- ja toiduainetööstus jne. (8 tundi) <i>Lõiming:</i> • geograafia: põllumajandus ja selle mõju keskkonnale, põllumajandust mõjutavad tegurid, põllumajandus eri loodusolude ja arengutasemega riikides, tööstus. <i>Läbivad teemad:</i> • keskkond ja jätkusuutlik areng; • teabekeskond ja meediakasutus; • tehnoloogia ja innovatsioon;	• Videolõigu vaatamine, õige/vale väite ütlemine, selle põhjal väidete õigesti ütlemine ja oma video tegemine; • mäng „Versus“; • info otsimine ja tabeli täitmine; • teksti lugemine, küsimustele vastamine, märksõnade abil rääkimine ja jutustamine; • arutlused ja väitlused.	Keelelised/kommunikatiivsed: õpilane • suudab mõista teaduse ja tehnoloogiaga seotud piiranguid ja riske; • kirjutab argumenteeritud arvamustekste keerukamatel teemadel, kasutab mitmest allikast pärit teavet, arendab mõtet, esitab põhjendatud poolt- ja vastuväiteid, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte; • suudab leiada, sünteesida, teha kokkuvõtte ja edastada eri allikatest pärit seisukohti; • suudab ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; • suudab kasutada uusi tehnoloogiaid loovalt ja uuendusmeelselt; • suudab leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; • suudab kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuv ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui kogukondades suheldes; • suudab osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel. Õpioskused: • suudab leida sobivad teabeallikad ja juhendajad ning kasutada õppimisel nende abi; • suudab analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasiõppimise võimalusi. Väärtuspädevused:	Kokkuvõttev hindamine: hinnatakse oskust kirjutada poolametlikke kirju; oskust jutustada märksõnade abil.

• tervis ja ohutus.		• hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi; • suudab ennast teostada, toimida aktiivse, teadliku ja vastutustundliku kodanikuna; • mõistab teaduse ja tehnoloogiaga seotud piiranguid ja riske.	
---------------------	--	--	--

Eesti keel teise keelena 12. KLASS VIII KURSUS “HARIDUS JA TÖÖ. PERE JA KASVATUS. HARIDUS”			
Teema Alateema	Õppetegevused	Õpitulemused	Hindamine
5. teema “HARIDUS JA TÖÖ” 5.1 Pere ja kasvatus 5.1.1 Perekond: peresuhted, laste ja vanemate omavaheline mõistmine ning üksteisest hoolimine. (6 tundi) <i>Lõiming:</i> • perekonnaõpetus: olulised sündmused, rollid perekonnas, peretraditsioonid, suhted perekonnas. <i>Läbivad teemad:</i> • tervis ja ohutus.	• Arutelu ja väitlused; • autentse teabeteksti lugemine, kuulamine; • testide täitmine; • rollimängus osalemine; • pere eelarve koostamine; • eri põlvkondade väärtuste ja hinnangute võrdlemine; • oma sugupuu koostamine ja tutvustamine;	Keelised/kommunikatiivsed: õpilane • oskab rääkida sugupuu järgi sugulastest; • oskab rääkida suhetest vanematega ja nendega läbisaamisest-tülitsemisest, leppimisest, karistamisest, süüdistamisest; • suudab aktiivselt ja initsiatiivikalt osa võtta vestlustest, diskussioonidest, probleemide arutelust teemal ”Inimsuhted”; • vestleb põlvkondade konfliktidest; • jutustab vanemate lapsepõlvest ning võrdleb põlvkondi; • avaldab oma arvamust sellest, kuidas ennustada vanematega konflikte ning selle tagajärgi, mida teha, kui lapsed ja vanemad on eri meelt; • suudab ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada (suhtluspädevus); • oskab kasutada verbirektsioone kirjalikult ja kõnes; • loob teemal “Pere” sidusa ja loogilise teksti; • teab kirjaliku teksti vorminõudeid, koostab kirjalikku teksti õpitud sõnavara ja keelereegleid teadlikult kasutades; • saab kuuldust ja loetust aru ning täidab lugemis-, kuulamis- ja grammatilisi teste tasemel B.2.2 – C.1 teemal “Inimsuhted”. Õpioskused: • oskab seada eesmärgi, koostada lühi- ja pikaajalisi plaane, neid tutvustada ja ellu viia; • suudab planeerida õppimist ja seda plaani järgida; seostada omandatud teadmisi varemõpituga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal kavandada; • suudab näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele. Väärtused:	Diagnostiline hindamine: hinnatakse oskust koostada ja jutustada oma suguvõsast; oskust teha kokkuvõtet ja esitada poolt- ja vastuargumente.

		• suudab hinnata perekondlikke väärtusi; • suudab ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, oma seisukohti esitada ja põhjendada; • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust teiste inimestega; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi; • suudab olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse; • suudab ennast teostada, toimida aktiivse, teadliku ja vastutustundliku kodanikuna; • suudab aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel; • teab ja järgib ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid; • austab erinevate keskkondade, sh suhtluskeskkondade reegleid, inimõigusi, religioonide ja rahvuste omapära.	
5.1.2 Kasvatus: viisakusreeglid, käitumisnormid, väärtushinnangute kujundamine, salliv eluhoiak jne. (6 tundi) <i>Lõiming:</i> • perekonnaõpetus: olulised sündmused, rollid perekonnas, peretraditsioonid, suhted perekonnas; • karjääriõpetus: dokumendihaldus, motivatsioonikiri, tööintervjuu jms. <i>Läbivad teemad:</i> • keskkond ja jätkusuutlik areng;	• Monoloogi koostamine ja esitamine; • teabe- ja tarbetekstide lugemine ja nende põhjal ülesannete tegemine; • video põhjal arutlemine, oma seisukohtade esitamine ja kaitsmine; • digikeskkonnas postituste kirjutamine; • arutelu ja väitlused; • loovtöö “Elukarikas”.	Keelised/kommunikatiivsed: õpilane • suudab ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; • suudab järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus; • väljendab ennast selgelt ja asjakohaselt; • loeb ning mõistab teabe- ja tarbetekste. Õpioskused: • suudab seostada omandatud teadmisi varemõpituga; • suudab organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida vajaminevat teavet. Väärtuspädevused: • aktsepteerib inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestab nendega; • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust teiste inimestega; • hindab, teab ja järgib perekondlikke, üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid; • suudab olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse; • suudab ennast teostada, toimida aktiivse, teadliku ja vastutustundliku kodanikuna;	Kujundav hindamine: hinnatakse oskust arutleda video põhjal, esitada ja kaitsta oma seisukohta; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

• tervis ja ohutus; • väärtused ja kõlblus.		• suudab aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel; • suudab analüüsida oma käitumist erinevates olukordades.	
5.1.3 Kodu ja pere eelarve. (6 tundi) <i>Lõiming:</i> • perekonnaõpetus: olulised sündmused, rollid perekonnas. <i>Läbivad teemad:</i> • tehnoloogia ja innovatsioon; • väärtused ja kõlblus.	• Arutelu ja väitlused, oma arvamuste väljendamine; • pere eelarve koostamine • autentse teabeteksti lugemine ja kuulamine; • väite kirjutamine etteantud teemal; • rollimäng; • video vaatamine eelarvest; • testide täitmine; • monoloogi koostamine ja esitamine; • kaasõppijate küsimustele vastamine; • küsimustele vastamine.	Keelelised/kommunikatiivsed: õpilane • oskab rääkida pere tuludest ja kuludest, koostada näite järgi pere eelarve; • oskab analüüsida komunaalteenuste arve, vastata küsimustele teema põhjal; • oskab oma kirjutatud väites kasutada õpitud sõnavara, kirjutada arutlust teemal “Vanematega elamine aitab säästa“; • suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada; • suudab rakendada finantskirjaoskust. Õpioskused: • suudab seostada omandatud teadmisi varemõpituga; • suudab organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida vajaminevat teavet; • suudab näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; • suudab kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuv as ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui kogukondades suheldes. Väärtuspädevused: • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust teiste inimestega; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi; • suudab olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse; • suudab ennast teostada, toimida aktiivse, teadliku ja vastutustundliku kodanikuna; • suudab toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut ja Eesti riiklikku iseseisvust.	Kujundav hindamine: hinnatakse oskust koostada pere eelarvet.
5.2 Haridus	• Väite kirjutamine	Keelelised/kommunikatiivsed: õpilane • oskab oma kirjutatud väites kasutada õpitud sõnavara;	Kokkuvõttev hindamine:

5.2.1. Riiklikud ja eraõppeasutused, koolitused; kohustuslik kooliharidus, iseõppimine. (5 tundi) <i>Lõiming:</i> • karjääriõpetus: dokumendihaldus. <i>Läbivad teemad:</i> • elukestev õpe ja karjääri kujundamine; • teabekeskond ja meediakasutus.	• monoloogi koostamine ja esitamine; • artikli lugemine; • kuulamisülesanne artikli põhjal; • suuline ettekanne argipäevast; • loovtöö rühmatööna “Elu ühes päevas” artikli kirjutamine ja tutvustamine rühmakaaslastele; • teemapõhine arutelu, oma tulevikuplaanidest rääkimine.	• saab aru autentsest tekstist; • oskab töötada rühmas, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; • oskab oma seisukohti esitada ja põhjendada. Õpioskused: • suudab kasutada erinevaid õpistrateegiaid ja õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; • suudab organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet, analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasiõppimise võimalusi. Väärtuspädevused: • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi; • suudab ennast teostada, toimida aktiivse, teadliku ja vastutustundliku kodanikuna; • suudab hankida teavet edasiõppimise võimaluste kohta, kavandada oma karjääri.	hinnatakse väite kirjutamise oskust etteantud teemal.
5.2.2. Koolikeskkond ja -traditsioonid; noorteorganisatsioonid; ideaalne õpetaja ja ideaalne õpilane. (6 tundi) <i>Läbivad teemad:</i> • elukestev õpe ja karjääri kujundamine; • väärtused ja kõlblus. <i>Lõiming:</i> • karjääriõpetus: dokumendihaldus.	• Video vaatamine saatesari “Kool minu kodus” ja küsimustele vastamine, arutelu; • monoloogi koostamine ja esitamine; • rühmatöö teemal “Ideaalne õpilane ja ideaalne õpetaja”; • artikli lugemine ja vestlemine loetu põhjal; • kuulamisülesanne.	Keelised/kommunikatiivsed: õpilane • oskab rääkida kooli traditsioonidest ja noorteorganisatsioonidest; • oskab oma mõtteid väljendada teemal “Ideaalne õpetaja ja ideaalne õpilane”; • mõistab autentset kuulamisteksti; • mõistab eri pikkuse ja keerukusega ning eri žanridesse ja liikidesse kuuluvaid suulisi ja kirjalikke tekste; • jälgib ja mõistab teemal “Ideaalne õpetaja ja ideaalne õpilane” ettekandeid, mõttevahetust ja väitlust, suudab vajaliku teabe konspekteerida; • suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada; Õpioskused: • oskab seada eesmärgi, koostada lühi- ja pikaajalisi plaane, neid tutvustada ja ellu viia; • seostada omandatud teadmisi varemõpituga; • suudab kasutada erinevaid õpistrateegiaid ja õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal kavandada.	Diagnostiline hindamine: hinnatakse oskust osaleda arutelus video kohta; funktsionaalset lugemisoskust.

		Väärtused: • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust teiste inimestega; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi; • suudab olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse; • suudab ennast teostada, toimida aktiivse, teadliku ja vastutustundliku kodanikuna; väljendub selgelt ja täpselt, latusalt ja loomulikult.	
5.2.3. Edasiõppimisvõimalusi Eestis ja välismaal; Elukestev õpe. (6 tundi) <i>Lõiming:</i> karjääriõpetus: dokumendihaldus. <i>Läbivad teemad:</i> • elukestev õpe ja karjääri kujundamine; väärtused ja kõlblus.	• Monoloogi koostamine ja esitamine; • skeemi uurimine ja skeemi põhjal jutustamine; • väitluse esitamine etteantud teemal (poolt- ja vastuargumendid); • video vaatamine teemal “Haridustee”; • märksõnade põhjal ümberjutustamine; • paaristöö teemal “Minu haridustee” intervjuu koostamine; • loovtöö “Intervjuu filmimine ja tutvustamine”.	Keelelised/kommunikatiivsed: õpilane • oskab kirjutada argumenteeritud arvamustekste keerukamatel teemadel, kasutab mitmest allikast pärit teavet, arendada mõtet, esitada põhjendatud poolt- ja vastuväiteid ja teha sobiva kokkuvõtte; • oskab põhjendada oma seisukohti ja teha kaaslastega koostööd; • oskab kirjutada loovtekste isikupärase stiilis; • oskab hääldada sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult; • suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada; • suudab kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvus ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui kogukondades suheldes. Õpioskused: • oskab seada eesmärke, koostada lühi- ja pikaajalisi plaane, neid tutvustada ja ellu viia; • suudab kasutada erinevaid õpistrateegiaid ja õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; • suudab organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet. Väärtuspädevused: • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust ühiskonnaga; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi; • suudab ennast teostada, toimida aktiivse, teadliku ja vastutustundliku kodanikuna; • suudab hankida teavet edasiõppimise ja tööleidmise võimaluste kohta, kavandada oma karjääri.	Kujundav hindamine: Hinnatakse oskust kirjutada argumenteeritud arvamustekste.

Eesti keel teise keelena 12. KLASS IX KURSUS “HARIDUS JA TÖÖ. TÖÖELU”

Teema Alateema	Õppetegevused	Õpitulemused	Hindamine
5.3. Tööelu 5.3.1. Noorte inimeste tööõigused; alaealine ja töö: teadlik eneseteostus; elukutsevaliku võimalusi ja karjääri planeerimine; tööotsimine; elulookirjelduse koostamine, tööleping, töövestlus. (6 tundi) <i>Lõiming:</i> • karjääriõpetus: dokumendihaldus. <i>Läbivad teemad:</i> • elukestev õpe ja karjääri kujundamine; • teabekeskond ja meediakasutus.	• Koomiksi põhjal jutukese koostamine ja esitamine • kuuldu konspekteerimine • statistikaandmete uurimine ja analüüs • väitluse esitamine etteantud teemal (poolt- ja vastuargumendid)	Keelelised/kommunikatiivsed: õpilane • oskab esitada põhjendatud poolt- ja vastuväiteid ja teha sobiva kokkuvõtte; • oskab konspekteerida loetud teksti põhjal; • oskab lugeda tabeleid, graafikuid ja teha nende põhjal kokkuvõtet; • mõistab autentset kuulamisteksti; • suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada; • toimib keeleteadlikult, väljendub selgelt, eesmärgipäraselt ja üldkirjakeele normidele vastavalt nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses. Õpioskused: • suudab seostada omandatud teadmisi varemõpituga; • suudab organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet. Väärtuspädevused: • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust ühiskonnaga; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi; • suudab ennast teostada, toimida aktiivse, teadliku ja vastutustundliku kodanikuna; • austab erinevate keskkondade, sh suhtluskeskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust; • suudab hankida teavet edasiõppimise ja tööleidmise võimaluste kohta, kavandada oma karjääri.	Kujundav hindamine: hinnatakse suulist väljendusoskust (jutuke koomiksi põhjal).
5.3.2. Karjääriõpetus: dokumendihaldus, motivatsioonikiri, tööintervjuu jms. (4 tundi) <i>Lõiming:</i>	• Karjäärinõustamine ja töötoad: töötoad, kus arutatakse karjäärivõimalusi, elulookirjelduse koostamist ja töövestluseks ettevalmistumist (Töötukassa);	Keelelised/kommunikatiivsed: õpilane • oskab eri liiki tekste mõista, luua, analüüsida ja kriitiliselt hinnata (elulookirjeldus, CV, avaldus, taotlus); • oskab koostada tööotsimiskuulutust ja koostada motivatsioonikirja; • mõistab kuuldu (Töötukassa) ja oskab täita tagasiside lehte; • mõistab autentset kuulamisteksti; • käitub nii suulises kui ka kirjalikus väljenduses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt;	Kujundav hindamine: hinnatakse oskust koostada CV, motivatsioonikirja ja vastata tööotsimiskuulutusele.

• karjääriõpetus: dokumendihaldus. <i>Läbivad teemad:</i> • elukestev õpe ja karjääri kujundamine; • tehnoloogia ja innovatsioon.	• filmi vaatamine töövestlusest ja CV koostamisest; • töölehe täitmine vaadatud filmi kohta, arutelu; • eri liikide tekstide loomine, analüüsimine ja kriitiliselt hindamine (elulookirjeldus, CV, motivatsioonikiri, avaldus, taotlus, tööotsimiskuulutus).	• toimib keeleteadlikult, väljendub selgelt, eesmärgipäraselt ja üldkirjakeele normidele vastavalt nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses. Õpioskused: • suudab kasutada erinevaid õpistrateegiaid ja õpitut erinevates olukordades; suudab organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet. Väärtuspädevused: • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust ühiskonnaga; • suudab ennast teostada, toimida aktiivse, teadliku ja vastutustundliku kodanikuna.	
5.3.3 Töö kui toimetuleku allikas; raha teenimine (nt sissetulekud ja väljaminekud, hinnad); tööpuudus. (4 tundi) <i>Lõiming:</i> • perekonnaõpetus: rollid perekonnas; • ühiskonnaõpetus: majanduse tegurid, majanduspoliitika, raha ja pangadus; • matemaatikaga ja majandusõpetus: ühisprojektid, kus õpitakse majanduse põhialuseid, rahanduse haldamist ja sissetulekute ja väljaminekute planeerimist. <i>Läbivad teemad:</i>	• Simulatsioonimängud: tööotsimise ja raha teenimise simulatsioonid, mis aitavad õpilastel mõista tööelu dünaamikat. • mäng Versus; • väite kirjutamine; • kommunaalteenuste arvete lugemine ja analüüsimine; • väitlus; • statistika andmete uurimine ja kokkuvõtte tegemine; • kodulaenu ja/või liisingu tingimuste lugemine ja loetu põhjal ülesannete täitmine.	Keelelised/kommunikatiivsed: õpilane • oskab kirjutada väidet õpitud teemal; • oskab lugeda kommunaalteenuste arvet ja analüüsida seda; • oskab esitada poolt- ja vastuargumente; • väljendab ennast selgelt ja asjakohaselt, esitab ja põhjendab oma seisukohti; • loeb ning mõistab teabe- ja tarbetekste; • oskab oma kirjutatud väites kasutada õpitud sõnavara; • suudab rakendada finantskirjaoskust; • oskab teha kokkuvõtet statistikast ja esitada oma arvamust suuliselt; • suudab kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuv ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui kogukondades suheldes. Õpioskused: • suudab seostada omandatud teadmisi varemõpituga; • suudab organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; • suudab ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades. Väärtuspädevused: • suudab tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust ühiskonnaga; • hindab teab ja järgib üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid;	Kujundav hindamine: hinnatakse väite kirjutamise oskust.

• elukestev õpe ja karjääri kujundamine; • tehnoloogia ja innovatsioon.		• suudab ennast teostada, toimida aktiivse, teadliku ja vastutustundliku kodanikuna; • suudab hankida teavet tööleidmise võimaluste kohta, kavandada oma karjääri.	
5.3.4. Vastutustundlik suhtumine oma töösse; hoolivus enese ja teiste vastu. (4 tundi) <i>Lõiming:</i> • karjääriõpetus; • inimeseõpetus. <i>Läbivad teemad:</i> • keskkond ja jätkusuutlik areng; • tervis ja ohutus; • väärtused ja kõlblus.	• Töö tekstiga; • teksti ümberjutustamine; • imulatsioonimäng: nõuanded iseendale tuleviku tööst (rühmatöö).	Keelelised/kommunikatiivsed: õpilane • mõistab eri pikkuse ja keerukusega ning eri žanridesse ja liikidesse kuuluvaid suulisi ja kirjalikke tekste; • oskab teksti lähedalt ümberjutustada kasutades märksõnu. Õpioskused: • suudab seostada omandatud teadmisi varemõpituga; • suudab organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet. Väärtuspädevused: • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi; • suudab olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse; • austab erinevate keskkondade, sh suhtluskeskkondade reegleid, inimõigusi, religioonide ja rahvuste omapära; • suudab teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; • suudab aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel; • suudab analüüsida oma käitumist erinevates olukordades.	Kujundav hindamine: hinnatakse oskust koostada ümberjutustust märksõnade põhjal.
5.3.5. Töötaja ja tööandja õigused ning vastutus, ametiühingud, katseaeg, osalise või täisajaga töö, puhkus. (4 tundi) <i>Lõiming:</i> karjääriõpetus: dokumendihaldus. <i>Läbivad teemad:</i>	• Kuulamisülesanne (milliseid töid võivad alaealised teha); • lünkülesannete täitmine; • töö tekstiga (tööleping); • töölepingu šablooni koostamine; • e-harjutused: võõrsõnad „ametid ja tegevusalad“.	Keelelised/kommunikatiivsed: õpilane • oskab konspekteerida kuuldut; • teab sagedamini esinevate võõrsõnade tähendust ja tunneb nende õigekirja ning oskab vajaduse korral kasutada veebisõnaraamatuid; • suudab koostada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; • väärtustab õigekeelsust; • mõistab eri pikkuse ja keerukusega ning eri žanridesse ja liikidesse kuuluvaid suulisi ja kirjalikke tekste. Õpioskused: • suudab seostada omandatud teadmisi varemõpituga;	Kujundav hindamine: hinnatakse oskust konspekteerida kuuldud.

elukestev õpe ja karjääri kujundamine.		• suudab organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet. Väärtuspädevused: • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi; • suudab ennast teostada, toimida aktiivse, teadliku ja vastutustundliku kodanikuna; • väärtustab keelt ja kirjandust kui avaliku suhtluse vahendajat.	
5.3.6. Suhted töökollektiivis; meeldiv ja sundimatu keskkond, motiveeritud töötaja. (4 tundi) <i>Lõiming:</i> • karjääriõpetus: dokumendihaldus. <i>Läbivad teemad:</i> • väärtused ja kõlblus; • elukestev õpe ja karjääri kujundamine.	• Paaristöö (poolt- ja vastuargumendid); • monoloogi esitamine ja kaasõpilase vastuse kommenteerimine; • töö tekstiga (motivatsioonikiri); • simulatsioonimängud.	Keelelised/kommunikatiivsed: õpilane • suudab oma seisukohti esitada ja põhjendada; • suudab lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste; • suudab kasutada korrektset ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi. Õpioskused: • suudab seostada omandatud teadmisi varemõpituga; • teeb koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides. Väärtuspädevused: • aktsepteerib inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestab nendega; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku ja kultuurilist mitmekesisust; • suudab olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse; • suudab ennast teostada, toimida aktiivse, teadliku ja vastutustundliku kodanikuna; • austab erinevate keskkondade, sh suhtluskeskkondade reegleid, inimõigusi, religioonide ja rahvuste omapära; • suudab teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; • suudab aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel; • suudab analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; • väärtustab keelt ja kirjandust kui avaliku suhtluse vahendajat.	Kujundav hindamine: hinnatakse suulist eneseväljendusoskust (monoloog); paaristööd.
5.3.7. Vajalikud eeldused oma tööga toimetulekuks. Puudega inimeste töö. (9 tundi)	• Autentse tekstiga video vaatamine; • arutlus;	Keelelised/kommunikatiivsed: õpilane • Oskab põhjendada, milliseid oskusi on vaja töö tegemiseks ja millised oskused, teadmised ja/või isikuomadused on vajalikud konkreetsetes ametites;	Kujundav hindamine: hinnatakse oskust ennast selgelt, asjakohaselt ja

<i>Lõiming:</i> • karjääriõpetus; • loodus- ja sotsiaalsed; • keel ja kirjandus. • ühiskonnaõpetus: individuaalne ja ühiskond. <i>Läbivad teemad:</i> • elukestev õpe ja karjääri kujundamine; • väärtused ja kõlblus.	• arutleva teksti koostamine (monoloog); • väitlus; • kodulehe külastamine minukarjäär.ee ja vajaliku info leidmine; • kuulamisülesanded; • situatsioonimängud; • arutleva teksti koostamine (monoloog, dialoog, väitlus).	• suudab ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada emakeeles ja iseseisva keelekasutaja tasemel vähemalt kahes võõrkeeles, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; • suudab leida, sünteesida, teha kokkuvõtte ja edastada eri allikatest pärit teavet ning seisukohti; • osaleb arutelus, väitleb abstraktse teema üle, põhjendab oma seisukohti ja teeb kaaslastega koostööd; • saab kuuldust aru. Õpioskused: • suudab seostada omandatud teadmisi varemõpituga; • suudab ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; • analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasiõppimise võimalusi; • suudab leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust. Väärtuspädevused: • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku mitmekesisust; • hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi • suudab ennast teostada, toimida aktiivse, teadliku ja vastutustundliku kodanikuna; • suudab olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse; • suudab teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; • suudab aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel; • suudab kavandada oma karjääri.	viisakalt väljendada erinevates suhtlusolukordades.
--	---	---	--